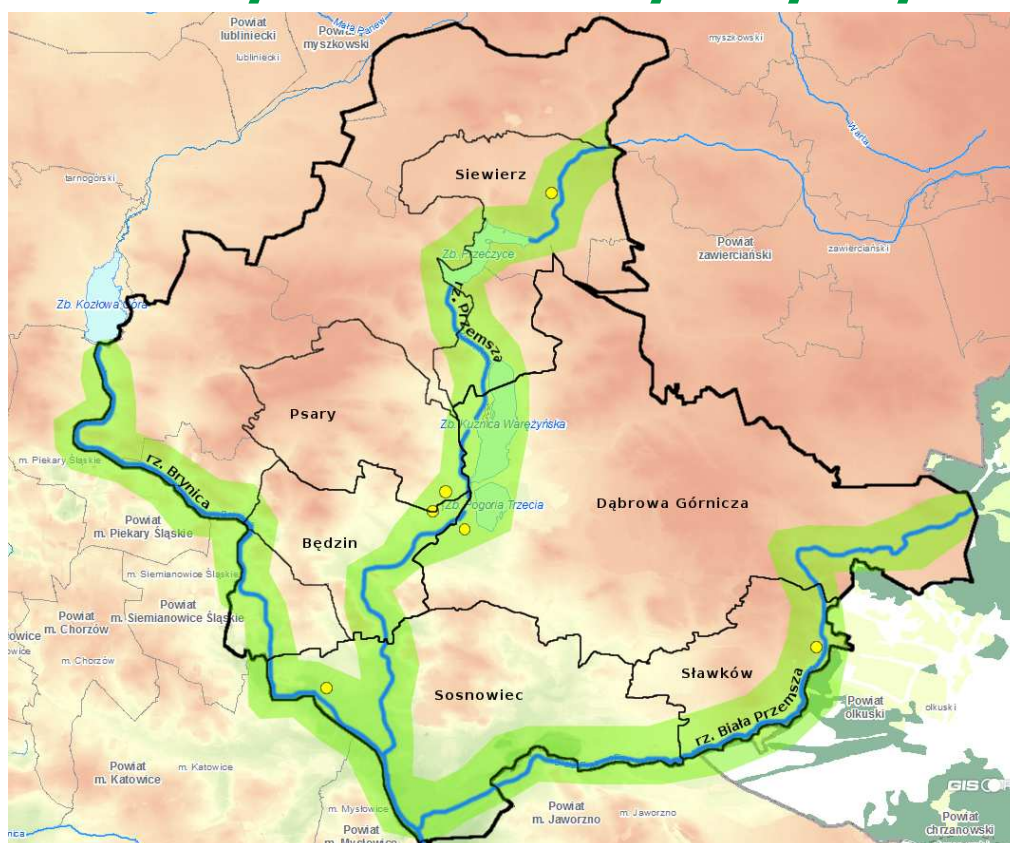

ANALIZA WYKONALNOŚCI PROJEKTU

Załącznik nr 1 do wniosku o dofinansowanie projektu

Zagłębiowski Park Linearny - rewitalizacja obszaru funkcjonalnego doliny rzek Przemszy i Brynicy

Nr projektu (uzupełnia Operator Programu)	
--	--

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

Spis treści

I. DIAGNOZA PROBLEMU/-ÓW NA TLE UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH.....	5
I.1. Opis obszaru i jego problemów	5
I.1.1. Charakterystyka Zagłębia Dąbrowskiego	5
I.1.2. Analiza otoczenia społeczno-gospodarczego projektu.....	7
I.2. Wspólne problemy obszaru funkcjonalnego będące podstawą opracowania projektu	10
I.3. Uzasadnienie dla celowości wspólnego dokonywania zmian w przestrzeniach zielonych obszaru funkcjonalnego Zagłębia Dąbrowskiego	11
I.4. Zgodność z założeniami polityk oraz celami programu i celami tematycznymi polityki spójności UE na lata 2014-2020.....	12
I.4.1. Zgodność projektu z polityką państwa	12
I.4.2. Polityka rozwoju regionalnego	12
I.4.3. Zgodność z polityką lokalną.....	13
I.4.4. Realizacja polityk horyzontalnych Unii Europejskiej.....	14
I.4.5. Zgodność z celami Programu Regionalnego	15
I.4.6 Zgodność z celami tematycznymi polityki spójności na lata 2014 – 2020.	16
II CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU	17
II.1. Lokalizacja.....	17
II.1.1. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza.....	19
II.1.2. Lokalizacja projektu na terenie Miasta Sosnowiec.....	22
II.1.3. Lokalizacja projektu na terenie Miasta Będzin.....	23
II.1.4. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Psary	24
II.1.5. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Sławków	25
II.1.6. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Siewierz	25
II.2. Zakres działań w projekcie wraz z uzasadnieniem	26
II.2.1. Logika interwencji	26
II.2.2. Opis działań planowanych w projekcie.....	28
II.2.3. Uzasadnienie proponowanych działań w projekcie.....	35
II.2.4. Monitoring i ewaluacja zaplanowanych w projekcie działań	35
II.4.2. Innowacyjność.....	36

II.4.3. Dobre rządzenie	40
II.3. Harmonogram realizacji projektu	40
II.4. Użyteczność spodziewanych produktów – możliwości i plany ich dalszego wykorzystania.....	44
II.4.1. Użyteczność spodziewanych produktów	44
II.4.2. Możliwości wykorzystania spodziewanych produktów projektu	46
II.5. Analiza finansowa i budżet projektu (struktura finansowania)	47
II.6. Analiza ryzyka i sposobów zarządzania nim.....	50
III. PARTNERSTWO- ANALIZA INSTYTUCJONALNA I ORGANIZACYJNO-PRAWNA	55
III.1. Charakterystyka beneficjentów - partnerów	55
III.1.1. Forma prawna uczestników projektu	56
III.1.2. Doświadczenie partnerów projektu.....	60
III.2. Organizacja partnerstwa: wykonalność instytucjonalno-organizacyjna, sposób zarządzania i monitoringu	63
III.2.1. Aktualny status partnerstwa wdrażającego projekt.....	63
III.2.3. Struktura zarządzania projektem.....	67
III.2.4. Doświadczenie partnerów w zarządzaniu i wdrażaniu projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej.....	72
III.2.5. Doświadczenie Lidera w zarządzaniu i wdrażaniu projektów partnerskich.....	78
III.2.6. Wielkość i źródła pochodzenia środków niezbędnych do finansowania kosztów funkcjonowania partnerstwa obecnie	79
III.2.7. Zdolność partnerstwa do pokrycia kosztów nieprzewidzianych w budżecie projektu.....	81
III.3. Plan rozwoju instytucjonalnego.....	81
IV. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA	83
V. WNIOSKI Z ANALIZY WYKONALNOŚCI	87
VI. Załączniki	100

Spis tabel

Tabela 1. Podstawowe dane demograficzne obszaru funkcjonalnego Zagłębia Dąbrowskiego	8
Tabela 2. Sytuacja na rynku pracy w gminach biorących udział w projekcie	9
Tabela 3. Logika interwencji.....	27
Tabela 4. Innowacyjność projektu zgodnie z modelem Josepha Schumpetera	38
Tabela 5. Partnerstwo Gmin Zagłębia Dąbrowskiego opracowało następujący Plan wdrażania projektu: przedstawiony w formie wykresu Gantt'a	42
Tabela 6. Plan wdrażania projektu	44
Tabela 7. Źródła finansowania projektu	48
Tabela 8. Zbiorcze zestawienie wydatków projektu	49
Tabela 9. Analiza ryzyka	54

Tabela 10. Wykaz projektów partnerskich realizowanych przez Gminy Zagłębia Dąbrowskiego współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej.....	61
Tabela 11. Wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej - GMINA DĄBROWA GÓRNICZA.....	72
Tabela 12. Wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej - Miasto Będzin	73
Tabela 13. Wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej - Miasto Sosnowiec	74
Tabela 14. Wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej - Gmina Siewierz.....	75
Tabela 15. Wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej - Gmina Sławków	76
Tabela 16. Wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej - Gmina Psary.....	77
Tabela 17. Wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej - Powiat Będziński.....	77
Tabela 18. Źródła finansowania projektu	80
Tabela 19. Streszczenie projektu w układzie kryteriów oceny merytorycznej	90

Spis ilustracji

Rysunek 1. Mapa Zagłębia z początku XX wieku	5
Rysunek 2. Problemy rozwojowe Zagłębia Dąbrowskiego	6
Rysunek 3. Przemysłowy wizerunek Zagłębia Dąbrowskiego	9
Rysunek 4. Problemy społeczno-przestrzenne Zagłębia Dąbrowskiego	10
Rysunek 5. Problemy społeczno-przestrzenne Zagłębia Dąbrowskiego	11
Rysunek 6. Mapa lokalizująca projekt w województwie	17
Rysunek 7. Mapa lokalizująca projekt w obszarze funkcjonalnym Zagłębia Dąbrowskiego	18
Rysunek 8. Zagłębiowski Park Linearny doliny rzek Przemszy i Brynicy.....	18
Rysunek 9. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza (Dąbrowskie Pojezierze)	20
Rysunek 10. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza (Huta Katowice).....	20
Rysunek 11. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza.....	20
Rysunek 12. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza (Park Zielona)	21
Rysunek 13. Centrum Sportów Letnich i Wodnych Pogoria	21
Rysunek 14. Tzw. kolonia robotnicza „Zielona”	22
Rysunek 15. Lokalizacja projektu na terenie Miasta Sosnowiec	22
Rysunek 16. Lokalizacja projektu na terenie Sosnowca (Park miejski im. Leona Kruczkowskiego)	22
Rysunek 17. Lokalizacja projektu na terenie Sosnowca (Egzotarium w Parku Miejskim)	23
Rysunek 18. Lokalizacja projektu na terenie Miasta Będzin.....	23
Rysunek 19. Lokalizacja projektu na terenie Będzina (Park „Małpi Gaj” oraz Brzozowica)	24
Rysunek 20. Rysunek 20. Lokalizacja projektu na terenie Będzina (Rozkówka)	24
Rysunek 21. Lokalizacja projektu na terenie Psar (Góra Siewierska)	24
Rysunek 22. Lokalizacja projektu na terenie Sławkowa	25
Rysunek 23. Lokalizacja projektu na terenie Siewierza	25
Rysunek 24. Ryzyko terminowej realizacji projektu partnerskiego	52

Beneficjent projektu predefiniowanego oraz Operator Programu sugerują, aby wnioskodawcy rozpoczęli przygotowywanie dokumentacji projektowej od wykonania niniejszej Analizy, a dopiero później przystąpili do wypełniania formularza wniosku aplikacyjnego, który stanowi syntezę i jest formą zebrania najważniejszych informacji o projekcie.

Proszę wypełnić wymagane pola dla poszczególnych punktów Analizy Wykonalności zgodnie z zakresem wskazanym w niniejszej dokumencie.

I. DIAGNOZA PROBLEMU/-ÓW NA TLE UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH

Punkt ten powinien zawierać skrócony opis problemów, które występują na obszarze partnerstwa, w kontekście uwarunkowań społeczno-gospodarczych obszaru.

Następnie należy wskazać te spośród zidentyfikowanych na tym obszarze funkcjonalnych problemy, które zostały uznane przez partnerów, jako wspólne i które Partnerzy postanowili wspólnie rozwiązać, zaś projekt ma przygotować partnerów do realizacji zamierzonych przedsięwzięć.

Należy zwrócić uwagę na uzasadnienie motywacji partnerów do wspólnego podjęcia wybranych wyzwań i wskazać, dlaczego problemy te należy rozwiązywać w partnerstwie, a nie indywidualnie.

I.1. Opis obszaru i jego problemów

I.1.1. Charakterystyka Zagłębia Dąbrowskiego

Obszar Zagłębia Dąbrowskiego znajduje się na historycznej Ziemi Krakowskiej, na jej dawnych granicznych rubieżach, na granicy z drugą prastarą polską krainą - Śląskiem. Większość obszaru Zagłębia wraz z jego najbardziej kojarzonymi miejscowościami tj. Sosnowcem, Dąbrową Górniczą i Będzinem leży we wschodniej części obecnego województwa śląskiego, w dolinie rzek Przemszy i Brynicy. Historyczne Zagłębie Dąbrowskie w dużej części pokrywa się z obecnym podregionem sosnowieckim, tworzoną łącznie przez 21 miast i gmin.

Region pierwotnie rolniczy, swój charakter zaczął zmieniać na przełomie wieku XVIII/XIX, w momencie odkrycia tutaj złóż rudy cynku, żelaza, a przede wszystkim węgla kamiennego. Powoli powstawały pierwsze cegielnie, huty, kopalnie, wapienniki i inne zakłady przetwórcze. Rozwój przemysłu fabrycznego przyspieszyła budowa w połowie XIX wieku linii kolejowych, a zwłaszcza Kolei Żelaznej Warszawsko- Wiedeńskiej oraz przeprowadzone w 1864 roku uwłaszczenie chłopów.

Już na początku XX wieku Zagłębie Dąbrowskie było najbardziej uprzemysłowioną częścią Królestwa Polskiego. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości region ten wszedł w skład powstałego państwa polskiego, i ostatecznie przynależał w sensie administracyjnym do województwa kieleckiego, zaś Sosnowiec stał się z czasem jego niepiśaną stolicą.

Rysunek 1. Mapa Zagłębia z początku XX wieku

Źródło: www.wojewodztwoslaskie.pl

Także okres PRL oznaczał dla Zagłębia dalszy rozwój przemysłu ciężkiego, połączony z przybywaniem na te tereny ludności napływowej (głównie w latach 70. przy okazji powstawania

sztandarowej inwestycji tamtego okresu tj. „Huty Katowice”) i zacieranie różnic z sąsiednim Śląskiem. Po 1989 roku nastąpiło załamanie dominujących w Zagłębiu gałęzi przemysłu, co spowodowało bezrobocie i odpływ ludności. Od 1999 roku większość Zagłębia Dąbrowskiego znalazła się w województwie nazwanym śląskim.

Po 1989 roku w wyniku przeobrażeń gospodarczych nastąpiło załamanie dominujących w Zagłębiu gałęzi przemysłu. Upadały zakłady, zamykano kopalnie, przyczyniając się do wzrostu bezrobocia. Nowa sytuacja zapoczątkowała odpływ ludności, który trwa do dziś. Zmienił się przy tym krajobraz regionu, dotychczas kojarzonego z górnictwem i hutnictwem. Znaczenia nabrał sektor usługowo-przetwórczy oraz branża turystyczna ponieważ miasta Zagłębia posiadają niedoceniony i jednak nieobecny w świadomości mieszkańców innych regionów potencjał przyrodniczy i rekreacyjny. Potencjał ten obecnie jedynie w znikomym stopniu przekłada się na rozwój ekonomiczny i społeczny regionu, w którym wciąż występują problemy charakterystyczne dla obszarów podlegających restrukturyzacji gospodarczej, z których szczególnie istotne wydają się:

- **polaryzacja przestrzenna grup społecznych - segregacja pomiędzy grupami pozbawionymi perspektyw rozwojowych (bezrobotni, słabo wykształceni, proletariatus, elity zatrudnione w branżach perspektywicznych);**
- **dewastacja ekologiczna znacznych obszarów;**
- **współwystępowanie procesów dynamicznego rozwoju i regresu.**

Wydaje się, iż na te procesy nakłada się nieumiejętność współpracy w wymiarze ponadlokalnym i regionalnym w zakresie definiowania wspólnych celów rozwojowych, przypisywania określonym obszarom specyficznych funkcji i nie dublowaniu rozwiązań (i w konsekwencji inwestycji) realizowanych w poszczególnych lokalizacjach. **Z pewnością niedostateczna współpraca pomiędzy poszczególnymi samorządami oraz samorządami a sektorem społecznym, gospodarczym oraz naukowym pogłębia istniejące problemy.**

Zagadnienia te przekładają się na szereg wspólnych problemów rozwojowych w poszczególnych miastach i gminach Zagłębia Dąbrowskiego, wśród których na szczególne zainteresowanie zasługują:

- degradacja środowiska naturalnego;
- niekorzystne zmiany demograficzne – depopulacja, w tym ubytek liczby mieszkańców w dużych miastach obszaru funkcjonalnego o tradycjach przemysłowych (Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec, Będzin);
- brak atrakcyjnych przestrzeni publicznych (mimo wielkiego potencjału przyrodniczo-rekreacyjno - turystycznego);
- wykluczenie społeczne i wzrost przestępczości;
- bariery infrastrukturalne, w tym zwłaszcza ograniczające rozwój aktywnych form spędzania czasu wolnego;
- niedostateczna współpraca samorządów lokalnych w zakresie podejmowania wspólnych przedsięwzięć;
- słabo rozwinięte lokalne partnerstwo podmiotów publicznych i prywatnych, mogące wywrzeć wpływ na efektywność realizacji przedsięwzięć rozwojowych;
- brak współdziałania samorządów z sektorem społecznym w zakresie kształtowania przestrzeni publicznej;
- niska atrakcyjność inwestycyjna obszaru z uwagi na niekorzystne warunki życia.

Rysunek 2. Problemy rozwojowe Zagłębia Dąbrowskiego

Źródło: www.silesianskyline.blox.pl

Zagłębie Dąbrowskie to region historyczno-geograficzny graniczący z Górnym Śląskiem położony w dolinie rzek Przemszy i Brynicy. Zagłębie Dąbrowskie jest obszarem stanowiącym spójny

organizm funkcjonalno-przestrzenny. Między miastami i gminami Zagłębia Dąbrowskiego istnieje szereg różnorodnych powiązań:

- komunikacyjnych – połączenia drogowe: drogi krajowe DK 94, DK 86 oraz S1;
- geograficznych – obszar wyżyny śląskiej, położony w dolinie rzek Przemszy i Brynicy;
- społecznych – związanych z procesami migracyjnymi;
- kulturalnych – wspólne wydarzenia kulturalne: wystawy, wernisaże, spektakle teatralne, festiwale;
- edukacyjnych – placówki edukacyjne na wszystkich poziomach nauczania;
- przyrodniczych – cenne przyrodniczo zasoby i walory;
- handlowych – centra handlowe oraz targowiska miejskie;
- medycznych – specjalistyczne usługi medyczne;
- sportowych – oferta szkoleniowa i rozrywkowa;
- związanych z rynkiem pracy – miejsca pracy oferowane przez firmy i zakłady posiadające siedziby na terenie gmin partnerstwa;
- mieszkaniowych – mniejsze miasta Zagłębia stanowią miejsce osiedlania się nowych pokoleń.

W celu przedstawienia uzasadnienia dla nazywania obszaru „funkcjonalnym”, którego cechuje szereg wzajemnych powiązań i zależności przedstawiono analizę społeczno-gospodarczą miast i gmin Zagłębia Dąbrowskiego.

I.1.2. Analiza otoczenia społeczno-gospodarczego projektu

Przystępując do realizacji projektu przeanalizowano najistotniejsze problemy całego obszaru funkcjonalnego Zagłębia Dąbrowskiego, a także w sposób szczegółowy każdy z parterów przeanalizował szereg zjawisk społeczno-gospodarczych dotyczących obszarów obejmujących projekt i jego najbliższe otoczenie (w promieniu ok. 2 km od przyszłej inwestycji).

W analizie przeprowadzonej na podstawie danych dostępnych w poszczególnych urzędach miast oraz zbieranych indywidualnie na potrzeby niniejszej diagnozy przeanalizowano następujące kwestie¹:

- liczba ludności miasta (gminy);
- liczba osób zamieszkujących bezpośrednio obszar interwencji;
- liczba ludności znajdującej się w bezpośrednim oddziaływaniu obszaru interwencji (otaczające go osiedla);
- liczba organizacji społecznych, kulturalnych, sportowych (itp.) działających na obszarze interwencji;
- liczba imprez kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych odbywających się na obszarze planowanej interwencji;
- ujawnione czyny karalne na obszarze interwencji, w tym: kradzieże, dewastacje mienia, bójki i pobicia, rozboje, zabójstwa, przestępstwa narkotykowe,
- łączna powierzchnia terenów zielonych na obszarze miasta;
- procentowy udział powierzchni terenów zielonych w stosunku do obszarów zurbanizowanych i przekształconych na obszarze miasta;
- obecne nakłady na utrzymanie zieleni na obszarze interwencji w stosunku do nakładów na zieleni w skali budżetu miasta;
- liczba osób objętych interwencją służb socjalnych (pobierająca zasiłki, objęta interwencją, objęta niebieską kartą itp.) na obszarze pozostającym w bezpośrednim oddziaływaniu obszaru interwencji;
- struktura demograficzna obszaru (osiedli) pozostającego w bezpośrednim oddziaływaniu obszaru interwencji;
- dominujący rodzaj zabudowy na obszarze pozostającym w bezpośrednim oddziaływaniu obszaru interwencji (bloki czy domy jednorodzinne, wiek i dominujący stan własności obiektów);

¹ Źródłowe ankiety z przeprowadzonych badań dostępne są u Lidera Partnerstwa.

- największe problemy zgłaszane przez służby socjalne i instytucje odpowiedzialne za porządek publiczny na obszarze pozostającym w bezpośrednim oddziaływaniu obszaru interwencji;
- działalność gospodarcza na obszarze interwencji oraz w jego bezpośrednim otoczeniu (liczba podmiotów gospodarczych, wiodące branże, zgłaszane problemy).

Poniżej przedstawiono zbiorcze informacje wynikające z przeprowadzonej analizy. Dane zebrane w wywiadach posłużyły do skonstruowania ostatecznej wersji projektu w kształcie opisanym w niniejszym dokumencie.

Sytuacja demograficzna

Zagłębie Dąbrowskie, tak jak i inne małe oraz średnie miasta regionu, kraju, czy Europy, zmaga się z niekorzystnym wpływem zmian demograficznych ostatniej dekady. W ciągu ostatnich lat główne miasta: Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec oraz Będzin zmieniły swój gospodarczy wizerunek. Po latach dominacji górnictwa, hutnictwa, branży koksowniczej czyli tradycyjnego przemysłu ciężkiego, znaczenia zaczyna nabierać sektor usługowo-przetwórczy oraz na skutek realizowanych inwestycji przez miasta w sferze aktywnego wypoczynku zaczyna rozwijać się branża turystyczna i okołoturystyczna.

Globalna sytuacja oraz liczne zmiany również w strukturze gospodarki (restrukturyzacja dużych zakładów pracy, w tym dawnej Huty Katowice) powoduje, że miasta borykają się z postępującym odpływem ludności, którego odzwierciedleniem jest ujemny wskaźnik przyrostu rzeczywistego. W sytuacji długofalowej spadkowej tendencji liczby urodzeń depopulacja może stanowić jeden z najpoważniejszych problemów Zagłębia Dąbrowskiego. Dane dotyczące kurczenia się społeczeństwa w dużych ośrodkach miejskich, które uczestniczą w projekcie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Podstawowe dane demograficzne obszaru funkcjonalnego Zagłębia Dąbrowskiego

Miasto	Ludność 2009	Ludność 2010	Ludność 2011	Przyrost naturalny 2007-2009	Przyrost rzeczywisty 2007-2009
Dąbrowa Górnicza	127 686	127 431	126 733	-3,10	-1,50
Sosnowiec	219 300	217 638	215 262	-5,50	-2,70
Będzin	58 706	58 584	59 069	2,79	-3,33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: A. Sobala-Gwodź, Badanie trendów rozwojowych w województwie śląskim poprzez wyznaczenie ośrodków wzrostu i obszarów stagnacji, *Bielsko Biala 2010*

Ujemny przyrost naturalny oraz odpływ ludności, który dotyczy w głównej mierze młodych mieszkańców w wieku produkcyjnym są przyczyną starzenia się społeczeństwa Zagłębia Dąbrowskiego. Analizując czynniki przeciwdziałania odpływowi ludności z miast okazuje się, że atrakcyjna przestrzeń publiczna należy do grupy najważniejszych i tych, na które władze lokalne mają stosunkowo wysoki wpływ. Jest on jednocześnie zależny w dużej mierze od pozostałych interesariuszy, w tym od podmiotów sektora społecznego, gospodarczego i naukowego. Współpraca pomiędzy tymi sektorami może zaowocować odwróceniem niekorzystnych tendencji demograficznych. Należy to z całą pewnością stwierdzić, iż jedną z głównych przyczyn niechęci zamieszkania na terenie miast i gmin Zagłębia Dąbrowskiego, podawaną przez jego mieszkańców i mieszkańców innych miast województwa jest „brzydki krajobraz”, co świadczy o nieznajomości tutejszych walorów przyrodniczo-krajobrazowych i potrzebie współdziałania samorządów w zakresie stworzenia wspólnej oferty rekreacyjno-wypoczynkowej.

Bezpieczeństwo

Z raportów dotyczących oceny stanu bezpieczeństwa na terenie miast, sporządzanych przez Policję wynika, że wskaźnik zagrożenia przestępczością ciągle wzrasta. W oparciu o zebrane dane w zakresie ujawnionych czynów karalnych: kradzieży, dewastacji mienia, bójek oraz przestępstw narkotykowych można wywnioskować, iż wzrasta liczba przestępstw w dużych zagłębiowskich miastach. Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z ważniejszych elementów stabilizujących życie społeczności lokalnej. Wprawdzie dynamika wzrostu przestępczości idzie w parze ze stopniem wykrywalności ale stanowi istotne zagrożenie dla korzystnych warunków życia mieszkańców.

Sytuacja gospodarcza

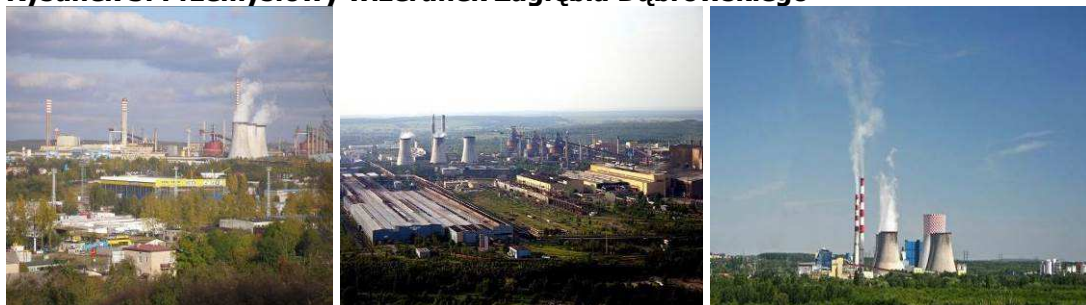
Gospodarczy obraz Zagłębia Dąbrowskiego a zwłaszcza dużych miast ukształtowała w znacznej mierze silna tradycja górnicza i hutnicza. Podstawowym działem gospodarki w latach 70. i 80. był przemysł, w którym pracowało ok. 60% społeczności Zagłębia.

Zagłębie Dąbrowskie jest wzorcowym regionem, który od lat boryka się ze skutkami restrukturyzacji, przeprowadzonej w latach dziewięćdziesiątych. Głównym czynnikiem stymulującym zmiany

były procesy restrukturyzacyjne i przekształcenia własnościowe. Efektem tych działań były likwidacje kopalń węgla kamiennego, a co za tym idzie 70-procentowa redukcja miejsc pracy w tych zakładach. Po roku 1989 stosunek przedsiębiorstw państwowych do prywatnych odwrócił się a miejsce zamkniętych zakładów produkcyjnych zaczęły zajmować przedsiębiorstwa prywatne, oferujące różnego rodzaju usługi. W ciągu niespełna dziesięciu lat procesów przekształceniowych sektor prywatny zaczął dominować w większości miast i gmin Zagłębia Dąbrowskiego. Liczba podmiotów gospodarczych w zarejestrowanych w zagłębiowskich miastach stale wzrasta, przy tym pojawiają się firmy działające nie tylko w wymiarze miasta czy regionu, lecz takie, które prowadzą działalność na rynku europejskim i światowym. Pozytywną tendencją jest także stały wzrost liczby przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego. Jest to m.in. wyrazem pojawiających się inwestycji w obrębie funkcjonującej w Zagłębiu Dąbrowskim - Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Rysunek 3. Przemysłowy wizerunek Zagłębia Dąbrowskiego

Źródło: www.fotosik.pl

Przekształcenia gospodarcze, jakie miały miejsce w Zagłębiu wymagają przeobrażenia miast z typowych wielkoprzemysłowych obszarów w organizmy miejskie o szerszym spektrum funkcji społeczno-gospodarczych. Zmiana modelu gospodarki z przemysłowej na usługową nadal trwa a prócz tego newralgiczną dziś kwestią jest degradacja środowiska, związana z eksploatacją terenów przemysłowych. Zagłębie Dąbrowskie znajdowało się w obszarze ekologicznego zagrożenia, na którym w związku z funkcjonującymi wielkimi zakładami przemysłowymi m.in.: Huty Katowice, Koksowni Przyjaźń, Elektrociepłowni Będzin, Elektrowni „Łagisza” wielokrotnie następowało przekroczenie dopuszczalnych norm zanieczyszczeń poszczególnych zasobów środowiska.

Rynek pracy

Transformacja gospodarcza, jaka miała miejsce w latach 90-tych ubiegłego wieku przyczyniła się do silnych i szybkich zmian rynku pracy Zagłębia Dąbrowskiego. Wystąpiły nowe zjawiska i zagrożenia nieznane wcześniej na szerszą skalę. Tempo rozwoju oraz nierównowaga między podażą i popytem na siłę roboczą, istotnie wpłynęła na kształtowanie się rynków pracy. Po okresie transformacji obecnie sytuacja na rynku pracy w gminach Sosnowiec, Dąbrowa Górnicza, Będzin, Siewierz, Sławków i Psary przedstawia się zdecydowanie gorzej niż w skali całego regionu śląskiego a nawet kraju. Liczbę bezrobotnych oraz stopę bezrobocia w poszczególnych gminach prezentuje poniższa tabela zawierająca dane na koniec stycznia 2012 roku.

Tabela 2. Sytuacja na rynku pracy w gminach biorących udział w projekcie

Kategoria	Liczba bezrobotnych (os.)	Stopa bezrobocia (%)
Województwo Śląskie	186 187	10,2
Sosnowiec	10 299	13,7
Dąbrowa Górnicza	6 299	11,4
Powiat Będziński, w tym:		
Będzin	7 110	14,3
Siewierz	3 012	
Sławków	509	
Psary	325	
	457	

Źródło: www.stat.gov.pl

Kryzys ostatnich lat na rynkach światowych spowodował spowolnienie gospodarcze, co bezpośrednio przyczyniło się do wzrostu bezrobocia na terenie gmin biorących udział w projekcie. Wśród

mieszkańców Zagłębia Dąbrowskiego największym zagrożeniem jest dziś obok zanieczyszczenia i degradacji środowiska naturalnego właśnie duże bezrobocie i brak nowych miejsc pracy.

I.2. Wspólne problemy obszaru funkcjonalnego będące podstawą opracowania projektu

W oparciu o analizę sytuacji społeczno-gospodarczej Zagłębia Dąbrowskiego zidentyfikowano kilka najistotniejszych wspólnych problemów. Realizacja projektu będącego przedmiotem wniosku przyczyni się do ich ograniczenia, a w odniesieniu do części zjawisk do całkowitej likwidacji. Wśród problemów, których skala powinna zostać przynajmniej w części ograniczona należy wymienić:

- negatywne zmiany demograficzne na całym obszarze;
- dezintegracja społeczna, szczególnie na obszarze dużych osiedli mieszkaniowych (tzw. blokowisk), czego skutkiem jest m.in. wzrost przestępczości (w tym osób nieletnich) oraz ogromne problemy społeczne;
- problemy wynikające z faktu, iż cały obszar funkcjonalny należy traktować, jako obszar borykający się ze skutkami restrukturyzacji przemysłu i przekształceń gospodarczych ostatniego dwudziestolecia, ze wszystkimi tego negatywnymi skutkami w sferze społeczno-gospodarczej.

Jednocześnie w toku prac nad koncepcją projektu zidentyfikowano szereg wspólnych problemów ogniskujących się bezpośrednio wokół przedmiotu projektu, są nimi:

- degradacja przestrzenna i społeczna obszarów zielonych;
- niekorzystny wizerunek Zagłębia jako obszaru zagrożenia ekologicznego i nieatrakcyjnego rekreacyjnie;
- niski poziom jakości życia mieszkańców stanowiący jedną z przyczyn procesów migracyjnych, m.in. z uwagi na brak dostępu do atrakcyjnych przestrzeni publicznych;
- brak wspólnej promocji terenów zielonych i wspólnych przedsięwzięć w obszarze funkcjonalnym, który posiada niedoceniony i nieobecny w świadomości mieszkańców potencjał przyrodniczy i rekreacyjny.

Powyższe problemy występują we wszystkich miastach i gminach obszaru funkcjonalnego a ich ciągłe nasilenie sprawia, że konieczna jest współpraca zarówno podmiotów samorządowych, jak i samorządów z sektorem społecznym, gospodarczym i naukowym w celu ich wspólnego rozwiązania.

Charakter i skala problemów społecznych w każdej gminie i powiecie jest wynikiem specyficznego splotu zjawisk i procesów społeczno-gospodarczych, tradycji, historii, określonej fazy rozwojowej obszaru czy postaw ludzkich. Bezsprzecznie największym społecznym problemem Zagłębia Dąbrowskiego jest pauperyzacja mieszkańców, której główną przyczyną jest utrzymujące się na wysokim poziomie bezrobocie. Trudności ekonomiczne powodują wzrost patologii społecznych, spadek poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, rozszerzające się obszary wykluczenia społecznego, poczucie marazmu i brak aktywności społecznej, a także dezintegrację i atomizację społeczeństwa. Kolejną niekorzystną tendencją jest ujemny przyrost naturalny i starzenie się mieszkańców regionu.

Rysunek 4. Problemy społeczno-przestrzenne Zagłębia Dąbrowskiego

Źródło: www.silesianskyline.blox.pl

Wspólnota problemów, ale także szereg wzajemnych, wewnętrznych powiązań pozwoliła zarówno w oparciu o kryteria statystyczne skonfrontowane z danymi przestrzennymi, jak i rzeczywiste związki funkcjonalno-przestrzenne na obszarze obejmującym powiat będziński, a w nim Miasto Będzin, a także gminy Sławków, Siewierz i Psary oraz sąsiednie miasta: Dąbrowę Górniczą i Sosnowiec, uznać go za

jednolity obszar funkcjonalny. Obecna delimitacja nie zamyka jednocześnie możliwości naturalnego powiększenia się obszaru o kolejne ośrodki.

Rysunek 5. Problemy społeczno-przestrzenne Zagłębia Dąbrowskiego

Źródło: www.sosnowiec.gazeta.pl/; www.dabrowagornicza.naszemiasto.pl/; www.dabrowa-gornicza.prv.pl

Kluczem do rozwiązania szeregu problemów Zagłębia Dąbrowskiego, w tym odwrócenia niekorzystnych trendów demograficznych jest m.in. **odpowiednia polityka przestrzenna i dbałość o jakość przestrzeni wspólnych**. Zagospodarowywanie zieleni i stworzenie z niej systemu terenów rekreacji i wypoczynku, w połączeniu z walorami przyrodniczymi zagłębiowskich miast i gmin, powinno być traktowane, jako wychodzenie naprzeciw potrzebom mieszkańców. Sposobem na likwidację patologii społecznych, wzrost poczucia bezpieczeństwa publicznego, wzrost aktywności społecznej i gospodarczej są wspólne przedsięwzięcia poprawiające stan otoczenia, które mają charakter kompleksowy i wykraczają poza możliwości pojedynczej jednostki samorządu terytorialnego.

I.3. Uzasadnienie dla celowości wspólnego dokonywania zmian w przestrzeniach zielonych obszaru funkcjonalnego Zagłębia Dąbrowskiego

W rozdziale I.2 przedstawiono szereg problemów wspólnych dla całego obszaru funkcjonalnego. Wiele z nich wynika ze specyfiki obszaru przemysłowego Zagłębia Dąbrowskiego znajdującego się w intensywnej fazie przekształceń systemowych wynikających z ciągle jeszcze trwającego procesu transformacji gospodarczej.

Jednocześnie od szeregu lat poszczególne gminy Zagłębia Dąbrowskiego zarówno samodzielnie, jak i wspólnie, próbują dokonać systemowej zmiany wizerunku obszaru, poprzez rozwijanie infrastruktury służącej zachowaniu naturalnych zasobów przyrodniczych i infrastruktury sportowo- rekreacyjnej.

Doświadczenia lat wcześniejszych wskazały już, iż projekty realizowane w partnerstwie – zarówno sąsiadujących ze sobą gmin, jak i w partnerstwie instytucji i osób, którym zależy na skutecznej zmianie wizerunku obszaru, przynoszą zdecydowanie lepsze efekty bowiem większe jest wówczas zainteresowanie osób i instytucji realizacją działań, lepszy jest także tzw. odbiór społeczny.

Obecny projekt ma docelowo za zadanie stworzyć swego rodzaju korytarz ekologiczny przebiegający dolinami Przemszy i Brynicy – rzek przepływających przez wszystkie gminy zaangażowane w projekt. W pierwszym etapie projektu powstaną inwestycje punktowe związane z zagospodarowaniem terenów zielonych i ich połączeniem w jeden tzw. Park Linearny. Jednak docelowo cały obszar doliny obu rzek powinien zostać przekształcony w zwarty, zielony kompleks o funkcjach ekologiczno-rekreacyjnych. Takie zamierzenie możliwe jest tylko wtedy, kiedy w projekt zaangażują się wszystkie gminy leżące w przebiegu obu rzek na obszarze Zagłębia Dąbrowskiego i podejmą wspólne działania zmierzające do:

- przygotowania odpowiednich, spójnych dla całego obszaru zmian w planach zagospodarowania przestrzennego w odniesieniu do wskazanych obszarów;
- stworzenia wspólnej i spójnej wizji rozwoju wskazanych obszarów z zachowaniem uzgodnionej funkcji ekologiczno-rekreacyjnej.

Tylko bowiem w sytuacji nadania całemu planowanemu obszarowi jednolitych funkcji cały projekt – w dłuższej perspektywie czasu – ma racje bytu i nie stanie się oderwanymi od siebie pojedynczymi przedsięwzięciami, a także będzie miał skuteczną moc oddziaływania na pozostałe procesy rozwojowe na obszarze funkcjonalnym. Ponadto wspólne planowanie przestrzenne wzmocni także wzajemne powiązania pomiędzy parterami oraz wpłynie na przyspieszenie procesów rozwojowych (np. poprzez przenikanie się obszarów zainwestowania o podobnych/tożsamyh funkcjach przez obecne granice administracyjne, a także wspólne planowanie szeroko rozumianej infrastruktury komunalnej dla terenów o podobnym przeznaczeniu).

Równie ważne – w procesie budowania projektu – jest włączenie już na wczesnym etapie szerokiej reprezentacji parterów społecznych, którzy zagwarantują, że tworzona strategia zielonej infrastruktury obszaru funkcjonalnego, a także jej uszczegółowienie w postaci koncepcji urbanistyczno-architektonicznej Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy będą:

- odpowiadać na rzeczywiste potrzeby mieszkańców obszaru,
- zaangażują szersze grupy mieszkańców w proces projektowania przyszłych rozwiązań, a w konsekwencji zagwarantują utożsamienie się mieszkańców z powstającym projektem (a następnie np. większą dbałość o zagospodarowane tereny);
- podstawą przyszłych inwestycji w zakresie zielonej infrastruktury z zastosowaniem rozwiązań, które pozwolą na zrównoważony rozwój doliny Przemszy i Brynicy.

I.4. Zgodność z założeniami polityk oraz celami programu i celami tematycznymi polityki spójności UE na lata 2014-2020.

Realizacja projektu „Zagłębiowski Park Linearny - rewitalizacja obszaru funkcjonalnego doliny rzek Przemszy i Brynicy” zgodna jest zarówno z zapisami rządowych, regionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych, jak i założeniami Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego” oraz celami tematycznymi polityki spójności UE na lata 2014-2020.

I.4.1. Zgodność projektu z polityką państwa

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jako główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe. Projekt jest zgodny z celem głównym strategii, którym jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz **poprawę jakości życia ludności**. Projekt wpisuje się w obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna i cel szczegółowy III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz **integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych**.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jako najważniejszy krajowy dokument strategiczny dotyczący ładu przestrzennego Polski przedstawia wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat. Projekt jest zgodny z celem 4. **Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski**.

I.4.2. Polityka rozwoju regionalnego

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) określając cele i sposób działania podmiotów publicznych w odniesieniu do polskiej przestrzeni wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego. Projekt jest zgodny z celem strategicznym KSRR, którym jest **efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych** dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Projekt wpisuje się w cel 2 strategii zorientowany na przeciwdziałanie marginalizacji oraz przezwyciężenie silnie skoncentrowanych terytorialnie trudności rozwojowych, a w nim w działanie 2.3. **Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze**.

Projekt jest także zgodny z zapisami **Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego – Śląskie 2020**, która jako główne narzędzie polityki rozwoju prowadzonej przez samorząd województwa śląskiego, wyznacza zakres działań podejmowanych przez władze regionu, a także stanowi punkt odniesienia dla inicjatyw oraz dokumentów o charakterze planistycznym, przestrzennym i programowym, podejmowanych i tworzonych na poziomie regionalnym i lokalnym. Projekt wpisuje się doskonale w Priorytet B: Województwo Śląskie regionem o powszechnej dostępności do regionalnych usług publicznych o wysokim standardzie, a w nim w:

- Cel strategiczny B.2: Wysoka jakość środowiska naturalnego;
- Cel strategiczny B.3: **Atrakcyjne warunki zamieszkania i wysoka jakość przestrzeni.**

Projekt jest zgodny z **Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego**, którego celem jest kształtowanie harmonijnej struktury przestrzennej województwa sprzyjającej jej wszechstronnemu rozwojowi. Projekt wpisuje się w cel szczegółowy 3.3. Ochrona zasobów środowiska, wzmocnienie systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych, ponieważ wdraża jego zasadę realizacyjną: **kształtowanie regionalnej sieci powiązań przyrodniczych i systemu obszarów chronionych**.

I.4.3. Zgodność z polityką lokalną

Projekt jest zgodny ze **Strategią Zrównoważonego Rozwoju Zagłębia Dąbrowskiego**, w której wyrażona jest misja Zagłębia Dąbrowskiego: **Podjęmowanie (planowanie, realizowanie, monitorowanie) działań zmierzających do rozwiązywania wspólnych problemów** i w ten sposób przyczynianie się do zrównoważonego rozwoju regionu. Projekt wpisuje się w następujące cele, działania i typy projektów, które zostały określone w strategii:

- Cel priorytetowy: Ład Środowiskowy

Cele	Działania	Typowe projekty
5. Wykorzystanie obszarów zdegradowanych	5.1. Rekultywacja terenów zdegradowanych	Rekultywacja i zagospodarowanie wyrobisk
	5.2. Zagospodarowanie Terenu	Tworzenie parków, miejsc wypoczynku Opracowanie Lokalnych Programów Rewitalizacji Obszarów Miejskich i Poprzemysłowych Rewitalizacja terenów w miastach i otoczeniu przemysłowym

- Cel priorytetowy Ład Gospodarczy

Cele	Działania	Typowe projekty
11. Rozwinięta działalność turystyczna i sportowa	11.1. Rozwinięta baza turystyczno – sportowa	Przebudowa i modernizacja istniejących oraz budowa nowych obiektów sportowych Utworzenie ścieżek i szlaków turystycznych
	11.2. Właściwa promocja aktywności sportowo – turystycznej	Adaptacja obiektów i terenów do celów turystyczno – sportowych Strategia rozwoju promocji sportu, program rozwoju turystyki Imprezy sportowe i turystyczne (rekreacyjne)

- Cel priorytetowy Ład Instytucjonalno Polityczny

Cele	Działania	Typowe projekty
17. Efektywna współpraca	17.1. Szeroka wiedza na temat PPP	Projekty PPP
	17.2. Podjęmowanie inicjatywy przez administrację publiczną	Spotkania władz samorządowych z przedstawicielami biznesu

Projekt „Zagłębiowski Park Linearny - rewitalizacja obszaru funkcjonalnego doliny rzek Przemszy i Brynicy” jest także zgodny ze **strategiami rozwoju miast i gmin uczestniczących w projekcie**.

W założeniach **Strategii Rozwoju Miasta Dąbrowa Górnicza do 2020** miasto będzie kształtowane przez kilka komplementarnych procesów, wśród których ważną rolę ogrywa rozwój infrastruktury aktywnych form turystyki i rekreacji. Spodziewanym efektem będzie stworzenie różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego na terenie miasta, a co za tym idzie poprawa jakości życia mieszkańców.

Projekt wpisuje się w Priorytet III: Różnorodność form aktywnego spędzania czasu wolnego, ponieważ jest spójny z następującymi celami szczegółowymi:

- 4.1 Dąbrowa Górnicza regionalnym ośrodkiem turystyki, rekreacji i rozrywki;
- 4.2 Dąbrowa Górnicza miastem atrakcyjnych przestrzeni publicznych dobrze wyposażonych w nowoczesną infrastrukturę aktywnych form spędzania czasu wolnego.

Projekt jest zgodny ze **Strategią Rozwoju Miasta Sosnowca do 2020** i jego celem strategicznym: osiągnięcie trwałego rozwoju Sosnowca - Sosnowiec, jako ośrodek wyspecjalizowanych usług i nowoczesnej gospodarki o czystym środowisku i zmodernizowanej infrastrukturze. Projekt wpisuje się zwłaszcza w Priorytet B Poprawa stanu zdrowia, warunków życia oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców.

Projekt pozostaje także w zgodności ze **Strategią Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2009-2020**, która w ramach IV Priorytetu: Tworzenie warunków dla rozwoju kultury, rekreacji i turystyki w powiecie określiła cel szczegółowy: wzrost upowszechnienia dorobku kulturowego powiatu oraz zwiększenie liczby turystów odwiedzających powiat, a w nim Kierunek 2. Promocja kultury, turystyki i rekreacji.

Projekt jest także zgodny z jedną z trzech domen rozumianych, jako obszary strategicznego rozwoju określone w **Strategii Rozwoju Miasta Będzina na lata 2012-2020**, a mianowicie Domeną 1: Dobre warunki do życia mieszkańców Będzina w bezpiecznym i zadbanym Mieście.

Projekt wpisuje się w **Strategię Rozwoju Gminy Psary na lata 2007-2013** i jego Priorytet V Ochrona środowiska, w którym cel szczegółowy 4 określony jest jako: podnoszenie jakości środowiska i ochrony walorów przyrodniczych wraz z poprawą ochrony ziemi poprzez rekultywację terenów zdegradowanych i ich rewitalizację.

Projekt wpisuje się także w **Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz na lata 2004-2015**, a zwłaszcza w cel strategiczny nr 1: Poprawa wykorzystania walorów geograficzno-przyrodniczych oraz dziedzictwa historyczno-kulturowego dla rozwoju gospodarczego gminy, a w nim:

- Cel operacyjny nr 4: Szeroka promocja walorów geograficzno-przyrodniczych gminy;
- Cel operacyjny nr 6: Rozbudowa i racjonalne wykorzystanie bazy sportowo-rekreacyjnej.

Projekt jest także zgodny ze **Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Sławków na lata 2004-2018** wpisując się w jej cel strategiczny „B”, realizujący określone cele szczegółowe, w tym B.4: stworzenie warunków dla rozwoju rekreacji i turystyki.

I.4.4. Realizacja polityk horyzontalnych Unii Europejskiej

Wpływ projektu na politykę zrównoważonego rozwoju

Istotą projektu jest zrównoważony rozwój obszaru funkcjonalnego Zagłębia Dąbrowskiego w jego najbardziej klasycznym rozumieniu tj. osiągnięciu synergii pomiędzy sferą społeczną (rozumianą tu, jako zapewnienie mieszkańcom obszaru lepszej jakości życia), sferą gospodarczą (rozumianą, jako zapewnienie warunków do trwałego rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem atutów obszaru), a sferą związana z ochroną zasobów naturalnych i środowiska dla zachowania dziedzictwa i naturalnych zasobów dla przyszłych pokoleń w stanie maksymalnie nienaruszonym.

Docelowe wyznaczenie korytarza ekologicznego w dolinie Przemszy i Brynicy znacząco poprawi warunki funkcjonowania ekosystemów, pozwoli na swobodne osiedlanie się i migracje zwierząt, oraz pozwoli zachować cenne przyrodniczo okazy fauny, które na tym terenie udało się jeszcze zachować.

Nie bez znaczenia jest też – docelowy - aspekt związany z przywracaniem czystości obu rzek, w dolinie, których projekt będzie realizowany, tak, aby przywrócić Przemszę i Brynicę – dziś zupełnie zdegradowane – naturze i sukcesywnie próbować odtworzyć w niej życie biologiczne.

Wszelkie działania podejmowane w przyszłej części inwestycyjnej prowadzone będą z uwzględnieniem i poszanowaniem praw środowiska naturalnego, tak, aby zachować je w jak najmniej naruszonej formie dla przyszłych pokoleń. Z oczywistych powodów takie założenia projektu znacząco wpłyną także na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru.

Polityka równości szans

Efekty zrealizowanych działań w ramach przedmiotowego projektu przeznaczone będą na równych prawach dla wszystkich obywateli, bez wyjątków i bez żadnych ograniczeń. W szczególności przy konstruowaniu założeń do projektu uwzględnione zostaną interesy dwóch grup społecznych tj. osób niepełnosprawnych oraz kobiet.

W pierwszym przypadku planuje się nie tylko oczywiste w świetle obowiązujących przepisów projektowanie przyszłych przestrzeni parkowych bez barier architektonicznych, ale także tworzenie w przestrzeniach parkowych oferty dodatkowej dedykowanej określonej grupie osób, która pozwoli na jej aktywizację. Dzięki temu realizacja projektu przyczyni się do:

- umożliwienia osobom starszym i niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym,

- zapewnienia osobom starszym i niepełnosprawnym równego dostępu do praw, dóbr i usług oraz przestrzeganie ich praw,
- zapobiegania ryzyku wykluczenia społecznego,
- dążenia do integracji środowiska osób starszych i niepełnosprawnych ze społeczeństwem.

Kolejnym aspektem silnie uwzględnionym w procesie projektowania będzie problematyka bezpieczeństwa kobiet i dzieci korzystających z przestrzeni zielonych. Całość winna być tak projektowana by w maksymalny sposób wyeliminować (poprzez właściwe projektowanie) sytuacji, w których kobiety i dzieci mogłyby się czuć zagrożone.

Stąd tak ważny akcent położono w projekcie na kwestie związane z konsultacjami społecznymi i włączenie poszczególnych grup partnerów w procesie planowania, co pozwoli na każdym etapie procesu uwzględnić i wprowadzić rozwiązania oczekiwane przez obie powyższe grupy społeczne.

1.4.5. Zgodność z celami Programu Regionalnego

Realizacja projektu „Zagłębiowski Park Linearny - rewitalizacja obszaru funkcjonalnego doliny rzek Przemszy i Brynicy” zgodna jest z założeniami Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego” realizowanego w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009 – 2014. Jego głównym celem jest bowiem osiągnięcie większej spójności społecznej i gospodarczej na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym poprzez wypracowanie mechanizmów efektywnej współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego a także pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego i przedstawicielami sektora społecznego, gospodarczego i naukowego.

Utworzenie Partnerstwa Gmin Zagłębia Dąbrowskiego jest odpowiedzią na szereg problemów o charakterze społeczno-ekonomicznym, które wykraczają poza granice jednej gminy. W związku z tym celowa jest współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi, obywatelami z danego obszaru funkcjonalnego, przedsiębiorcami i instytucjami naukowymi. Jedynie w takim gronie możliwe jest najpierw zdefiniowanie a potem stopniowe rozwiązywanie problemów stanowiących istotną barierę rozwoju obszaru funkcjonalnego.

Planowana interwencja pozwala na jednoczesną realizację działań w ramach różnych obszarów kwalifikowalnych Programu Regionalnego, tj. zakres tematyczny działań realizowanych w ramach projektu dotyczy co najmniej czterech obszarów:

1. Kształtowanie przestrzeni publicznej, w tym rewitalizacja obszarów zdegradowanych i działania na rzecz rozwoju przestrzeni publicznych służących wzmocnieniu lokalnych więzi społecznych

Istotą projektu jest rozpoczęcie procesu przekształceń przestrzennych na obszarze o dominującym charakterze poprzemysłowym, z zamiarem rozwijania zielonej infrastruktury na całym obszarze funkcjonalnym. Pierwszym krokiem będzie wyznaczenie w projekcie korytarza ekologicznego w dolinie Przemszy i Brynicy i zarezerwowanie go w planach przestrzennych, jako zwartego kompleksu tzw. Parku Linearnego z przebiegiem przez wszystkie 7 JST biorących udział w projekcie. Docelowo planuje się, iż zielona infrastruktura powinna być stopniowo poszerzana poza pierwotnie wyznaczony pas.

Jednocześnie bezpośrednim rezultatem będzie opracowanie dokumentacji technicznej dla rewitalizacji sześciu obszarów zielonych – mniej lub bardziej w obecnej chwili zaniedbanych – i stworzenie na tym obszarze infrastruktury służącej wypoczynkowi, rekreacji, uprawianiu sportów, a także szeroko pojętemu wzmocnieniu więzi lokalnych, zarówno przez dostępność tych terenów, jak i docelowo bogaty kalendarz wydarzeń, który będzie w tych przestrzeniach realizowany.

W tym znaczeniu projekt realizuje szereg funkcji ekologicznych i strukturalnych w odniesieniu do zagospodarowywanej przestrzeni, w tym m.in.

- wpływa na poprawę klimatu w mieście (ograniczenie skutków miejskiej wyspy ciepła);
- ogranicza i tłumi hałas występujący w miastach;
- pozytywnie wpływa na cykle hydrologiczne (tj. zarządzanie wodami opadowymi);
- organizuje strukturę miast i poprawia ich czytelność;
- nadaje nowy sens miejscom, które objęte zostaną projektem;
- tworzy nowe nośniki lokalnej tożsamości oraz nadaje im znaczenie i wartość.

2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Pierwszy etap projektu (rewitalizacja zaniedbanych przestrzeni zielonych) prowadzony będzie w większości przypadków w bezpośrednim sąsiedztwie terenów czy to społecznie zaniedbanych (osiedla dawnych kolonii robotniczych), czy charakteryzujących się nagromadzeniem wielu problemów społecznych (blokowiska). Zrewitalizowane tereny dadzą realną i atrakcyjną alternatywę spędzania czasu wolnego,

szczególnie dzieciom i młodzieży. Pozwolą także (zarówno na etapie planowania, jak i zarządzania przyszłą infrastrukturą) zaktywizować lokalne społeczności i poprawić ich jakość życia, min. poprzez:

- zapewnienie przestrzeni i obiektów do spędzania wolnego czasu i rekreacji;
- ułatwienie nawiązywania i utrzymywania kontaktów społecznych różnych grup obywateli;
- ułatwienie dostępu do środowiska naturalnego i doświadczania przyrody w pobliżu swojego „centrum życiowego”;
- wpływ na zdrowie fizyczne, psychiczne oraz ogólny poziom dobrobytu.

3. Polityka mieszkaniowa, jako sposób na rozwiązywanie problemów społecznych (funkcja socjalna) i gospodarczych (wzrost mobilności mieszkańców, zwiększenie inwestycji w infrastrukturę mieszkaniową)

Projekt oddziałuje w tym zakresie w kilku obszarach:

- podnosi jakość życia w istniejących osiedlach i blokowiskach na obrzeżu przyszłych terenów zielonych;
- otwiera nowe, atrakcyjne tereny pod budownictwo mieszkaniowe na obrzeżach przyszłych kompleksów zielonej infrastruktury;
- poprzez wzrost atrakcyjności obszaru miast (i przynajmniej częściowe zbliżenie ich do natury) wpływa na ograniczenie migracji z miast na tereny słabiej zurbanizowane;
- poprzez połączenie 7 JST biorących udział w projekcie systemem ścieżek rowerowych zwiększy się mobilność mieszkańców przy przemieszczaniu się pomiędzy miejscem zamieszkania a miejscem pracy (w tym z wykorzystaniem ekologicznych środków transportu).

4. Problemy zmian demograficznych, w szczególności dostosowanie oferty miast do cyklu życia człowieka; projekty na rzecz dzieci i młodzieży, osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym; rozwój usług z zakresu edukacji, opieki zdrowotnej, kultury, rekreacji.

Projekt wpływa znacząco na podniesienie jakości życia mieszkańców (co jest sumą pozytywnych efektów przedstawionych we wcześniejszych podpunktach). Podsumowując należy stwierdzić, iż dzięki projektowi:

- wzrośnie funkcjonalna sieć ekologiczna, która wykorzystana przez mieszkańców poprawi warunki odpoczynku i rekreacji;
- zwiększą się możliwości szerokiego udziału mieszkańców w życiu społecznym – zarówno na etapie projektowania infrastruktury (czynny udział w konsultacjach, wpływ na kreowanie projektu), jak i w fazie po realizacyjnej (udział w wydarzeniach, możliwość kreowania wydarzeń, udział w zarządzaniu przestrzenią);
- poprawi się jakość życia mieszkańców poprzez możliwość kontaktu z przyrodą, promowanie zdrowego, aktywnego trybu życia, aktywnego spędzania czasu wolnego, zagospodarowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży;
- wzrośnie świadomość ekologiczna, co przełoży się na lepsze warunki życia mieszkańców miast.

1.4.6 Zgodność z celami tematycznymi polityki spójności na lata 2014 – 2020.

Projekt jest także zgodny z poniższymi celami tematycznymi polityki spójności Unii Europejskiej określonej na lata 2014 – 2020:

- ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów poprzez ochronę i przywracanie bioróżnorodności, w tym **zieloną infrastrukturę**. Projekt ma bowiem na celu przygotowanie niezbędnych dokumentów umożliwiających realizację na obszarze funkcjonalnym inwestycji w „zieloną infrastrukturę” pozwalających na zmianę przemysłowego wizerunku Zagłębia Dąbrowskiego.
- promowanie dostosowań do zmian klimatycznych, zapobiegania i zarządzania ryzykiem poprzez wspieranie inwestycji służącej adaptacji do zmian klimatu. Realizacja przedsięwzięcia ma z pewnością wpływ na zmiany klimatyczne poprzez ograniczenie tzw. miejskich wysp ciepła i ochronę różnorodności biologicznej.

II CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU

II.1. Lokalizacja

W tym punkcie trzeba wskazać województwo i obszar funkcjonalny, w którym będzie realizowany projekt. Charakterystyka lokalizacji powinna uwzględniać najistotniejsze z punktu widzenia projektu kwestie. Uzupełnieniem tych informacji może być mapka obszaru z lokalizacją projektu (tj. tereny objęte opracowanymi dokumentami).

Projekt realizowany będzie w województwie śląskim, w podregionie dąbrowskim, na obszarze funkcjonalnym Zagłębia Dąbrowskiego, które tworzy sześć gmin i jeden powiat:

- Gmina Dąbrowa Górnicza (Lider);
- Miasto Sosnowiec;
- Miasto Będzin;
- Gmina Siewierz;
- Gmina Sławków;
- Gmina Psary;
- Powiat Będziński.

Istotą projektu jest wyznaczenie zielonego pasa (korytarza ekologicznego) przebiegającego dolinami dwóch rzek: Przemszy i Brynicy, które przepływają i łączą wszystkie 7 jednostek samorządu terytorialnego uczestniczących w projekcie. Przy czym pierwszym etapem projektu jest doprowadzenie do wyznaczenia tego korytarza, nadanie mu określonych funkcji oraz przygotowanie pierwszych punktowych inwestycji w tzw. zieloną infrastrukturę na wskazanym obszarze funkcjonalnym.

Miasta i Gminy uczestniczące w projekcie położone są w Zagłębiu Dąbrowskim usytuowanym we wschodniej części województwa śląskiego, **w dolinie rzek Przemszy i Brynicy** i mają łączną powierzchnię ok. **51 449 ha** oraz liczą ok. **450 tys. mieszkańców**.

Rysunek 6. Mapa lokalizująca projekt w województwie

www.slaskie.pl

Zagłębie Dąbrowskie jest historyczno-geograficznym regionem o rodowodzie małopolskim. Od zachodu graniczy z Górnym Śląskiem i często, zwłaszcza w północnej Polsce błędnie jest z nim kojarzone. Od południa graniczy z Zagłębiem Krakowskim - drugim małopolskim regionem.

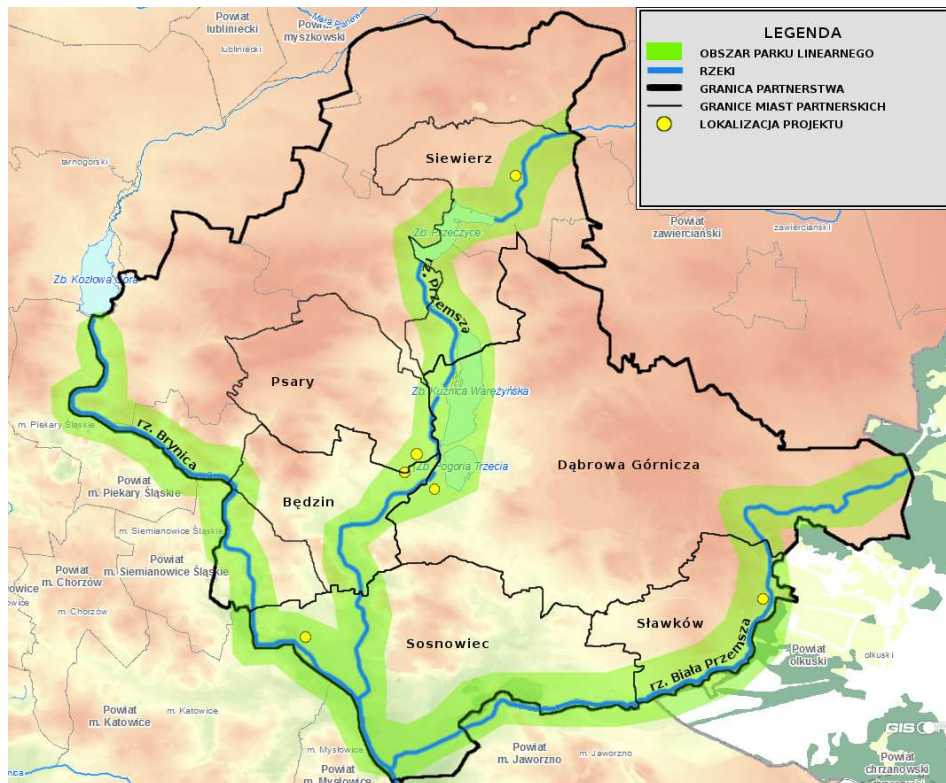
Rysunek 7. Mapa lokalizująca projekt w obszarze funkcjonalnym Zagłębia Dąbrowskiego

Mapa Zagłębia Dąbrowskiego na podstawie: www.ingner.wordpress.com

Zagłębiowski Park Linearny położony w dolinie rzeki Przemszy i jej dopływów obejmować będzie wyodrębnione zielone przestrzenie publiczne, które po zagospodarowaniu stanowić będą atrakcyjną ofertę dla mieszkańców całego regionu. Park Linearny tworzyć będzie zintegrowaną całość a atrakcje zlokalizowane na terenie poszczególnych gmin wzajemnie będą się uzupełniać i oferować zupełnie inną formę spędzania czasu.

Rysunek 8. Zagłębiowski Park Linearny doliny rzek Przemszy i Brynicy

Źródło: opracowanie własne

Zagłębiowski Park Linearny oparty na osi kompozycyjnej rzek: Przemszy, Białej Przemszy oraz Brynicy, przewidywany jest jako szeroko rozumiany system rekreacyjny, który przenikać się będzie z innymi systemami aglomeracji tworząc szerszą sieć powiązań funkcjonalnych, przyrodniczych, społecznych i kulturowych. Park obejmować będzie cenne przyrodniczo tereny parków, dolin rzek i innych obiektów, zapewniając jednocześnie większą spójność terytorialną i społeczną. Komplementarna oferta programowa (różne atrakcje w różnych miejscach) zwiększy mobilność turystów i rozszerzy repertuar możliwości rekreacji dla mieszkańców. Komunikację wewnątrz Parku i jego spójność terytorialną zapewni szlak kajakowy rzekami: Przemszy, Białej Przemszy oraz system ścieżek pieszych oraz ścieżek i szlaków rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą. System parku linearnego docelowo ma się stać również narzędziem rewitalizacji położonych w pobliżu obszarów dysfunkcyjnych oraz elementem kompleksowej zmiany wizerunku Zagłębia na zewnątrz – z obszaru poprzemysłowego o zdegradowanym charakterze, w obszar atrakcyjny przyrodniczo i krajobrazowo, dbający o środowisko i szczytujący się coraz lepszymi parametrami jakości środowiska, a w konsekwencji w miejsce atrakcyjne do lokowania inwestycji.

Elementy tworzące oś przyszłego Parku Linearnego zlokalizowane są wzdłuż Przemszy oraz jednego z jej dopływów – Brynicy i tworzą je następujące obiekty:

- Park Zielona w Dąbrowie Górniczej;
- Park miejski z Egzotarium w Sosnowcu;
- Park Rozkówka, Małpi Gaj i Brzozowica w Będzinie;
- Tereny zielone w Siewierzu (przy średniowiecznym zamku oraz nad rzeką Przemszą)
- tereny rekreacyjno-sportowe nad rzeką Białą Przemszą w Sławkowie;
- Park na Górze Siewierskiej w gminie Psary.

W projektowanym systemie budującym zespół Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy obszary składowe obejmują:

- obiekty w skali regionalnej, o komplementarnych funkcjach, budujące system terenów rekreacyjnych;
- parki miejskie – z ofertą programową skierowaną w szczególności do mieszkańców;
- parki osiedlowe – z programem do codziennego wykorzystywania;
- tereny zieleni nieurządzonej;
- tereny otwarte i inne.

W kolejnych podrozdziałach zaprezentowana zostanie szczegółowa lokalizacja pierwszego elementu projektu, na który składa się sześć indywidualnych realizacji w sześciu miastach zaangażowanych w przedsięwzięcie, które zlokalizowane będą w przebiegu przyszłego Parku Linearnego.

II.1.1. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza

Gmina Dąbrowa Górnicza leży nad rzekami: Przemszą i Białą Przemszą i zajmując obszar 18 781 ha jest największym pod względem powierzchni miastem województwa śląskiego. Z liczbą ludności około 130 tysięcy Dąbrowa Górnicza plasuje się wśród 10 największych miast na prawach powiatu w województwie śląskim. Miasto leży na styku dwóch ważnych szlaków, które stanowią drogi krajowe DK-94 i S-1 oraz drogi wojewódzkie nr 796, 790 i 910. Jednocześnie posiada dogodne położenie pod względem turystyczno-rekreacyjnym (dostępność terenów turystyczno-rekreacyjnych Beskidu Śląskiego i Jury Krakowsko-Częstochowskiej). Na terenie gminy znajduje się również wiele atrakcji turystycznych, nieznanych i niedocenianych w innych regionach kraju, w tym cztery zbiorniki wodne (Pogoria I, Pogoria II, Pogoria III oraz Pogoria IV) oraz unikatowa w skali Europy „Pustynia Błędowska”. Dąbrowa Górnicza graniczy z wszystkimi partnerami projektu, tj. powiatem będzińskim, w tym Będzinem, Psarami, Siewierzem, Sławkowem oraz Sosnowcem.

Rysunek 9. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza (Dąbrowskie Pojezierze)

Źródło: www.dabrowa-gornicza.pl/; www.dabrowa-gornicza.prv.pl/

Dąbrowa Górnicza jest jednym z głównych miast Zagłębia Dąbrowskiego. Od nazwy wsi „Stara Dąbrowa”, na terenie której w XVIII wieku odkryto pokłady węgla pochodzi nazwa „Dąbrowskie” Zagłębie. Dąbrowa w XIX wieku stanowiła ważny ośrodek ówczesnego okręgu przemysłowego. Prawdziwy rozwój przemysłu ciężkiego miasto przeżywało w latach 70. XX wieku w związku z powstaniem sztabarowej wówczas inwestycji „Huty Katowice”. Dziś jak pozostałe duże miasta Zagłębia Dąbrowskiego próbuje zmienić dotychczasowy wizerunek ośrodka przemysłowego o zdegradowanej przestrzeni w obszar atrakcyjny przyrodniczo i krajobrazowo, w którym panują dobre warunki życia i lokowania inwestycji.

Rysunek 10. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza (Huta Katowice)

Źródło: www.ossa.edu.pl/; www.dabrowagornicza.naszemiasto.pl/; www.dabrowa-gornicza.prv.pl/

Dąbrowa Górnicza to także olbrzymie osiedla z wielkiej płyty, które wybudowano dla ludności napływowej w latach 70. ubiegłego wieku. Kształtują one przestrzeń publiczną typową dla dużych miast Zagłębia Dąbrowskiego, gdzie infrastruktura zielona stanowi znikomą część powierzchni.

Rysunek 11. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza

Źródło: www.dabrowagornicza.naszemiasto.pl/; www.dabrowa-gornicza.prv.pl/

Na obszarze Dąbrowy Górniczej Zagłębiowski Park Linearny zostanie usytuowany w istniejącym Parku Zielona, który położony jest w południowo-zachodniej części miasta, przy granicy z miastem Będzin – partnerem projektu. Jego południowa granica sąsiaduje z kolonią domów mieszkalnych Zielona (tzw. kolonią robotniczą) częściowo zagospodarowaną jako zabudowa socjalna. Na północny-wschód od Parku znajduje się zbiornik wodny Pogoria III, stanowiący obecnie centrum rekreacyjno-wypoczynkowe Zagłębia Dąbrowskiego.

Park Zielona położony jest w obszarze międzyrzecza Pogorii i Przemszy. Powstał jako park miejski w 1932 roku a jego powierzchnia wynosi dziś 67 ha. Miał on od początku charakter naturalizowany i jego

założenia oparte były o naturalny drzewostan, w którym dominowały dęby - dziś promocyjny symbol Dąbrowy Górniczej. W latach 50. i 60. ubiegłego wieku park przeżywał największy rozkwit, odbywały się w nim liczne imprezy plenerowe i koncerty a nad ówczesną Czarną Przemszą funkcjonowało kąpielisko miejskie oraz ZOO.

Park Zielona może stać się doskonałym miejscem do odpoczynku, zarówno psychicznego, jak i fizycznego, ponieważ posiada ogromne walory przyrodniczo-rekreacyjne. Obecnie jest niestety zaniedbany, zarówno w zakresie infrastruktury, jak i działań społecznych.

Rysunek 12. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza (Park Zielona)

Źródło: www.dabrowagornicza.naszemiasto.pl; www.dabrowa-gornicza.prv.pl oraz foto własne

Na północny-wschód od Parku znajduje się zbiornik wodny Pogoria III, przy którym powstało Centrum Sportów Letnich i Wodnych Pogoria w ramach projektu współfinansowanego ze środków RPO WSL 2007-2013, stanowiące obecnie centrum rekreacyjno-wypoczynkowe całego Zagłębia Dąbrowskiego.

Rysunek 13. Centrum Sportów Letnich i Wodnych Pogoria

Źródło: www.dabrowagornicza.naszemiasto.pl; www.dabrowa-gornicza.prv.pl; www.dabrowa-gornicza.pl

W bezpośrednim sąsiedztwie parku znajduje się stare osiedle mieszkaniowe „Zielona” (tzw. kolonia robotnicza), która składa się z domów typu „familok” powstałych w ok. 1900r.

Tereny z uwagi na fakt, iż częściowo stanowią zabudowę socjalną cechują się licznymi problemami, w szczególności wysoką degradacją techniczną oraz wysokim poziomem zjawiska związanego z wykluczeniem społecznym. Równocześnie jednak w osiedlu tym tkwi potencjał w postaci walorów historycznych i architektonicznych a sąsiedztwo Parku Zielona pozwolić może na czerpanie wielu społecznych korzyści w ramach jego rewitalizacji.

Rysunek 14. Tzw. kolonia robotnicza „Zielona”

Źródło: www.dabrowa-gornicza.prv.pl/; www.dabrowa-gornicza.pl

II.1.2. Lokalizacja projektu na terenie Miasta Sosnowiec

Kolejnym miastem partnerskim na obszarze, którego funkcjonować ma Zagłębiowski Park Linearny jest Sosnowiec, który podobnie jak Dąbrowa Górnicza ma wizerunek miasta przemysłowego.

Sosnowiec leży nad trzema rzekami: Czarną Przemszą, Białą Przemszą i Brynicą i z liczbą mieszkańców wynoszącą 215 262 osób zajmuje trzecie miejsce w województwie śląskim i piętnaste w Polsce. Sosnowiec graniczy na północy z Czeladzią, Będzinem, Dąbrową Górniczą, na wschodzie ze Sławkowem, na południu z Jaworzniem, Mysłowicami, na południowym zachodzie z Katowicami. Powierzchnia miasta wynosi dziś 9 126 ha. Sosnowiec dzięki szybkiemu rozwojowi przemysłu, który zawdzięcza dogodnej lokalizacji na skrzyżowaniu szlaków drogowych i kolejowych był ośrodkiem przemysłu aż do 1989, kiedy to nastąpiła restrukturyzacja i likwidacji uległo większość zakładów wydobywczych. Zmienił się wówczas profil miasta z górniczo-hutniczego na przemysłowo-handlowy z uwzględnieniem dogodnych warunków lokalizacyjnych. Przyjęto, iż Sosnowiec jako największe miasto jest współczesną stolicą Zagłębia Dąbrowskiego, choć nie zostało to ostatecznie potwierdzone w żadnych dokumentach.

Rysunek 15. Lokalizacja projektu na terenie Miasta Sosnowiec

Źródło: www.ps.pisz.pl/; www.sosnowiec.gazeta.pl/

W ramach projektu planowana jest rewitalizacja Parku miejskiego im. Leona Kruczkowskiego położonego nad rzeką Brynicą, będącą odwieczną granicą pomiędzy Śląskiem i Zagłębiem.

Rysunek 16. Lokalizacja projektu na terenie Sosnowca (Park miejski im. Leona Kruczkowskiego)

Źródło: foto własne

Największą atrakcją parku jest Egzotarium funkcjonujące od 1956 roku jako placówka dydaktyczna i jedno z ważniejszych miejsc na mapie Zagłębia Dąbrowskiego w zakresie edukacji

przyrodniczej. Można w nim zobaczyć ponad 100 gatunków roślin z różnych stref klimatycznych oraz liczne ekspozycje zwierząt, głównie ryb i gadów. Przez ostatnie blisko 60 lat obiekt nie był jednak gruntownie remontowany i jego stan nie pozwala na pełnienie funkcji, dla jakich został utworzony. W ramach projektu planowana jest przebudowa egzotarium na nowoczesny ośrodek edukacyjny z zapleczem naukowym.

Rysunek 17. Lokalizacja projektu na terenie Sosnowca (Egzotarium w Parku Miejskim)

Źródło: www.sosnowiecfoto.blox.pl; www.wikizaglebie.pl

O ile istnieją spory, które z miast jest obecnie stolicą Zagłębia Dąbrowskiego, o tyle z pewnością historycznym symbolem tego regionu jest Miasto Będzin – kolejny partner projektu, na obszarze którego zlokalizowany będzie Zagłębiowski Park Linearny.

II.1.3. Lokalizacja projektu na terenie Miasta Będzin

Będzin leży nad **rzeką Przemszą** a jego obszar wynosi 3 708 ha przy liczbie mieszkańców na dzień 31 grudnia 2011 roku wynoszącej 59 023 osób. Będzin licząc 650 lat należy do najstarszych miast Zagłębia Dąbrowskiego i województwa śląskiego. Jest siedzibą władz powiatu będzińskiego (starostwa) uczestniczącego również w projekcie. Dziś pełni rolę ośrodka handlowego, finansowo-gospodarczego, administracyjnego i kulturalno-oświatowego Zagłębia Dąbrowskiego. Największą atrakcją miasta jest Wzgórze Zamkowe i obronny zamek królewski z XIV.

Rysunek 18. Lokalizacja projektu na terenie Miasta Będzin

www.odleglosci.pl; www.zamiasto.com.pl oraz foto własne

Na terenie Będzina w ramach Zagłębiowskiego Parku Linearnego zagospodarowany zostanie teren Parku Rozkówka oraz tzw. „Małpi Gaj” i Park Brzozowica.

Park Małpi Gaj to obszar bogaty w starodrzew, położony w centralnej części miasta nad rzeką Przemszą w sąsiedztwie miejskiego targowiska. Skomunikowany jest ścieżką rowerową z ciągiem zieleni parkowej Brzozowica. Obszary usytuowane są w bezpośredni sąsiedztwie i tworzyć mogą w przyszłości jeden kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy zapewniający atrakcje rzeki Przemszy.

Rysunek 19. Lokalizacja projektu na terenie Będzina (Park „Małpi Gaj” oraz Brzozowica)

Źródło: foto własne

Park Rozkówka znajduje się w najstarszej dzielnicy Będzina – Grodźcu, w rozległym obniżeniu terenu, otoczonym od strony wschodniej i południowo-wschodniej polami uprawnymi. Park powstał w 1936r. na terenie byłego wyrobisku kopalni piasku. Centralną część Parku zajmuje stadnina koni znajdująca się w miejscu dawnego boiska. Park znajduje się na trasie szlaku rowerowego, biegnącego przez gminy Zagłębia Dąbrowskiego.

Rysunek 20. Rysunek 20. Lokalizacja projektu na terenie Będzina (Rozkówka)

Źródło: www.bedzi.blog.onet.pl oraz foto własne

II.1.4. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Psary

Kolejny partner projektu **Gmina Psary** jest gminą wiejską powiatu będzińskiego o obszarze 4 598 ha. Ludność według stanu na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosi 11 639 osób. Gmina utworzona z dziesięciu sołectw ma swą siedzibę w miejscowości Psary. Jej dużym atutem jest sąsiedztwo dużych miast: Sosnowca, Dąbrowy Górniczej, Będzina, Bytomia oraz atrakcyjnie położone tereny pod zabudowę mieszkaniową. Gmina ma wprawdzie głównie charakter rolniczy ale ma także górnicze powiązania z Zagłębiem Dąbrowskim, bowiem od najdawniejszych czasów w rejonie Góry Siewierskiej istniało górnictwo kruszcowe. W Gminie Psary na Górze Siewierskiej znajdować się będzie wspaniały punkt widokowy Zagłębiowskiego Parku Linearnego. Z pewnością będzie ona zwornikiem całego systemu obszarów wchodzących w skład planowanego parku, dającym możliwość podziwiania całej panoramy Zagłębia Dąbrowskiego.

Rysunek 21. Lokalizacja projektu na terenie Psar (Góra Siewierska)

Źródło: www.dariusz79.bikestats.pl

II.1.5. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Sławków

Sławków jest miastem i gminą w powiecie będzińskim leżącym na prawym brzegu rzeki Białej Przemszy. Sławków obejmuje obszar 3 660 ha i liczy według stanu na dzień 31 grudnia 2011 roku 7 124 mieszkańców. Sławków graniczy m.in. z powiatami grodzkimi: Dąbrową Górniczą i Sosnowcem – partnerami projektu i do roku 2001 wchodził w skład województwa małopolskiego. Niewątpliwie najważniejszym atutem gospodarczym Sławkowa jest jego usytuowanie na styku ważnych korytarzy transportowych. W mieście znajduje się Międzynarodowe Centrum Logistyczne Euroterminal, do którego dociera kolej szerokotorowa, pierwotnie dostarczająca rudy żelaza do dąbrowskiej Huty Katowice. Obecnie Euroterminal umożliwia połączenie z Magistralą Transsyberyjską oraz tzw. Nowym Jedwabnym Szlakiem, który biegnie z Chin przez Kazachstan, Rosję, Ukrainę do Polski.

W ramach Zagłębiowskiego Parku Linearnego zagospodarowane zostaną tereny rekreacyjno-sportowe nad rzeką Białą Przemszą.

Rysunek 22. Lokalizacja projektu na terenie Sławkowa

Źródło: foto własne

II.1.6. Lokalizacja projektu na terenie Gminy Siewierz

Kolejną partnerem projektu jest Gmina **Siewierz** – położona w powiecie będzińskim, w dolinie Przemszy. Siewierz obejmuje obszar o powierzchni 115 76 ha. Ludność według stanu na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosi 12 250 osób. Siewierz jest ważnym węzłem drogowym - krzyżują się tutaj ważne szlaki z Katowic do Warszawy, z Bytomia do Kielc, a także z Krakowa przez Olkusz do Częstochowy. W niedalekiej odległości od miasta usytuowany jest port lotniczy Pyrzowice obsługujący połączenia krajowe i międzynarodowe.

W Gminie Siewierz Park Linearny zlokalizowany będzie przy średniowiecznych ruinach zamku nad prawym brzegiem Przemszy. Jest to teren zielony o dużym potencjale rekreacyjnym, jednolicie ukształtowany i licznie zadrzewiony. Druga przestrzeń położona jest w niewielkiej odległości od centrum pomiędzy ulicą Żwirki i Wigury, a jej przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego - tereny zieleni urządzonej, gwarantuje właściwe wykorzystanie obszaru na cele rekreacyjne. Obecnie teren jest niedostępny, zupełnie niewykorzystany, w większości zadrzewiony i porośnięty nieuporządkowaną roślinnością.

Rysunek 23. Lokalizacja projektu na terenie Siewierza

www.zamiasto.com.pl/; www.orlegniazda.cba.pl oraz foto własne

Siedem jednostek samorządu terytorialnego zainicjowały utworzenie Partnerstwa Gmin Zagłębia Dąbrowskiego, mającego na celu ochronę i rewitalizację, z udziałem społeczności lokalnej, cennych przyrodniczo terenów, znajdujących się w obszarze funkcjonalnym. Wszystkie miasta i gminy uczestniczące w projekcie łączy zagłębiowska tożsamość kulturowa i plany w zakresie kształtowania

wspólnej przestrzeni publicznej. Miasta i Gminy Zagłębia Dąbrowskiego tworzą tzw. obszar funkcjonalny, o ścisłych powiązaniach geograficznych, w obrębie którego powstać ma kompleksowy Park Linearny.

II.2. Zakres działań w projekcie wraz z uzasadnieniem

Głównym celem tej części Analizy jest wskazanie tzw. logiki interwencji.

Realizacja projektu, czyli wykonanie strategii, programów i planów (studiów, analiz, dokumentacji, itd.) realizacji konkretnych przedsięwzięć, które partnerstwa chcą podjąć w celu rozwiązania zidentyfikowanych problemów, wymaga odpowiedniego podziału projektu na działania.

Wymogiem projektu oraz niezbędną zasadą zarządzania na obszarach funkcjonalnych jest ścisła wzajemna integracja planowanych i realizowanych działań, tak, aby wykorzystać w maksymalny sposób synergii podejmowanych działań i tak, aby osiągnąć oczekiwane rezultaty.

Punkt ten powinien zawierać szczegółowy opis działań, które członkowie partnerstwa planują podjąć w celu rozwiązania zidentyfikowanych wspólnych problemów.

Ponadto należy przedstawić uzasadnienie (dlaczego wybrane działania przyczynią się rozwiązywania zidentyfikowanych problemów) dla wyboru danych działań w projekcie. Ponadto proszę jasno wykazać *wzajemne relacje między działaniami* tzn. jedno działanie/-a wynika/-ją z drugiego, bądź jest z nim logicznie powiązane, co służy w efekcie rozwiązaniu zidentyfikowanego problemu.

Dwa działania: zarządzanie oraz informacja i promocja projektu, mają charakter obowiązkowy i należy je uwzględnić w tym rozdziale, obok innych działań merytorycznych, których zakres będzie wynikał ze specyfiki danego partnerstwa.

W tej części proszę także przedstawić zasady monitorowania i ewaluacji projektu w odniesieniu do wskaźników przedstawionych w punkcie 3.3 wniosku aplikacyjnego.

II.2.1. Logika interwencji

Celem ogólnym projektu jest wzmocnienie współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego gmin i powiatu tworzących obszar funkcjonalny Zagłębia Dąbrowskiego przy rozwiązywaniu najistotniejszych problemów społeczno-ekonomicznych, które dotyczą ten region, a wykraczają poza pojedyncze samorządy, a także **stworzenie szerokiej platformy z sektorem społecznym i gospodarczym**, który włączy się w kreowanie wspólnych projektów prorozwojowych.

Realizacja tak zarysowanego celu pozwoli na wzmocnienie obszaru funkcjonalnego Zagłębia Dąbrowskiego, jako bieguna wzrostu oraz poprawy jakości życia mieszkańców obszaru. W dłuższej perspektywie czasu realizacja projektu – wraz z szeregiem innych, równoległych działań - winna przyczynić się do zmiany funkcji obszaru przemysłowego, a w konsekwencji doprowadzić do tego, iż stanie się on atrakcyjnym miejscem pracy, zamieszkania i zakładania działalności gospodarczej.

Bezpośrednim celem podjęcia zdefiniowanych wcześniej działań jest zmiana wizerunku przemysłowego obszaru Zagłębia Dąbrowskiego, zarówno w relacjach wewnętrznych, jak i zewnętrznych, poprzez kompleksową rekompozycję obszarów zielonych Doliny Przemszy i Brynicy i przygotowanie niezbędnych dokumentów umożliwiających inwestycje w „zieloną infrastrukturę” na obszarze funkcjonalnym.

Spodziewane **rezultaty** realizacji projektu należy sytuować w dwóch głównych obszarach. Po pierwsze dotyczyć one będą **instytucjonalnego wzmocnienia partnerstwa**, poprzez wypracowanie wspólnych metod dochodzenia do rozwiązania problemów oraz wdrażania wspólnych rozwiązań projektowych, a także **wzmocnienie udziału społeczeństwa w kształtowaniu przestrzeni publicznej**, co będzie dokonywało się najpierw poprzez szeroka kampanie społeczną, a w dalszej kolejności włączenie zainteresowanych mieszkańców w proces planowania przyszłych przestrzeni zielonych na obszarze miast tworzących Partnerstwo. Po wtóre rezultatem projektu będzie przyczynienie się do **rozwiązania zidentyfikowanych wspólnych problemów poprzez przygotowanie Parterów do realizacji wspólnego przedsięwzięcia**. Wymiernym rezultatem będzie tutaj:

- powierzchnia obszaru funkcjonalnego, na którym zostaną podjęte działania zmierzające do rozwiązania wspólnych, występujących na nim problemów;
- powierzchnia przestrzeni publicznych możliwych do poddania rewitalizacji dzięki realizacji projektu.

O istotności podejmowanych działań świadczyć też będzie liczba obszarów priorytetowych (zarówno nowej perspektywy UE, jak i funduszy EOG), na którą w sposób pozytywny oddziaływać będzie realizowany projekt.

Natomiast wymiernym efektem projektu będą jego produkty. W ramach projektu powstaną opracowania i dokumenty:

- Strategia obszaru funkcjonalnego – Zielona Infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego;

- Ocena walorów przyrody ożywionej i nieożywionej wraz z modelem urbanistycznym w dolinie Przemszy;
- Koncepcja urbanistyczno-architektoniczna Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy;
- dokumentacja dotycząca Parku Zielona w Dąbrowie Górniczej;
- dokumentacja dotycząca obszarów Rozkówka, Małpi Gaj i Brzozowica w Będzinie;
- dokumentacja dotycząca obszaru parku im. L. Kruczkowskiego w Sosnowcu;
- dokumentacja dotycząca terenów zielonych w Siewierzu (nad rzeką Przemszą oraz przy średniowiecznym zamku) ;
- dokumentacja dotycząca terenów zielonych w Sławkowie;
- dokumentacja dotycząca terenu Góry Siewierskiej w Psarach.

Ponadto produktami projektu będzie także „Plan Rozwoju Instytucjonalnego” oraz dokumenty i materiały wytworzone w trakcie i na potrzeby szerokich konsultacji społecznych przewidzianych w projekcie.

Przygotowanie dokumentacji budowy zespołu Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy, a następnie (tj. po zakończeniu projektu będącego przedmiotem niniejszego wniosku) przeprowadzenie inwestycji we wszystkich lokalizacjach znacząco zmieni obraz obszaru funkcjonalnego, przyczyni się do rozwiązania wspólnych dla Parterów problemów, a w procesie tworzenia koncepcji i zarządzania przyszłą infrastrukturą wzmocni relacje partnerskie gmin Zagłębia Dąbrowskiego.

Cele, rezultaty i wyniki, tj. produkty projektu wraz z przyjętymi wskaźnikami zostały określone w poniższej tabeli.

Tabela 3. Logika interwencji

	Opis	Wskaźniki (max. 3)	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło weryfikacji wskaźnika
Cel ogólny (długo-terminowy)	Zdolność partnerstwa do realizacji zintegrowanych przedsięwzięć rozwiązujących problemy obszaru funkcjonalnego	Wzrost kompetencji do realizacji wspólnych działań i projektów (mierzony liczbą wspólnych działań edukacyjnych, spotkań, wspólnych wydarzeń podnoszących jakość współpracy)	0	10	Sprawozdania z wydarzeń
		Wzrost obszarów tematycznych/proble mowych, w których partnerzy widzą potrzebę i społeczno-ekonomiczny sens realizacji wspólnych działań i projektów	1	5	Ankieta badawcza
		Zdolność do rozszerzenia partnerstwa o kolejnych Parterów ze wszystkich sektorów (tj. publicznego, społecznego, gospodarczego, naukowego)	18	25	List intencyjny/ Umowa partnerska
Spodziewane rezultaty	Wzmocnienie instytucjonalne	Powołanie Komitetu Sterującego	0	1	Umowa partnerska

	partnerstwa	Wspólna organizacja warsztatów, szkoleń, konferencji itp.	0	6	Lista obecności
	Wzmocnienie udziału społeczeństwa w kształtowaniu przestrzeni publicznej	Liczba kampanii społecznych	0	7	Umowa z wykonawcą
		Liczba spotkań z mieszkańcami	0	13	Listy obecności, harmonogram spotkań z mieszkańcami
	Rozwiązanie zidentyfikowanych wspólnych problemów poprzez przygotowanie do realizacji wspólnego przedsięwzięcia	Powierzchnia przestrzeni publicznych możliwych do poddania rewitalizacji dzięki realizacji projektu	0	128,92 ha	Dokumentacja projektowa
		Powierzchnia obszaru funkcjonalnego, w obrębie, którego rozwiązane zostaną problemy	0	51 449 ha	Dokumentacja projektowa
		Liczba obszarów priorytetowych, w ramach których rozwiązywane są problemy	0	4	Dokumentacja aplikacyjna
Wyniki/ Produkty (wytworzone dobra i usługi)	Opracowanie Strategii obszaru funkcjonalnego - zielona infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego	Liczba opracowanych dokumentów strategicznych	0	1	Protokół odbioru
	Opracowanie dokumentacji Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy	Liczba opracowanych dokumentów	0	8	Protokół odbioru
	Opracowanie Planu Rozwoju Instytucjonalnego	Liczba dokumentów wzmacniających rozwój partnerstwa	0	1	Protokół odbioru

II.2.2. Opis działań planowanych w projekcie

Współpraca w ramach partnerstwa ma na celu podjęcie takich działań, których realizacja pozwoli na przygotowanie przyszłych przedsięwzięć likwidujących problemy zidentyfikowane w obszarze funkcjonalnym.

Przedmiotem projektu jest opracowanie niezbędnych dokumentów diagnostyczno-analitycznych, koncepcyjnych i wykonawczych będących podstawą przygotowania oraz kompleksowej realizacji zespołu Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy, jako elementu trwałych przekształceń przestrzennych towarzyszących procesom transformacji poprzemysłowych obszarów Zagłębia Dąbrowskiego.

W celu rozwiązania zidentyfikowanych wspólnych problemów na obszarze funkcjonalnym członkowie partnerstwa w ramach projektu planują podjąć następujące działania merytoryczne:

1. **Opracowanie i wdrożenia Planu rozwoju instytucjonalnego partnerstwa;**
2. **Przeprowadzenie konsultacji społecznych;**
3. **Opracowanie strategii obszaru funkcjonalnego – Zielona Infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego**
4. **Opracowanie dokumentacji w tym koncepcji urbanistyczno-architektonicznej Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy;**

W ramach projektu planowane są także obowiązkowe działania o charakterze niemerytorycznym, niezbędne dla prawidłowego wdrożenia projektu:

1. **Zarządzanie projektem;**
2. **Informacja i promocja.**

1. Opracowanie i wdrożenia Planu rozwoju instytucjonalnego partnerstwa

Plan rozwoju instytucjonalnego partnerstwa określi główne cele Partnerstwa Gmin Zagłębia Dąbrowskiego, planowane do wdrożenia działania wraz ze źródłami ich finansowania, organizację i zasady funkcjonowania partnerstwa, zasady współpracy podmiotów partnerstwa, którzy reprezentują różne sektory, tj. publiczny, społeczny, gospodarczy i naukowy i wreszcie oczekiwane rezultaty współpracy.

W ramach wdrożenia Planu rozwoju instytucjonalnego partnerstwa planowane są systematyczne, minimum raz w miesiącu spotkania zespołów roboczych oraz dwa **spotkania warsztatowe** (wyjazdowe) z przedstawicielami wszystkich partnerów, w celu pogłębienia komunikacji i współpracy w ramach realizowanego projektu. Ich organizacja planowana jest w najbardziej przełomowych momentach realizacji projektu, tj. po przeprowadzeniu konsultacji społecznych. Raporty końcowe i zebrane opinie oraz wnioski będą tematem przewodnim pierwszych warsztatów, którego celem będzie wypracowanie najlepszych wytycznych dla przyszłych działań partnerstwa. Natomiast drugie warsztaty planowane są w okresie końcowym opracowywania dokumentacji projektowej i będą miały na celu dyskusję nad kształtem dalszej współpracy i współdziałania w celu wdrożenia projektu utworzenia Zagłębiowskiego Parku Linearnego.

2. Przeprowadzenie konsultacji społecznych

W każdej fazie projektu planowany jest rzeczywisty i jak najpełniejszy udział mieszkańców, podmiotów sektora społecznego, gospodarczego, naukowego i publicznego. Pozwoli to na wczesnym etapie realizacji przedsięwzięcia uniknąć potencjalnych i często nieuniknionych kontrowersji społecznych, mobilizuje zasoby i generuje wcześniej nie ujawnione potencjały, weryfikuje alternatywne rozwiązania i jest narzędziem wzajemnej edukacji członków partnerstwa i lokalnych interesariuszy. Wykorzystanie tego skutecznego narzędzia wzajemnej edukacji członków partnerstwa i lokalnych interesariuszy tworzyć będzie warunki do prowadzenia właściwej komunikacji społecznej.

Całość działań konsultacyjnych oparta zostanie na szczegółowym harmonogramie, który określać będzie zasady, narzędzia i sposoby konsultacji.

Wstępem do działań konsultacyjnych będzie **socjologiczny projekt badawczy**, obejmujący diagnozę społecznych uwarunkowań procesu planowania oraz tworzenia koncepcji przekształceń obszarów zielonej infrastruktury Zagłębia Dąbrowskiego. Przedmiotem analizy będą parkowe przestrzenie publiczne oraz inne potencjalnie możliwe do zagospodarowania tereny zielone, położone w obszarze Zagłębia Dąbrowskiego. Badaniem socjologicznym objęci zostaną mieszkańcy, przedsiębiorcy, przedstawiciele podmiotów sektora publicznego, społecznego i gospodarczego, także użytkownicy przestrzeni parkowych Zagłębia Dąbrowskiego.

Opracowanie socjologicznego projektu badawczego będzie **I etapem konsultacji społecznych** pozwalającym na określenie oczekiwań i wizji przyszłych użytkowników przestrzeni publicznych.

Celem socjologicznego projektu badawczego jest diagnoza i analiza:

- a/ oczekiwań mieszkańców w związku z projektem,
- b/ postaw dotyczących zmian obszarów objętych projektem wśród mieszkańców oraz ewentualnego ich udziału i współdziałania w projekcie.

Zakres prac w ramach socjologicznego projektu badawczego obejmować będzie:

- a/ opracowanie pełnej wersji projektu badawczego, po lustracji terenowej i weryfikacji narzędzia badawczego ankiety w mikropilotażu;

- b/ opracowanie ankiety (kwestionariusza do badania oraz metodologii jego przeprowadzenia, w tym: analizy podmiotowej i przedmiotowej, dookreślenie zakresu, określenie kryteriów doboru próby do badania, opracowanie kwestionariusza zawierającego pytania zamknięte, otwarte, tabelaryczne);
- c/ szkolenie ankietatorów;
- d/ dobór próby badawczej: mieszkańców i podmiotów sektora publicznego, społecznego i gospodarczego;
- e/ analizę i opracowanie wyników;
- f/ opracowanie raportu badawczego (diagnostycznego) wraz z wnioskami dotyczącymi potencjalnych działań w przestrzeniach publicznych
- g/ prezentację raportu badawczego (diagnostycznego) wraz z wizualizacją.

Rezultaty projektu badawczego, w tym wnioski zawarte w raporcie diagnostycznym, dotyczące potencjalnych działań w parkowej przestrzeni publicznej stanowić będą istotne wskazówki do dalszego programowania działań oraz przygotowania propozycji, które skonsultowane zostaną z mieszkańcami w trakcie kolejnego etapu prac nad wypracowaniem koncepcji Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy.

W oparciu o opracowany końcowy raport badawczy zostaną podjęte działania mające na celu przygotowanie, organizację i przeprowadzenie **debat konsultacyjnych z mieszkańcami**.

Zakres planowanych działań obejmować będzie:

- a/ organizację i moderowanie debat konsultacyjnych z mieszkańcami (od 1 do 6 spotkań w ramach jednej przestrzeni);
- b/ wykonanie wizualizacji wariantów odnowy przestrzeni publicznych wraz z kartą do konsultacji, umożliwiającą mieszkańcom oznaczenie wybranego wariantu przekształceń;
- c/ obsługę medialną konsultacji (obsługa informacyjna w komunikacji z mieszkańcami i mediami);
- d/ zaprojektowanie i druk folderu informacyjnego;
- e/ zaprojektowanie i druk wraz z kolportażem karty do konsultacji (ankiety);
- f/ zebranie informacji dot. akceptacji mieszkańców dla zaproponowanych wariantów oraz ich analizę;
- g/ opracowanie raportu końcowego z przeprowadzonej kampanii społecznej wraz z wnioskami oraz jego prezentacja.

Z chwilą nawiązania kontaktów ze społecznością lokalną, zaangażowanie jej w spotkania projektowe będzie jedną z ważniejszych kwestii rozwoju projektu.

Planuje się, iż spotkania te odbywać się będą w kluczowych/przełomowych momentach rozwoju projektu. Wstępnie planuje się od jednego do sześciu spotkań w każdej przestrzeni publicznej, przy czym w zależności od rozwoju projektu liczba ta może zostać zmodyfikowana. Przewidywany układ spotkań (który może jeszcze ulec zmianie) przedstawia się następująco:

- spotkanie wprowadzające, przedstawiające zadania projektu i omawiające wizje dla danego terenu, przedstawienie i uzgodnienie harmonogramu projektu;
- spotkanie w celu omówienia wyników analizy i przeprowadzenia dyskusji oraz oceny mocnych i słabych stron obecnego stanu terenu, nakreślenia i uzgodnienia programu;
- prezentacja reakcji na pierwsze pomysły i wersje projektu oraz ich ocena z punktu widzenia różnych grup użytkowników;
- prezentacja i wyjaśnienie ostatecznych propozycji projektu końcowego wraz z dyskusją dotyczącą przedziałów czasowych oraz budżetu na wdrożenie planów projektu.

Spotkania te będą organizowane w odpowiednich odstępach czasu, tak aby wyniki każdego z nich mogły być odpowiednio rozwinięte.

W ramach debat z mieszkańcami planowane jest także działanie określane mianem LIFE PLANNING. W trakcie części spotkań zaangażowani także do moderowania debat projektanci wydzielą elementy przestrzeni publicznych do współprojektowania z mieszkańcami.

W celu jeszcze większego zaangażowania i podniesienia temperatury konsultacji społecznych rozważone zostaną m.in. następujące rozwiązania:

- a/ dla niektórych fragmentów przestrzeni zostaną zaprezentowane alternatywne rozwiązania: jedno bardzo kontrowersyjne, z którego po długich dyskusjach będzie można się wycofać i drugie - stanowiące ogólnie akceptowalne rozwiązanie;

- b/ współdecydowanie przez mieszkańców o nazewnictwie alejek/zakątków/skwerków/placyków na rewitalizowanych przestrzeniach;
- c/ zagospodarowanie przestrzeni przez poszczególne grupy społeczne (organizacje), które wyrażą taką intencję;
- d/ uczestnictwo wspólnot lokalnych i organizacji w budowaniu przyszłych programów edukacyjno-rozrywkowo-kulturalnych dla poszczególnych miejsc i obiektów.

Niezbędnym rozwiązaniem będzie z pewnością wyrażanie opinii i współdecydowanie mieszkańców poprzez głosowanie na stronie internetowej o ważnych jego krokach i decyzjach w ramach kształtowania przestrzeni objętych projektem. Stąd realizacji projektu towarzyszyć będzie **nowoczesna, interaktywna strona internetowa**, której przypisana jest – w trakcie procesu konsultacji - duża rola pośrednika zleceńodawców i projektantów z przyszłymi użytkownikami. Niekonwencjonalne sposoby komunikacji internetowej będą jednym z innowacyjnych elementów procesu partycypacji mieszkańców, którzy będą współprojektować i współkomponować otaczającą ich przestrzeń publiczną. Słowem planowanie Parku Linearnego będzie wspólnym procesem twórczym a planiści i projektanci, a przede wszystkim urzędnicy otrzymają błyskawiczną reakcję - informację zwrotną od mieszkańców dotyczącą akceptacji społecznej poszczególnych rozwiązań.

W ramach projektu konieczne jest zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne i zachęcenie ich do udziału w konsultacjach społecznych na każdym etapie realizacji projektu.

Ważnym elementem konsultacji oprócz spotkań i debat będą także **warsztaty plenerowe**, w których zaangażowane zostaną grupy naukowe z lokalnych i regionalnych uczelni wyższych pod patronatem partnera projektu Wyższej Szkoły Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej a także młodzież z placówek szkolnych zlokalizowanych w zagłębiowskich miastach i gminach.

Dotarcie do różnych, aktywnych społecznie grup umożliwi także ścisła współpraca z lokalnymi mediami i to nawet tymi najmniejszymi: amatorskimi rozgłośniami radiowymi, osiedlowymi portalami, redakcjami gazetek dzielnicowych itp., które zostaną poproszone o podjęcie się roli aktywnych pośredników i współtwórców debaty publicznej w środowiskach, dla których działają.

W każdym urzędzie przewiduje się stałe miejsce prezentacji projektu, w którym mieszkańcy zapoznawać się będą na bieżąco z działaniami architektów, a także społecznymi pomysłami i oczekiwaniami. Członkowie zespołu projektowego będą dyspozycyjni dla reprezentantów różnych środowisk, prezentowana będzie także wizjonerska twórczość planistyczna dzieci i młodzieży lokalnych szkół. Każda gmina zapewnia bowiem o dodatkowych działaniach wzmacniających zaangażowanie mieszkańców w projektowanie zmian w przestrzeni miejskiej, polegających np. na ogłaszaniu różnych konkursów. Z szacunku dla przeszłości oraz w rozumieniu indywidualnych i grupowych znaczeń i wartości, jakich te przestrzenie są nośnikami, w urzędach zbierane będą pamiątki historyczne z tego obszaru. Wszystkie te elementy wzmacniać będą tożsamość zarówno jednostki, jak i zbiorowości lokalnej.

3. Opracowanie strategii obszaru funkcjonalnego – Zielona Infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego

Strategia stanowić będzie sektorową strategię rozwoju zielonej infrastruktury całego Zagłębia Dąbrowskiego i wyraz dążeń do ochrony najciekawszych walorów przyrodniczych i rekreacyjno-turystycznych dolny Przemszy i Brynicy, a także konsekwentnej zmiany paradygmatów rozwoju w kierunku przekształcenia obszaru o dominującej funkcji przemysłowej, w obszar którego ważnym elementem stanie się rozwijanie tzw. zielonej infrastruktury całego obszaru funkcjonalnego.

Opracowanie winno zawierać wytyczne w zakresie wspólnego kreowania przekształceń przestrzennych na obszarze 7 współpracujących JST, tak aby możliwe stało się odwrócenie niekorzystnych trendów rozwojowych obszaru (w tym wyludnianie się miast, zanieczyszczenie powietrza i rzek przepływających przez Zagłębie, brak atrakcyjnych terenów do spędzania czasu wolnego i rekreacji, dezintegracja obywatelska).

Dokument winien analizować mocne i słabe strony obszaru funkcjonalnego w oparciu o analizę bieżącej sytuacji wraz z koncepcją rozwoju zielonych przestrzeni publicznych.

Strategia Obszaru Funkcjonalnego – Zielona Infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego będzie strategią działania obejmującą m.in. analizę potrzeb w zakresie potencjału i rozwoju obszaru, diagnozę istotnych dla obszaru funkcjonalnego terenów zieleni parkowej, analizę potencjalnych scenariuszy działań na rzecz rozwoju (analizę enklaw zieleni parkowej istotnych dla obszaru, ewentualnie wskazanie miejsc, które ze względu na potencjał mogą w przyszłości aspirować do takiej funkcji), scenariusze kierunków możliwego zagospodarowania i wreszcie rekomendację wraz z uzasadnieniem obszarów, które powinny być objęte granicami planowanego Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy. Dokument odnosić się będzie w

szczególny sposób do wstępnie zarysowanego projektu zagospodarowania obszarów dolin rzeki Przemszy i Brynicy, które w sposób linearny łączą wszystkie współpracujące w projekcie gminy.

4. Opracowanie dokumentacji dla Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy – działanie składać się będzie z następujących elementów:

a/ opracowanie oceny walorów przyrody ożywionej i nieożywionej wraz z modelem urbanistycznym w dolinie Przemszy.

Celem opracowania będzie zainicjowanie działań mających na celu odtworzenie funkcji ekologicznych doliny rzeki Przemszy. Dokumentacja będzie mogła być wykorzystywana przy tworzeniu przez gminy projektów zagospodarowania przestrzennego oraz projektów rozwoju rekreacji nad doliną rzeki. W przyszłości dokument może stanowić materiał do tworzenia ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych oraz punktów obserwacyjnych umożliwiając zapoznanie się z najciekawszymi miejscami przyrodniczymi. Dokument będzie zawierał w szczególności:

- syntezę istniejącej wiedzy na temat walorów przyrody doliny Przemszy - weryfikacja istniejących dokumentacji;
- waloryzację odcinków doliny Przemszy ze względu na istniejące wartości przyrody ożywionej i nieożywionej;
- opracowanie koncepcji urbanistycznej zawierającej: elementy ochrony cennych krajobrazów, kształtowanie walorów krajobrazowych, wytyczenie ciągów komunikacji pieszej i rowerowej, określenie usług rekreacji w otoczeniu rzeki.

b/ opracowanie Koncepcji urbanistyczno-architektonicznej Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy;

Celem Koncepcji urbanistyczno-architektonicznej jest przedstawienie propozycji rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych dla Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy.

Zakres opracowania obejmować będzie część analityczną obejmującą analizę przestrzenno-funkcjonalną i kompozycyjno-krajobrazową obszarów oraz część projektową obejmującą wizualizacje kilku wybranych wariantów/rozwiązań. Koncepcja w części opisowej określać będzie natomiast spójne cele rozwoju i tworzyć wizję przyszłej współpracy na rzecz utworzenia wspólnej inicjatywy, jaką jest Zagłębiowski Park Linearny Doliny Przemszy i Brynicy.

Punktem wyjścia do opracowania Koncepcji Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy będą wnioski wynikające z Koncepcji Obszaru Funkcjonalnego – Zielona Infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego oraz z socjologicznego projektu badawczego, stanowiącego I etap konsultacji społecznych i obejmującego diagnozę społecznych uwarunkowań i oczekiwań mieszkańców. Koncepcja uwzględni będzie zatem wnioski dotyczące terenów rekomendowanych do objęcia terytorium Parku Linearnego w koncepcji Zielonej Infrastruktury, jak i wnioski dotyczące potencjalnych działań w danej przestrzeni publicznej, zawarte w raporcie końcowym socjologicznego projektu badawczego.

Koncepcja będzie wynikiem licznych spotkań z mieszkańcami, w ramach tzw. II Etapu konsultacji społecznych, warsztatów plenerowych z udziałem młodzieży szkolnej i studentów a także dyżurów projektantów na rzecz pozyskania dodatkowych sugestii i opinii, podczas których mieszkańcy będą mieli możliwość bezpośredniego, indywidualnego kontaktu z projektantami w planowanej do zagospodarowania przestrzeni.

c/ wykonanie dokumentacji dotyczącej obszaru w obrębie Gminy Dąbrowa Górnicza, w tym:

- inwentaryzacja dendrologiczna z projektem gospodarki drzewostanem Parku Zielona;
- koncepcji zagospodarowania Parku Zielona z uwzględnieniem w/w zaleceń;
- projekt budowlano-wykonawczy.

d/ wykonania dokumentacji dotyczącej obszaru w obrębie Miasta Będzin (Rozkówka, Małpi Gaj i Brzozowica), w tym:

- inwentaryzacja drzewostanu i waloryzacja przyrodnicza;
- koncepcja zagospodarowania terenu
- projekt budowlano-wykonawczy (zgodnie z obowiązującym prawem budowlanym).

e/ wykonania dokumentacji dotyczącej obszaru w obrębie Miasta Sosnowiec, w tym:

- inwentaryzacja drzewostanu i waloryzacja przyrodnicza;
- koncepcja zagospodarowania terenu parku im. L. Kruczkowskiego;
- projekt budowlano-wykonawczy dla Egzotarium.

f/ wykonania dokumentacji projektowej dotyczącej obszaru w obrębie Gminy Siewierz (przy zamku oraz nad rzeką Przemszą), w tym:

- inwentaryzacja dendrologiczna i ornitologiczna z waloryzacją przyrodniczą terenu;
- koncepcja zagospodarowania terenów zielonych, w tym przy Zamku;
- projekt budowlano-wykonawczy.

g/ wykonania dokumentacji dotyczącej obszaru w obrębie Gminy Sławków, w tym:

- koncepcja programowo – przestrzenna dla terenu;
- projekt budowlano-wykonawczy.

h/ wykonania dokumentacji dotyczącej obszaru w obrębie Gminy Psary, w tym:

- koncepcja zagospodarowania terenu Góry Siewierskiej;
- projekt budowlano-wykonawczy.

Zakres opracowań/dokumentacji zaplanowanych do wykonania w ramach działania „Opracowanie dokumentacji dla Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy” może ulec zmianie mając na uwadze planowane w ramach projektu konsultacje społeczne, których wynikiem ma być określenie wytycznych dla planistów i projektantów, ale przede wszystkim, które mają dostarczyć odpowiedzi na pytanie - w jaki sposób kształtowana ma być przestrzeń publiczna w Zagłębiowskich miastach i gminach. W ramach prac nad przygotowaniem dokumentacji projektowej planowane są oczywiście działania o charakterze konsultacyjnym wynikające z obowiązujących przepisów prawa.

W ramach projektu planowane są także obowiązkowe działania o charakterze niemerytorycznym, które są niezbędne do prawidłowego wdrożenia projektu:

1. Zarządzanie projektem

W celu sprawnego i prawidłowego zarządzania projektem powołany zostanie tzw. **Zespół Zarządzania Projektem**, który ma trójpoziomą strukturę organizacyjną i pełni obowiązki związane z zarządzaniem strategicznym oraz operacyjnym. Poziomy te stanowią: **Komitet Sterujący, Kierownik Projektu** (koordynator), **Kierownicy Zespołów Roboczych** (koordynatorzy).

Komitet Sterujący - jest organem kolegialnym, składającym się z przedstawicieli Stron umowy partnerskiej (po jednym od każdego partnera). Komitet odpowiada za jakość osiąganych rezultatów, wspiera merytorycznie realizację Projektu, jest upoważniony do zajmowania stanowiska we wszystkich sprawach dotyczących realizacji Projektu. Pracą Komitetu Sterującego kierować będzie Przewodniczący, którym jest przedstawiciel Lidera projektu. Głównymi zadaniami Komitetu Sterującego są w szczególności:

- podejmowanie kluczowych decyzji dotyczących realizacji Projektu;
- ocena i akceptacja, na zasadzie konsensusu, zaproponowanych przez kierownika i zespół projektowy działań w projekcie;
- dokonywanie zmian dotyczących realizacji Projektu;
- dbanie o płynność finansową projektu;
- monitoring celów i rezultatów projektu;
- rozstrzyganie kwestii spornych pomiędzy partnerami.

Komitet Sterujący będzie obradował nie rzadziej niż raz na kwartał a podejmowane przez niego decyzje zapadać będą na zasadzie porozumienia. W przypadku, gdy nie będzie to możliwe, decyzje podejmowane będą bezwzględną większością głosów przy obecności, co najmniej połowy uprawnionych do głosowania. W przypadku równości głosów decyduje głos Przewodniczącego, którym jest przedstawiciel Lidera projektu.

Projektem w warstwie operacyjnej zarządza **Kierownik projektu** (koordynator), który odpowiada między innymi za:

- a) nadzór merytoryczny nad realizacją Projektu, tj. nadzorowanie prawidłowej i terminowej realizacji Projektu, zgodności z przyjętym harmonogramem, budżetem oraz wszystkimi zapisami umowy o dofinansowanie, przepisami prawa oraz wytycznymi związanymi z realizacją Projektu;
- b) sprawozdawanie przed Komitetem Sterującym z postępów realizacyjnych projektu;
- c) współpracę z Kierownikami Zespołów Roboczych (koordynatorami).
- d) nadzór nad sporządzaniem raportów rzeczowych i wniosków o płatność;
- e) kontrolę postępu i koordynację prac.

Kierownik Projektu (koordynator) stanowi personel Lidera projektu, tj. jest zatrudniony przez Gminę Dąbrowa Górnicza.

Realizacją projektu zajmować się będą **Zespoły robocze** tworzone przez pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz przedstawicieli partnerów społecznych, gospodarczych i naukowych funkcjonujących na danym terenie. W skład zespołów roboczych funkcjonujących w JST wchodzić będą m.in. specjaliści z zakresu: zamówień publicznych, finansów, informacji i promocji, monitoringu i ewaluacji. Zadaniem zespołów będzie terminowa realizacja harmonogramu w celu osiągnięcia zaplanowanych celów projektu, przy czym zgodnie z zasadami programu zadaniem przedstawicieli partnerów społecznych, gospodarczych i naukowych będzie opiniowanie dokumentów i opracowań oraz pełne wsparcie konsultacyjno-doradcze w całym okresie realizacji projektu. Zespołami roboczymi zarządzają **Kierownicy Zespołów Roboczych** (koordynatorzy). Spotkania zespołów roboczych odbywać się będą nie rzadziej niż raz w miesiącu i w każdym koniecznym przypadku na wniosek kierowników zespołów roboczych lub Kierownika projektu.

Struktura zarządzania projektem została szczegółowo określona w **załączniku nr 2 do umowy partnerskiej**.

2. Informacja i promocja

Działanie informacyjno-promocyjne prowadzone będą zgodnie z załącznikiem nr 4 „*Wymogi dotyczące Informacji i Promocji*” do Regulacji na temat wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014.

Wszystkie działania informacyjne i promocyjne podejmowane przez beneficjenta wspierać będą osiąganie ogólnych celów EOG, którym są: przyczynianie się do redukcji ekonomicznych oraz społecznych nierówności w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

W ramach działania „Informacja i promocja” w pierwszej kolejności planuje się opracowanie kreacji a następnie zaprojektowanie i wdrożenie specyficznej **kampanii informacyjno-promocyjnej**, mającej na celu informowanie opinii publicznej o realizacji projektu i promowanie działań partnerstwa w celu zachęcenia do czynnego udziału w projekcie.

Kampania informacyjno-promocyjna na rzecz projektu obejmować będzie w szczególności:

- a/ **opracowanie systemu wizualizacji projektu**, w tym logotypy i hasła promocyjnego projektu. Podstawowym celem systemu jest ujednolicenie przekazu informacyjnego i promocyjnego oraz uporządkowanie odbioru prowadzonych działań promocyjnych w sposób gwarantujący jednoznaczny i przychylny odbiór przekazywanych treści. System zostanie opracowany zgodnie z Podręcznikiem Komunikacji i Identyfikacji Wizualnej.
- b/ **zaprojektowanie i realizację oraz moderowanie serwisu internetowego** poświęconego projektowi wraz z zakupem i dwuletnim utrzymaniem domeny pod hasło internetowe;
- c/ **zaprojektowanie i wykonanie banerów z mapą obszaru funkcjonalnego** z zaznaczeniem lokalizacji projektu (7 szt.), które służyć będą jako ważny element spotkań, debat i happeningów.

W ramach działań promujących projekt przewiduje się także wykonanie i rozdysponowanie w trakcie kampanii, zwłaszcza spotkań z mieszkańcami i warsztatów materiałów promocyjnych (gadżetów), takich jak: notatniki, teczki, długopisy, pendrivy, papierowe torby. Wszystkie materiały będą mieć charakter ekologiczny, tzn. zostaną zrobione z surowców wtórnych aby podkreślić znaczenie elementów prośrodowiskowych w projekcie.

Jednym z celów działań informacyjno-promocyjnych podejmowanych w ramach projektu będzie informowanie opinii publicznej o projekcie oraz fakcie przyznania dofinansowania ze środków EOG, dlatego informacja o jego realizacji będzie przekazywana do mediów (prasa lokalna, rozgłośnie radiowe, telewizja) oraz umieszczona na stronach internetowych miast i gmin oraz pozostałych podmiotów uczestniczących w projekcie.

W ramach prowadzonych działań wszelkie materiały promocyjno-informacyjne (np. ulotki, ankiety, foldery, harmonogramy konsultacji z mieszkańcami) będą dostępne w urzędach gmin, punktach informacyjnych oraz siedzibach wszystkich partnerów projektu.

Dodatkowo w siedzibie Lidera – Urzędzie Miejskim w Dąbrowie Górniczej, w ramach dostępnych narzędzi multimedialnych (infokioski, telewizory plazmowe) będą umieszczane informacje dot. projektu i prowadzonych konsultacjach społecznych.

W ramach prowadzonej kampanii informacyjnej w urzędach gmin dostępni będą koordynatorzy i osoby do kontaktu pracujące w zespołach roboczych na rzecz projektu. Informacje dot. zespołu projektu wraz z podaniem danych kontaktowych będą umieszczane również na materiałach promocyjno-

informacyjnych (foldery, ulotki) oraz na stronie internetowej projektu i stronach internetowych podmiotów uczestniczących w projekcie.

Jednocześnie zarówno **wszelkie materiały informacyjne i promocyjne, jak i korespondencja oraz dokumenty dotyczące projektu będą zawierać informacje o współfinansowaniu ze środków EOG w ramach Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego” oraz logotypy dla Mechanizmów Finansowych 2009-2014.**

Szczegółowy opis i harmonogram planowanych w projekcie działań promocyjnych został opisany w **Planie Promocji projektu**, stanowiącym **załącznik nr 4 do wniosku aplikacyjnego**.

II.2.3. Uzasadnienie proponowanych działań w projekcie

Działania zaplanowane w ramach projektu przyczynią się do rozwiązania zidentyfikowanych w Zagłębiu Dąbrowskim problemów przestrzenno-społecznych. Podmioty uczestniczące w projekcie przystąpiły do Partnerstwa Gmin Zagłębia Dąbrowskiego w celu ochrony i rewitalizacji, z udziałem społeczności lokalnej, cennych przyrodniczo terenów, których walory i możliwości pozwolą na zmianę dotychczasowego wizerunku regionu.

Wszystkie miasta i gminy uczestniczące w projekcie łączy zagłębiowska tożsamość kulturowa i plany w zakresie kształtowania wspólnej przestrzeni publicznej, dlatego dzięki realizacji przedmiotowego projektu podjęte zostaną wspólne przedsięwzięcia prorozwojowe w układzie partnerskim obejmującym wszystkie sektory, tj. publiczny, społeczny, gospodarczy i naukowy.

Bezpośrednim celem podjęcia wszelkich działań jest zmiana wizerunku przemysłowego obszaru Zagłębia Dąbrowskiego, poprzez kompleksową rekonstrukcję obszarów zielonych Doliny Przemszy i Brynicy i przygotowanie niezbędnych dokumentów umożliwiających inwestycje w tzw. „zieloną infrastrukturę”.

Dla osiągnięcia zamierzonego celu w pierwszej kolejności planowane jest wdrożenie tzw. **Planu rozwoju instytucjonalnego partnerstwa**, który określi organizację, funkcjonowanie i zasady współpracy partnerstwa. Równorzędną przeprowadzoną zostanie konieczna i niezbędna **kampania informacyjno-promocyjna**, której celem będzie zainteresowanie mieszkańców projektem i zachęcenie ich do czynnego udziału w jego realizacji. W każdej fazie projektu planowany jest rzeczywisty i jak najpełniejszy udział mieszkańców, organizacji społecznych i gospodarczych, dlatego **konsultacje społeczne** będą poprzedzały opracowanie wszystkich dokumentów w ramach projektu. **Strategia Obszaru Funkcjonalnego – Zielona Infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego** opracowana w ramach projektu będzie określać spójne cele rozwoju i tworzyć wizję przyszłej współpracy na rzecz utworzenia wspólnej inicjatywy, jaką jest Zagłębiowski Park Linearny Doliny Przemszy i Brynicy. Natomiast sporządzenie koncepcji Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy przy pełnym udziale społeczeństwa pozwoli rozpocząć proces projektowania, który będzie przebiegał równorzędną na wszystkich terenach obszaru funkcjonalnego. W konsekwencji opracowanie dokumentacji przyszłego projektu inwestycyjnego w postaci budowy zespołu Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy pozwoli przygotować samorządy uczestniczące w projekcie do przeprowadzenia inwestycji, która jest odpowiedzią na szereg zdefiniowanych wcześniej problemów.

Wszystkie planowane w ramach projektu działania są logicznie ze sobą powiązane i niezbędne do przeprowadzenia w celu osiągnięcia zamierzonego celu, jakim jest współpraca w zakresie utworzenia Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy.

II.2.4. Monitoring i ewaluacja zaplanowanych w projekcie działań

Podstawowym celem współpracy gmin w ramach partnerstwa będzie stworzenie wspólnej oferty rekreacyjnej miast Zagłębia Dąbrowskiego poprzez doinwestowanie i zagospodarowanie terenów o znaczącym potencjale przyrodniczym, rekreacyjnym i turystycznym, mające w efekcie doprowadzić do poprawy jakości życia (stworzyć atrakcyjne miejsca umożliwiające aktywne spędzanie wolnego czasu) i warunków ekologicznych obszaru funkcjonalnego. Temu służyć mają działania planowane do realizacji w ramach projektu. Działania te na każdym z poziomów (odziaływania, rezultatu i produktu) będą w sposób systematyczny monitorowane. Szczegółowe informacje na temat poszczególnych wskaźników, ich wartości (bazowych i docelowych), a także źródeł weryfikacji wskaźnika przedstawiono w tabeli nr 3, będącej podsumowaniem rozdziału II.2.1. Logika interwencji.

Monitoring projektu będzie polegał na systematycznym badaniu czy projekt przebiega zgodnie z planem i czy udaje się osiągać zamierzone produkty i rezultaty. Za monitoring wskaźników zgodnie ze strukturą zarządzania projektem odpowiedzialny będzie tzw. Zespół Zarządzania Projektem, którego rola została określona w załączniku nr 2 do umowy.

Podmiotem sprawującym nadzór będzie powołany dla projektu Komitet Sterujący. Szczególnemu monitoringowi zostaną poddane:

1/ harmonogram działań, tak by w razie potrzeby móc dopasować projekt do zmieniających się warunków, bądź aktualnej sytuacji;

2/ budżet;

3/ zaplanowane rezultaty.

W trakcie realizacji projektu planowane jest wykorzystanie następujących narzędzi monitoringu:

1/ kwartalne sprawozdania z realizacji projektu;

2/ raporty finansowe określające stopień wykorzystania budżetu;

3/ listy obecności z przygotowywanych spotkań, konsultacji, szkoleń i warsztatów wraz z opracowywanymi materiałami (prezentacje, plakaty, materiały informacyjne itp.).

Zespół powołany do realizacji projektu w ramach ewaluacji sprawdził będzie czy i jak udało się osiągnąć zamierzone cele oraz w jaki sposób udało się je osiągnąć. Przy ewaluacji projektu planuje się wykorzystać, jako jedno z narzędzi badanie ankietowe uczestników, spotkań konferencji i warsztatów oraz mieszkańców jako pośrednich beneficjentów planowanych w ramach projektu działań.

W odniesieniu do poszczególnych poziomów wskaźników zaplanowano następujące działania:

Wskaźnik produktu w postaci dokumentów strategicznych i pozostałych opracowanych dokumentów, a także wzmacniających partnerstwo odnosi się zawsze do konkretnego dokumentu (szczegółowo opisanego z SIWZ i umowie z wykonawcą). Weryfikacja jego osiągnięcia będzie następowała po zakończeniu prac nad dokumentem na podstawie faktury za wykonane prace oraz protokołu odbioru każdego z opracowań.

Wskaźniki rezultatu podzielono na trzy zasadnicze grupy – pierwsza odnosi się do samego partnerstwa – wskaźnik dotyczący Powołania Komitetu Sterującego zostanie zweryfikowany w oparciu o podpisaną umowę partnerską, jego utrzymanie w trakcie trwania projektu będzie potwierdzane protokołami ze spotkań Komitetu. Z kolei wskaźnik dotyczący wspólnych szkoleń, warsztatów i konferencji będzie monitorowany poprzez dokumentację tych wydarzeń, w szczególności zaś listy obecności potwierdzające fakt odbycia się spotkania, jak i ilości osób biorących w nim udział.

Wskaźniki dotyczące wzmocnienia udziału społeczeństwa w kształtowaniu przestrzeni publicznej monitorowane będą w odniesieniu do kampanii społecznych poprzez weryfikację umów z ich wykonawcami, a także na podstawie raportów końcowych podsumowujących kampanie, wskaźnik dotyczący liczby spotkań będzie weryfikowany na podstawie list obecności ze spotkań potwierdzających datę, miejsce i liczbę uczestników.

Wskaźniki odnoszące się do przygotowania wspólnej realizacji przedsięwzięć możliwe będą do weryfikacji poprzez analizę zapisów dokumentacji projektowej, które wskażą obszar objęty opracowaniem każdego z dokumentów. Powierzchnia obszaru funkcjonalnego, w obrębie, którego rozwiązane zostaną problemy jest tożsama z całym obszarem OF i jest sumą powierzchni miast i gmin tworząc partnerstwo.

Wskaźniki oddziaływania odnoszą się do zdolności partnerstwa do realizacji zintegrowanych przedsięwzięć rozwiązujących problemy obszaru funkcjonalnego – wskazane w tabeli powyżej wskaźniki weryfikowane będą na podstawie sprawozdań, ankiet badawczych oraz postępu w przystępowaniu do Partnerstwa nowych członków (list intencyjny, umowa partnerska).

II.4.2. Innowacyjność

Istotą projektu jest zmiana paradygmatu myślenia (i w konsekwencji projektowania) w obrębie przestrzeni miejskiej. **Innowacyjne podejście proponowane dzięki wdrożeniu projektu polegać będzie na zmianie procesu tworzenia przestrzeni miejskich, jak i kryteriów, dzięki którym mogą być one definiowane i rozpoznawane.** Otwarta przestrzeń miejska to nie tylko parki i ogrody, skwery miejskie i otwarte przestrzenie mieszkalne; to także stała struktura niezabudowanego przez małe i duże miasta gruntu w ich obrębie. Grunt ten jest siedliskiem dla powstających budynków i struktur oraz łączy obszary miejskie z otaczającym je krajobrazem.

Dobrze zaplanowane sieci otwartych przestrzeni urbanistycznych rozciągających się na obszarze funkcjonalnym mogą:

- przyczynić się do ograniczenia wpływu efektu cieplarnianego miejskiej wyspy ciepła na roślinność poprzez oziębienie klimatu;
- wspomagać regulację bilansu gospodarki wodnej oraz zredukowanie obciążenia systemu odprowadzania wody poprzez zezwolenie na infiltrację wody z opadów;
- łagodzić wpływ hałasu i zanieczyszczenia oraz zapewnić naturalne środowisko dla roślin i zwierząt z danego obszaru.

Efekty środowiskowe i ekologiczne, które pomagają zapewnić mieszkańcom miast obcowanie z procesami przyrodniczymi i naturalnymi, są równie ważne jak inne sposoby, dzięki którym otwarte przestrzenie miejskie stanowią bezpośrednią korzyść dla nich. Poza udostępnianiem mieszkańcom w każdym wieku fizycznej przestrzeni naturalnej i udogodnień, umożliwiając im spędzanie wolnego czasu poprzez zabawę i zaangażowanie się zarówno w formalną, jak i nieformalną aktywność sportową, działają one również jako ważne miejsce do wymiany kontaktów i komunikacji, pomagając cementować więzi społeczne oraz promując spójność poprzez wzajemne zrozumienie różnych grup społecznych, co ma wymierny wpływ na czynniki zdrowia, zarówno psychicznego jak i fizycznego oraz dobro mieszkańców obszarów miejskich.

Kompleksowość rozwiązań, ich realizacja w układzie partnerskim wykraczającym poza granice jednej gminy oraz tożsamyh struktur administracyjnych, skala partycypacji społecznej, a także spodziewane oddziaływanie na procesy zmiany wizerunku całego obszaru funkcjonalnego należy uznać za w pełni innowacyjne i nowatorskie w skali polskich samorządów.

Kolejnym aspektem innowacyjnym (z pewnością na skalę krajową) **jest zmiana podejścia do planowania przestrzennego w układzie terytorialnym**. Dzięki podjęciu prac nad projektem 7 samorządów planuje w dłuższej perspektywie czasu wspólnie uzgadniać Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego, w taki sposób aby utrzymać zwartość zaplanowanego kompleksu Parku Linearnego, a także żeby nie wprowadzać w granicach obszaru Parku Linearnego funkcji uciążliwych dla środowiska, a wręcz przeciwnie w sposób systemowy i systematyczny poszerzać obszar zagospodarowywany w sposób przyjazny środowisku i mieszkańcom i zmierzając tym samym do zatrzymania i odwrócenia niekorzystnych procesów związanych z dominującą przez lata funkcją przemysłową obszaru.

W konsekwencji projekt dotyczy kompleksowych przekształceń przestrzennych – z zachowaniem ciągłości funkcji - na obszarze 7 JST. Próba spójnego planowania przekształceń przestrzennych z zachowaniem uzgodnionych funkcji dla obszaru przekraczającego granice administracyjne jednej gminy jest działaniem innowacyjnym na skale krajową.

Niewątpliwie za innowacyjny należy także uznać **sposób planowania przestrzeni zielonych** w ramach niniejszego projektu, **w który włączone zostaną zarówno organizacje pozarządowe** (o bardzo szerokim spektrum aktywności), **samorząd gospodarczy, jak i środowisko naukowe**, ale także – poprzez szerokie konsultacje społeczne – **mieszkańcy miast obszaru funkcjonalnego** i to zarówno Ci którzy mieszkają w bezpośrednim obszarze oddziaływania Parku Linearnego, jak i szerokie spektrum mieszkańców, dla których będzie to miejsce odpoczynku, rekreacji i spędzania czasu wolnego. Będzie to miało szczególne znaczenie np. w odniesieniu do brania pod uwagę planowania i projektowania aspektów wpływających na zainteresowania pewnych grup użytkowników, którzy byli zaniedbywani w przeszłości. I tak np. projektowanie z uwzględnieniem różnicowania płci ma na celu uwzględnienie podejścia systematycznego w celu zapewnienia realizacji potrzeb kobiet i mężczyzn w równym stopniu, ale także potrzeb innych grup mniejszościowych w procesie projektowania. „Projektowanie dla wszystkich” skupia się na specjalnych wymaganiach ludzi z niepełnosprawnością i zakłada możliwość ich dostępu do otwartych przestrzeni urbanistycznych. Wymaga to działania w kierunku usuwania barier w obszarach otwartych przestrzeni, łącznie z nierozpoznanymi utrudnieniami czy kwestiami psychologicznymi.

Za innowacyjne należy także uznać **funkcjonalne podejście do projektowanych przestrzeni**. Opiera się ono na założeniu traktowania przestrzeni zielonych projektowanych w ramach Parku Linearnego z uwzględnieniem szerokiego zakresu funkcji, które mogą one pełnić, a następnie śledzeniu do jakiego stopnia są one spełnione/realizowane w przyszłej infrastrukturze Parku Linearnego. Zakłada się takie projektowanie Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy, aby uwzględnić w nim trzy podstawowe funkcje:

- funkcje środowiskowe i ekologiczne;
- funkcje socjalne i społeczne;
- funkcje strukturalne i symboliczne.

Wśród funkcji środowiskowych i ekologicznych w projektowanej przestrzeni Parku uwzględnione zostaną takie rozwiązania, które sprzyjać będą m.in.

- o poprawie klimatu, tłumieniu hałasu,
- o pozytywnie wpłyną na cykl hydrologiczny (tj. zarządzanie wodami opadowymi oraz

Niezwykle istotne we wdrażanym projekcie będą funkcje socjalne i społeczne. Są one związane z bezpośrednim wykorzystaniem przestrzeni otwartych przez ludzi i należą do nich:

- o zapewnianie przestrzeni i udogodnień umożliwiających spędzanie wolnego czasu i rekreację,
- o rozwijanie kontaktów społecznych i komunikacji, włącznie z promowaniem aktywności kulturalnej i handlowej,
- o umożliwienie dostępu i doświadczeń związanych z przyrodą,
- o wpływanie na zdrowie fizyczne i psychiczne oraz ogólnie dobrą kondycję mieszkańców obszaru funkcjonalnego Zagłębia Dąbrowskiego.

Z kolei funkcje strukturalne i symboliczne odnoszą się zarówno do szerszych funkcji, które pełnić będzie Park Linearny dla całego obszaru Zagłębia Dąbrowskiego, jak i w skali lokalnej tj. poszczególnych elementów parku w miastach tworzących Partnerstwo, a także do ich bardziej niematerialnych, ale niemniej istotnych funkcji. Należą do nich:

- o określanie, dzielenie i łączenie obszarów struktur miejskich w kontekście całego obszaru funkcjonalnego,
- o poprawianie czytelności poszczególnych miast, jak i całego obszaru Funkcjonalnego Zagłębia Dąbrowskiego,
- o zmiana paradygmatów rozwojowych obszaru – z terenów o funkcjach czysto przemysłowych, na obszary w których funkcje środowiskowe uzyskują kluczowe znaczenie rozwojowe,
- o nośnik tożsamości, znaczeń i wartości, szczególnie w kontekście redefiniowania czynników rozwojowych Zagłębia Dąbrowskiego.

W skład partnerstwa utworzonego w celu realizacji projektu wchodzi instytucje reprezentujące 4 różne sektory (publiczny, społeczny, gospodarczy i naukowy), co więcej każdemu z sektorów przypisano jasną i czytelną funkcję w projekcie, a współpraca partnerska nie kończy się z momentem zrealizowania projektu – takie podejście należy uznać za nowatorskie na tle ogólnokrajowej praktyki.

Poniżej, w układzie tabelarycznym, przedstawiono inne kluczowe zagadnienia związane z innowacyjnością projektu zgodnie z modelem Josepha Schumpetera.

Tabela 4. Innowacyjność projektu zgodnie z modelem Josepha Schumpetera

Przedsięwzięcie: Budowa Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy	Innowacyjność lokalna	Innowacyjność regionalna	Innowacyjność ponadregional.
Wprowadzanie nowych produktów: Park Linearny Doliny Przemszy i Brynicy	TAK	TAK	TAK
<p>Unikatowy w skali kraju projekt polegający na połączeniu 7 JST jednym ciągiem terenów zielonych zorganizowanych wzdłuż koryt dwóch rzek Przemszy i Brynicy. Unikatowość polega nie tylko na fakcie, iż stworzony zostanie „zielony” korytarz łączący miasta obszaru funkcjonalnego, ale że planowana infrastruktura powstawać będzie metodami partycypacyjnymi w dwóch wymiarach: partnerstwa pomiędzy samorządami i instytucjami/organizacjami współpracującymi w ramach projektu, ale także stałych konsultacji z mieszkańcami tego obszaru i zostanie zaprojektowana zgodnie z sugestiami i oczekiwaniami przyszłych użytkowników tego obszaru.</p> <p>Ponadto w samym Parku Linearnym (który sam w sobie będzie nowym produktem) powstanie szereg nowych elementów niedostępnych do tej pory i wykraczających poza zwykłe pojmowanie zielonej infrastruktury. Jednym z nich będzie funkcja komunikacyjna. Połączenie 7 JST systemem ścieżek rowerowych będzie istotną alternatywą dla komunikacji pomiędzy ośrodkami tworzącymi obszar funkcjonalny.</p> <p>Budowa Parku Linearnego ma także rozpocząć sumę przekształceń, których efektem będzie zmiana charakteru obszaru – z obszaru przemysłowego w obszar usług.</p>			

Innowacja ma charakter innowacji produktowej.			
Wprowadzanie nowych metod produkcji i zarządzania: Systemowe zaangażowanie partnerów zarówno na etapie planowania, jak i zarządzania powstała infrastruktura	TAK	TAK	-
<p>Pierwszy w regionie śląskim projekt, w którym w sposób systemowy samorządy i lokalni partnerzy (organizacje pozarządowe, samorząd gospodarczy oraz instytucje naukowe) wypracują i uzgodnią wspólny system zarówno tworzenia zielonej infrastruktury, jak i partnerski sposób zarządzania zarówno terenami, jak i wydarzeniami na obszarze Parku. Pozwoli to uzyskać jednolitą formę całego ciągu parkowego w znaczeniu architektonicznym, a na etapie funkcjonowania przyszłej infrastruktury pozwoli stworzyć spójny i wzajemnie uzupełniający się katalog propozycji dla mieszkańców i gości odwiedzających Zagłębie Dąbrowskie.</p>			
Innowacja ma charakter innowacji organizacyjnej.			
Otwarcie nowych rynków zbytu: Systematyczne odchodzenie od wizerunku Zagłębia, jako zanieczyszczonego obszaru przemysłowego, na rzecz obszaru z dużą dbałością o środowisko naturalne, a w konsekwencji o jakość życia mieszkańców	TAK	TAK	TAK
<p>Dzięki sumie konsekwentnych przekształceń przestrzennych oraz idących z nimi w parze przekształceń w świadomości mieszkańców oraz kampaniom wizerunkowy planuje się odejść od wizerunku Zagłębia, jako poprzemysłowego, zdegradowanego i zanieczyszczonego obszaru, na rzecz wizerunku regionu dbającego o jakość środowiska i jakość życia mieszkańców. To z kolei pozwoli przyciągnąć nowych inwestorów i tworzyć atrakcyjne miejsca pracy w przemyśle związanym z wysokimi technologiami, które wymagają wolnego od zanieczyszczeń powietrza.</p> <p>Takie podejście do konsekwentnego przekształcenia obszaru (a nie pojedynczych miast, czy miejscowości) nie jest w takiej skali obecnie realizowany w Polsce, zatem plany Zagłębia Dąbrowskiego mają wymiar innowacyjności przekraczającej wymiar regionalny.</p>			
Innowacja ma charakter innowacji marketingowej.			
Ukształtowanie nowych źródeł dostaw: Zwiększenie liczby współpracujących partnerów	TAK	-	-
<p>W wyniku realizacji przedsięwzięcia zostaną rozwinięte metody docierania do innych, niż dotychczas dominujących grup interesariuszy.</p>			
Innowacja ma charakter innowacji organizacyjnej.			
Tworzenie nowych struktur rynkowych: Przekształcenie regionu z obszaru o dominującej funkcji przemysłowej na funkcje usługowe o szerokim spektrum	TAK	-	-
<p>Dzięki realizacji projektu i otwarcia się na nowych inwestorów zewnętrznych i wewnętrznych zmieni się jakościowa struktura instytucjonalna na obszarze Zagłębia Dąbrowskiego. Z dominującego sektora przemysłowego region zmieni się w obszar o dominującym sektorze usług i to o bardzo zróżnicowanym charakterze, także o śladowej dziś obecności na mapie obszaru. Powstaną atrakcyjne tereny mieszkaniowe, strefy czystego biznesu. Budynki dawnych kopalń, koksowni, hut, hal produkcyjnych będą sukcesywnie rewitalizowane i przekształcone w nowoczesne centra: handlowe, kulturalne, teatralne, przestrzenie wystawowe, baseny, a nawet w siedziby instytucji uniwersyteckich.</p>			
Innowacja ma charakter innowacji organizacyjnej.			

II.4.3. Dobre rządzenie

Projekt „**Zagłębiowski Park Linearny - rewitalizacja obszaru funkcjonalnego doliny rzek Przemszy i Brynicy**” uwzględnia problematykę promocji dobrego rządzenia.

Dobre rządzenie oznacza podejmowanie decyzji oraz działań, charakteryzujących się zaangażowaniem wszystkich zainteresowanych stron, praworządnością, przejrzystością, odpowiadaniem na potrzeby społeczne, dążeniem do konsensusu, efektywnością w działaniu, jak również szeroko rozumianą odpowiedzialnością wobec społeczeństwa.

Projekt realizował będzie wszystkie poniższe zasady dobrego rządzenia, czego potwierdzeniem są zapisy umowy partnerskiej, stanowiącej podstawę współpracy stron:

- uczestnictwo – w projekt zaangażowane są strony reprezentujące niemalże wszystkie sektory, tj. obywatelski, pozarządowy, gospodarczy i naukowy;
- przejrzystość – podejmowanie i wprowadzanie w życie decyzji odbywać się będzie zgodnie z ustalonymi zasadami i procedurami określonymi w umowie partnerskiej, informacje na ich temat będą jawne i powszechnie dostępne m.in. dzięki szerokiej kampanii informacyjno-promocyjnej, w tym stronie internetowej utworzonej specjalnie dla potrzeb projektu;
- odpowiadanie na potrzeby – czemu służyć mają konsultacje społeczne na każdym etapie projektu;
- konsensus – do którego partnerzy będą dążyć w zakresie opracowywania wizji zagospodarowania przestrzeni publicznych;
- równość i włączanie – wszyscy członkowie społeczeństwa będą mieli możliwość wpływania na kształt przyszłego przedsięwzięcia;
- efektywność – realizacja projektu będzie odpowiedzią na potrzeby społeczne, które wdrażane będą zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska naturalnego;
- odpowiedzialność – wszystkie strony porozumienia ponoszą odpowiedzialność za decyzje podejmowane w ramach projektu i osiągnięcie zamierzonych celów.

II.3. Harmonogram realizacji projektu

Harmonogram realizacji całego projektu oraz poszczególnych komponentów (patrz: III.1) należy wykonać zgodnie z formatem załącznika w Excelu (patrz zbiór: Harmonogram i Budżet szczegółowy). Zgodnie z potrzebami można uszczegóławiać przedstawiony tam harmonogram w odniesieniu do poszczególnych działań – tak by był on pomocny w zarządzaniu projektem. Harmonogram powinien odzwierciedlać również podział zadań między partnerów. Natomiast harmonogram finansowy wdrażania projektu należy przedstawić w *części IV wniosku aplikacyjnego (tabele 3.6 oraz 3-6.1-3.6.6)*.

Projekt **Zagłębiowski Park Linearny - rewitalizacja obszaru funkcjonalnego doliny rzek Przemszy i Brynicy** będzie realizowany w latach 2013-2015.

Zakłada się, iż początek realizacji projektu nastąpi w IV kwartale 2013 roku natomiast zakończenie nastąpi w IV kwartale roku 2015. **W ramach harmonogramu prac uwzględnione zostały terminy niezbędne do udzielenia zamówień publicznych na poszczególne działania, przygotowania i przeprowadzenia konsultacji społecznych oraz rozliczenie projektu.**

Harmonogram prac odzwierciedla również podział działań/zadań pomiędzy partnerów. Lider projektu pełni rolę koordynatora wszelkich działań. Jako podmiot odpowiedzialny za zachowanie płynności finansowej i rozliczenie projektu wydatkuje najwięcej spośród wszystkich stron umowy partnerskiej. Niemniej jednak poszczególne działania przez niego koordynowane są realizowane przy pełnym udziale wszystkich partnerów, których obowiązki zostały określone w umowie-porozumieniu, stanowiącej załącznik do dokumentacji aplikacyjnej.

Harmonogram projektu został zaplanowany na podstawie przewidywanych rzeczywistych zależności pomiędzy poszczególnymi działaniami projektu.

Podpisanie umowy o dofinansowanie z Operatorem Programu zostało zaplanowane na IV kwartał 2013r. co pozwoli na rozpoczęcie realizacji projektu.

W każdej fazie projektu planowany jest rzeczywisty i jak najpełniejszy udział mieszkańców, organizacji społecznych i gospodarczych, dlatego **konsultacje społeczne** będą poprzedzały opracowanie wszystkich dokumentów w ramach projektu. W pierwszej kolejności zostanie przeprowadzony **socjologiczny projekt badawczy**, którego rezultaty posłużą do przygotowania spotkań i debat z mieszkańcami i rozpoczęcia właściwych konsultacji społecznych.

Następnie zostaną podjęte działania mające na celu opracowanie założeń i sporządzenie **Planu rozwoju instytucjonalnego**, który określi cele, sposób i zasady funkcjonowania partnerstwa.

Równorzędnie rozpocznie się opracowanie kreacji i zaprojektowanie **kampanii informacyjno-promocyjnej**, której celem będzie zainteresowanie mieszkańców projektem i zachęcenie ich do czynnego udziału w jego realizacji.

W pierwszej fazie projektu zostanie także opracowana sektorowa **Strategia Obszaru Funkcjonalnego – Zielona Infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego**, która będzie określać cele rozwoju i tworzyć wizję przyszłej współpracy na rzecz tzw. zielonej infrastruktury Zagłębia Dąbrowskiego.

Przeprowadzenie szerokich konsultacji społecznych z uwzględnieniem rezultatów badania socjologicznego pozwoli na sporządzenie Strategii **Koncepcji Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy**. Dokument będzie podstawą dalszego procesu projektowania, który będzie przebiegał równorzędnie na wszystkich terenach planowanego Parku.

W ramach planu wdrożenia możemy wyszczególnić następujące **ogólne fazy projektu**:

I faza projektu:

- 1/ Przeprowadzenie konsultacji społecznych - Etap I (socjologiczny projekt badawczy);
- 2/ Opracowanie i wdrożenia Planu rozwoju instytucjonalnego partnerstwa oraz kampanii informacyjno-promocyjnej;
- 3/ Opracowanie Strategii Obszaru Funkcjonalnego – Zielona Infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego.

II faza projektu:

- 1/ Przeprowadzenie konsultacji społecznych – spotkania i debaty z mieszkańcami i na ich podstawie;
- 2/ Opracowanie Koncepcji architektoniczno-urbanistycznej Parku Linearnego;

III faza projektu:

Opracowanie dokumentacji projektowej dla Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy na podstawie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej.

Szczegółowy plan wdrożenia przedsięwzięcia został przedstawiony poniżej w formie wykresu Gantt'a i w **załączniku nr 1 do Analizy Wykonalności**.

Tabela 5. Partnerstwo Gmin Zagłębia Dąbrowskiego opracowało następujący Plan wdrażania projektu: przedstawiony w formie wykresu Gantta

Rok	2013												2014												2015												2016			
Okres rozliczeniowy	II				III				I				II				III				I				II				III				I							
Miesiąc	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4				
Działanie 1: Zarządzanie projektem																																								
Zadanie 1 - Kierownik Projektu (1/8 etatu)																																								
Zadanie 2 - Personel (1/4 etatu)																																								
Zadanie 3 - Spotkania Komitetu Sterującego																																								
Działanie 2: Informacja i Promocja																																								
Zadanie 1 - Opracowanie kreacji, zaprojektowanie i realizacja kampanii informacyjno-promocyjnej																																								
Zadanie 2 - Wykonanie materiałów promocyjnych																																								
Zadanie 3 – Wdrażanie działań promocyjno-informacyjnych																																								
Działanie 3: Plan rozwoju instytucjonalnego partnerstwa																																								
Zadanie 1 - Opracowanie planu rozwoju instytucjonalnego partnerstwa																																								
Zadanie 2 - Warsztaty partnerskie z zakresu komunikacji i współpracy																																								
Działanie 4: Konsultacje społeczne																																								
Zadanie 1 - Opracowanie socjologicznego projektu badawczego																																								
Zadanie 2 - Przygotowanie, organizacja i przeprowadzenie debat konsultacyjnych z mieszkańcami wraz z opracowaniem raportu końcowego (w tym life planning, spotkania, happeningi)																																								
Działanie 5: Strategia obszaru funkcjonalnego - zielona infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego																																								
Zadanie 1 - Opracowanie strategii obszaru funkcjonalnego - zielona infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego																																								
Działanie 6: Dokumentacja dla Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy																																								
Zadanie 1 - Opracowanie koncepcji urbanistyczno-architektonicznej																																								

[illegible]

Źródło: Opracowanie własne

W celu uszczegółowienia terminów kluczowych etapów projektu został natomiast opracowany poniższy schemat wdrażania.

Tabela 6. Plan wdrażania projektu

Kluczowe etapy realizacji inwestycji		Data
1.	Podpisanie umowy o dofinansowanie	01.10.2013r.
2.	Planowany termin rzeczowego rozpoczęcia realizacji (zawarcie pierwszej umowy z wykonawcą)	31.10.2013r.
3.	Planowany termin rzeczowego zakończenia projektu (podpisanie ostatniego protokołu odbioru)	31.12.2015r.
4.	Planowane rozliczenie finansowego projektu (przedstawienie ostatniego wniosku o płatność)	28.02.2016r.

Źródło: Opracowanie własne

II.4. Użyteczność spodziewanych produktów – możliwości i plany ich dalszego wykorzystania

Należy wykazać, iż zaplanowane działania i ich produkty pozwolą na przygotowanie się do rozwiązywania wspólnych problemów i przysłużą się wzmocnieniu partnerstwa. W tym celu należy opisać, kto będzie korzystał z produktów oraz rezultatów projektu i w jaki sposób (czy jest tylko jeden scenariusz czy też są alternatywne scenariusze wykorzystania w sytuacji dostępności źródeł finansowania lub zmiany innych okoliczności?) oraz jeśli to ma uzasadnienie treścią projektu - kto będzie ponosił koszty związane z utrzymaniem/eksploatacją/aktualizacją produktów.

Należy wskazać, czy w wyniku realizacji projektu partnerzy będą w pełni gotowi do realizacji przedsięwzięć, które mają na celu rozwiązywanie problemów, jaki zidentyfikowano na obszarze funkcjonalnym.

II.4.1. Użyteczność spodziewanych produktów

Zaplanowane w projekcie działania pozwolą na zdynamizowanie procesu przemian społeczno-ekonomicznych obszaru funkcjonalnego Zagłębia Dąbrowskiego poprzez **podejmowanie wspólnych przedsięwzięć prorozwojowych w układzie partnerskim jednostek samorządu terytorialnego i organizacji społeczno-gospodarczych wykraczających poza pojedyncze samorządy**.

Realizacja tak zarysowanego celu pozwoli na wzmocnienie obszaru funkcjonalnego Zagłębia Dąbrowskiego, jako bieguna wzrostu oraz poprawy jakości życia mieszkańców obszaru. W dłuższej perspektywie czasu realizacja projektu – wraz z szeregiem innych, równoległych działań - winna przyczynić się do zmiany funkcji obszaru przemysłowego, a w konsekwencji doprowadzić do tego, iż stanie się on atrakcyjnym miejscem pracy, zamieszkania i zakładania działalności gospodarczej.

Bezpośrednim celem podjęcia zdefiniowanych wcześniej działań jest zmiana wizerunku przemysłowego obszaru Zagłębia Dąbrowskiego, zarówno w relacjach wewnętrznych, jak i zewnętrznych, poprzez kompleksową rekompozycję obszarów zielonych Doliny Przemszy i Brynicy i przygotowanie niezbędnych dokumentów umożliwiających inwestycje w „zieloną infrastrukturę” na obszarze funkcjonalnym.

W konsekwencji opracowanie dokumentacji przyszłego projektu inwestycyjnego w postaci budowy zespołu Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy pozwoli przygotować samorządy uczestniczące w projekcie do przeprowadzenia inwestycji, **która jest odpowiedzią na szereg zdefiniowanych wcześniej problemów**. Dodatkowo należy zwrócić uwagę na wartość dodaną projektu realizowanego w partnerstwie:

- samorządy będą się wzajemnie wspierały i uzupełniały przy budowaniu tej koncepcji;
- dzięki wspólnemu planowaniu powstanie spójna koncepcja dla całego obszaru;

- planowanie zmian we wspólnej przestrzeni publicznej odbędzie przy pełnym udziale społeczeństwa.

Przygotowanie dokumentacji budowy zespołu Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy, a następnie przeprowadzenie inwestycji we wszystkich sześciu lokalizacjach znacząco zmieni obraz obszaru funkcjonalnego, przyczyni się do rozwiązania wspólnych dla Parterów problemów, a w procesie tworzenia koncepcji i zarządzania przyszłą infrastrukturą wzmocni relacje partnerskie gmin Zagłębia Dąbrowskiego.

Inwestycja, która powstanie dzięki realizacji niemniejszego projektu pozwoli między innymi na:

- powstrzymanie dalszej degradacji przestrzennej i społecznej obszarów zielonych wskazanych do opracowania oraz ich najbliższych okolic (zaniedbanych osiedli przemysłowych i „blokowisk”);
- powolną zmianę wizerunku obszaru – z obszaru przemysłowego (poprzemysłowego) w obszar o zróżnicowanych funkcjach oraz czystym i atrakcyjnym środowisku naturalnym (co winno stać się zaczynem do lokowania się tutaj szeregu inwestycji wymagających czystego środowiska);
- znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru poprzez m.in. ograniczenie wpływu efektu cieplarnianego miejskich wysp ciepła, a także łagodzenie wpływu hałasu i zanieczyszczeń;
- poprawę warunków funkcjonowania środowiska naturalnego m.in. poprzez regulację bilansu gospodarki wodnej oraz zredukowanie obciążenia systemu odprowadzania wody poprzez zwiększenie obszarów naturalnej infiltracji wody opadowej, a także stworzenie bardziej naturalnego środowiska dla bytowania roślin i zwierząt na tym obszarze;
- stworzenie atrakcyjnych i bezpiecznych przestrzeni spacerowo-rekreacyjnych w miastach uczestniczących w projekcie oraz powiązanie ich w jeden kompleks o wzajemnie uzupełniających się funkcjach;
- zbudowanie platformy współpracy zarówno pomiędzy poszczególnymi jednostkami samorządu terytorialnego, jak i mieszkańcami i organizacjami społecznymi obszarów zainwestowania, co winno przyczynić się zarówno do budowania tożsamości i poczucia wspólnoty w odniesieniu do poszczególnych miejsc, jak i całego obszaru Zagłębia Dąbrowskiego;
- wprowadzenie na terenach zainwestowania w ramach przyszłego projektu zasad ochrony i kształtowania strefy kulturowej poprzez rekompozycję urbanistyczną, a także porządkowanie przestrzeni oraz utrzymanie zrównoważenia krajobrazu;
- wzbogacenie i harmonizacja przestrzeni krajobrazowej poprzez wprowadzenie nowych założeń zieleni;
- wypromowanie kompleksu rekreacyjnego (w oparciu o już istniejące atrakcje, jak i zrealizowane w ramach przyszłego projektu inwestycyjnego), jako znaczącej atrakcji turystycznej w skali co najmniej regionalnej;
- wypromowanie obszaru funkcjonalnego Zagłębia Dąbrowskiego, jako przykładu udanej rewitalizacji obszaru poprzemysłowego, z nadaniem mu nowych funkcji i skutecznym rozwiązaniem szeregu problemów społecznych związanych ze specyfiką Zagłębia.

Pozytywne efekty realizacji projektu należy rozpatrywać przede wszystkim w kontekście dotychczasowej dezintegracji przestrzennej obszarów miejskich i postępującego rozpadu więzi społecznych, a także negatywnego obrazu obszaru, jako miejsca zaniedbanego, zanieczyszczonego, z szeregiem problemów społecznych, a w konsekwencji nieatrakcyjnego jako miejsca inwestowania.

Jednocześnie aby działania podejmowane w projekcie miały charakter trwały i prowadziły do odwrócenia negatywnych trendów w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego musi nastąpić **zmiana w podejściu do planowania przestrzennego i strategicznego na obszarze Zagłębia Dąbrowskiego**. Zatem nadrzędnym celem i efektem projektu powinno być porozumienie wszystkich samorządów – parterów projektu (a także wciąganie w zakres oddziaływania kolejnych okolicznych miejscowości) **w zakresie podnoszenia świadomości ulepszania krajobrazu miejskiego, w**

zakresie zarówno samego procesu tworzenia przestrzeni miejskich, jak i kryteriów, dzięki którym będą one definiowane i rozpoznawane.

Na projekt budowy zespołu Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy należy zatem patrzeć jako na początek procesu inicjującego szerszy proces przemian tak samej przestrzeni miejskiej, jak i przede wszystkim sposobu myślenia o zarządzaniu tą przestrzenią.

Bezpośrednio z produktów projektu (wytworzonej dzięki niemu dokumentacji technicznej poprzedzonej szeregiem konsultacji społecznych) korzystały będą samorządy tworzące partnerstwo w celu przeprowadzenia inwestycji składającej się na projekt Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy.

Oczywiście z docelowych produktów kolejnego etapu – czyli wybudowanych i oddanych w użytkowanie elementów tworzących Park Linearny korzystać będą społeczności wszystkich gmin wchodzących w skład partnerstwa, a także mieszkańcy aglomeracji śląskiej, dla których obszar zielonej infrastruktury z pewnością stanie się atrakcyjnym miejscem spędzania czasu wolnego i szeroko rozumianej rekreacji.

Ponadto jak zostało to opisane powyżej - z docelowej inwestycji skorzysta także cała wspólnota a samorządowa dzięki zmianie wizerunku obszaru, a co za tym idzie podniesieniem jego atrakcyjności, zarówno jako miejsca zamieszkania (w tym dla nowych mieszkańców, którzy podejmą decyzję o osiedleniu się tutaj), jak i miejsca zainwestowania (w tym rozwijania działalności gospodarczej także przez podmioty spoza obszaru Zagłębia Dąbrowskiego).

II.4.2. Możliwości wykorzystania spodziewanych produktów projektu

W wyniku realizacji projektu partnerzy będą w pełni gotowi do realizacji przedsięwzięć, które mają na celu rozwiązywanie problemów, jakie zidentyfikowano na obszarze funkcjonalnym. W wyniku realizacji projektu powstanie kompletna dokumentacja projektowa pozwalająca na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych.

Partnerstwo Gmin Zagłębia Dąbrowskiego podejmuje szereg działań mających na celu zapewnienie finansowania planowanego Zagłębiowskiego Parku Linearnego doliny Przemszy i Brynicy i zobligowało się w ramach współpracy na poszukiwanie źródeł współfinansowania projektu.

W chwili obecnej opracowywane są dokumenty strategiczne i operacyjne będące podstawą aplikowania o środki w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2014-2020, niemniej jednak w oparciu o dostępne wytyczne oraz wstępne projekty dokumentów można wskazać następujące możliwe źródła współfinansowania partnerskiego projektu pn. *Zagłębiowski Park Linearny – rewitalizacja obszaru funkcjonalnego doliny rzek Przemszy i Brynicy*:

1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

Projekt został zgłoszony do Programu Rozwoju Subregionu Centralnego w ramach Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (Priorytet IX Włączenie społeczne i rewitalizacja) jako projekt mający istotne znaczenie dla rozwoju regionu śląskiego.

2. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)

Przedsięwzięcie jako zintegrowany projekt łączący działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego z pewnością stanowi zintegrowane działania na rzecz rozwoju miejskiego, dlatego Partnerstwo Gmin Zagłębia Dąbrowskiego podejmie starania o realizację projektu w ramach planowanych subregionalnych Zintegrowanych Inwestycji Miejskich – jako alternatywne źródło finansowania w przypadku braku możliwości jego realizacji w ramach PRSC RPO WSL 2014- 2020.

3. Innowacyjne działania w zakresie zrównoważonego rozwoju miast

Projekt może wprowadzać rozwiązania innowacyjne i pionierskie zarówno w zakresie inwestycji, która realizowana będzie z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, jak i sferze społecznej bowiem zakładać może wykorzystanie struktur ekonomii społecznej, dlatego będzie to dodatkowe alternatywne narzędzie wspierające finansowanie projektu.

4. Instrumenty finansowe dla miast na wzór inicjatywy JESSICA

Przedsięwzięcie przy braku otrzymania dotacji możliwy będzie do realizacji z udziałem zwrotnych instrumentów finansowych, np. inicjatywy JESSICA, która będzie dostępna także w nowym w okresie programowania 2014-2020. W przypadku odnawialnych instrumentów finansowych będzie istniała możliwość realizacji inwestycji komercyjnej generującej dochód, co pozwoli na wdrożenie rozwiązań nie mogących zaistnieć przy współfinansowaniu projektu na zasadach dotacji.

W przypadku braku możliwości finansowania inwestycji z powyższych źródeł Partnerstwo będzie go realizować ze środków własnych – być może w nieco mniejszej skali i dłuższej perspektywie czasowej. Niemniej jednak projekt jest tak istotny dla podregionu sosnowieckiego i rozwoju całej aglomeracji śląskiej, że Partnerstwo jest zdeterminowane do realizacji projektu w najbliższym czasie bez względu na dostępność środków ze zbliżającej się nowej perspektywy finansowej UE.

II.5. Analiza finansowa i budżet projektu (struktura finansowania)

Celem tej części dokumentu jest uzasadnienie szacunkowych kosztów przyjętych do sporządzenia budżetu projektu z uwzględnieniem rodzajów działań zmierzających do wytworzenia poszczególnych założonych produktów (jak oszacowano ich wartość – tam gdzie ma to zastosowanie) oraz harmonogramu ich realizacji.

Szczegółowego budżet proponowanego projektu należy przygotować wg formatu zawartego w załączniku Excel („Harmonogram i szczegółowy budżet projektu” – zakładka „budżet”) w układzie wykazującym budżety przydzielone do poszczególnych partnerów na tle całego budżetu.

Sumaryczny wynik tego planowania budżetu – na poziomie Działów i całkowitego budżetu należy stąd przenieść do wniosku aplikacyjnego (tabela nr 3.6 i 4.4 - podział na koszty rodzajowe). W niniejszej części Analizy należy także opisać założenia budżetowe i uzasadnić szacunkowe koszty.

Celem niniejszej analizy finansowej jest wykazanie, że zapewnione na realizację środki finansowe będą wystarczające i uzasadnione.

W wyniku wspólnych prac prowadzonych przez partnerów projektu zmierzających do przygotowania zaplanowanych działań wypracowano następującą strukturę finansowania kosztów projektu:

- całkowita wartość nakładów netto: **2.193.960,36 zł**
- całkowita wartość nakładów brutto: **2.685.375,00 zł**
- wartość kosztów kwalifikowanych: **2.685.375,00 zł**
- wartość kosztów niekwalifikowanych: **0 zł**

Planowane finansowanie kosztów kwalifikowanych przedstawia się następująco:

- **EOG:** **85,00%** **2.282.568,75 zł**
- **Budżety Gmin** **15,00%** **402.806,25 zł**

w tym:

○ Budżet Gminy Dąbrowa Górnicza	162.806,25 zł
○ Budżet Powiatu Będzińskiego	7.500,00 zł
○ Budżet Miasto Sosnowiec:	112.500,00 zł
○ Budżet Gminy Będzin	75.000,00 zł
○ Budżet Gminy Siewierz	15.000,00 zł
○ Budżet Gminy Sławków	15.000,00 zł
○ Budżet Gminy Psary	15.000,00 zł

Szczegóły źródeł finansowania przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Źródła finansowania projektu

Nakłady na realizację projektu	Razem	2013	2014	2015
Koszty				
Suma kosztów brutto	2.685.375,00	41.375,00	258.500,00	2.385.500,00
Suma kosztów netto	2.193.960,36	34.830,29	214.930,88	1.944.199,19
<i>VAT razem</i>	491.414,64	6.544,71	43.569,12	441.300,81
Koszty całkowite	2.685.375,00	41.375,00	258.500,00	2.385.500,00
Koszty niekwalifikowalne	0,00	0,00	0,00	0,00
Koszty kwalifikowalne	2.685.375,00	41.376,00	258.500,00	2.385.500,00
Struktura finansowania kosztów całkowitych [PLN]	Razem	2013	2014	2015
Środki własne, w tym	402.806,25	6.206,25	38.775,00	357.825,00
<i>Gmina Dąbrowa Górnicza</i>	162.806,25	6.206,25	38.775,00	117.825,00
<i>Powiat Będziński</i>	7.500,00	0,00	0,00	7.500,00
<i>Miasto Sosnowiec</i>	112.500,00	0,00	0,00	112.500,00
<i>Miasto Będzin</i>	75.000,00	0,00	0,00	75.000,00
<i>Gmina Siewierz</i>	15.000,00	0,00	0,00	15.000,00
<i>Gmina Sławków</i>	15.000,00	0,00	0,00	15.000,00
<i>Gmina Psary</i>	15.000,00	0,00	0,00	15.000,00
EOG	2.282.568,75	35.168,75	219.725,00	2.027.675,00
RAZEM	2.685.375,00	41.376,00	258.500,00	2.385.500,00
Struktura finansowania kosztów całkowitych [%]	Razem	2013	2014	2015
Środki własne, w tym	15%	0,23%	1,44%	13,33%
<i>Gmina Dąbrowa Górnicza</i>	6,06%	0,23%	1,44%	4,39%
<i>Powiat Będziński</i>	0,28%	0,00%	0,00%	0,28%
<i>Miasto Sosnowiec</i>	4,19%	0,00%	0,00%	4,19%
<i>Miasto Będzin</i>	2,79%	0,00%	0,00%	2,79%
<i>Gmina Siewierz</i>	0,56%	0,00%	0,00%	0,56%
<i>Gmina Sławków</i>	0,56%	0,00%	0,00%	0,56%
<i>Gmina Psary</i>	0,56%	0,00%	0,00%	0,56%
EOG	85%	1,31%	8,18%	75,51%
RAZEM	100%	1,54%	9,62%	88,84%

Źródło: Opracowanie własne

Środki finansowe na realizację projektu zostały zabezpieczone w budżetach jednostek samorządu terytorialnego, tj. Gminy Dąbrowa Górnicza, Powiatu Będzińskiego, Sosnowca, Będzina, Siewierza, Sławkowa oraz Psar w ramach Wieloletnich Programów Inwestycyjnych:

- 1/ **Gmina Dąbrowa Górnicza** - uchwała Nr XXIII/450/13 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 30.01.2013r.
- 2/ **Powiat Będziński** – uchwała Nr XXII/346/2013 Rady Powiatu Będzińskiego z dnia 28.02.2013 r.
- 3/ **Miasto Będzin** - uchwała Nr XXXI/311/2012 z dnia 19.12.2012r. w sprawie budżetu miasta Będzina na 2013r. oraz Uchwała Nr XXXI/310/2012 z dnia 19.12.2012r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Będzina na lata 2013-2020.
- 4/ **Miasto Sosnowiec** – uchwała Nr 607/XXXVI/2013 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 21.03.2013r.
- 5/ **Gmina Siewierz** – uchwała Nr XXVII/226/12 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 20.12.2012r.

6/ **Gmina Sławków** – uchwała Nr XXIX/270/2012 Rady Miejskiej w Sławkowie z dnia 27.12.2012 r.

7/ **Gmina Psary** – uchwała Nr XXIX/322/2013 Rady Gminy Psary z dnia 21.03.2013r.

Zgodnie z zapisami umowy partnerskiej każda ze stron umowy partnerskiej zobowiązana jest zapewnić środki finansowe na realizację Projektu, zgodnie z planowanym budżetem, w części zadań za które jest odpowiedzialna.

Strony zobowiązane są do wniesienia wkładu własnego dla zadań (działań) stanowiących 15% wydatków kwalifikowanych, za które są odpowiedzialne. Jednocześnie Lider dodatkowo zobowiązany jest do zabezpieczenia wkładu własnego na tzw. działania wspólne, a partnerzy zobowiązani są do jego zwrotu proporcjonalnie do finansowego udziału w projekcie.

Podatek VAT jest w projekcie wydatkiem kwalifikowanym, ponieważ zarówno w trakcie jego realizacji jak i po jego zakończeniu nie ma możliwości odzyskania w żaden sposób poniesionego kosztu podatku VAT.

Strony umowy partnerskiej zobowiązane są także pokryć ze środków własnych wszelkie wydatki niekwalifikowane, jakie pojawią się w trakcie realizacji projektu. **Wydatki niekwalifikowane dotyczące poszczególnych działań pokrywa partner, który jest za dane działanie odpowiedzialny.** Natomiast wydatki niekwalifikowane związane z działaniami wspólnymi pokrywa Lider projektu, natomiast partnerzy zobowiązani są do zwrotu poniesionych przez niego kosztów proporcjonalnie do udziału w projekcie.

Zgodnie z przyjętym budżetem szczegółowy podział wydatków na działania w ramach projektu przedstawia się następująco:

Tabela 8. Zbiorcze zestawienie wydatków projektu

Nazwa działania	Wartość netto (pln)	Podatek VAT (pln)	Wartość brutto (pln)
Zarządzanie projektem	59.001,02	373,98	59.375,00
Wynagrodzenia Kierownika Projektu i Personelu	57.375,00	0,00	57.375,00
Spotkania Komitetu Sterującego	1.626,02	373,98	2.000,00
Informacja i promocja	32.520,32	7.479,68	40.000,00
Opracowanie kreacji, zaprojektowanie i realizacja kampanii informacyjno-promocyjnej	24.390,25	5.609,75	30.000,00
Wykonanie materiałów promocyjnych	8.130,07	1.869,93	10.000,00
Plan rozwoju instytucjonalnego partnerstwa	22.764,23	5.235,77	28.000,00
Opracowanie planu rozwoju instytucjonalnego partnerstwa	8.130,08	1.869,92	10.000,00
Spotkania partnerskie z zakresu komunikacji i współpracy	14.634,15	3.365,85	18.000,00
Konsultacje społeczne	100.000,00	23.000,00	123.000,00
Opracowanie socjologicznego projektu badawczego	24.390,25	5.609,75	30.000,00
Przygotowanie, organizacja i przeprowadzenie debat konsultacyjnych z mieszkańcami wraz z opracowaniem raportu końcowego (w tym life planning, spotkania, happeningi)	75.609,75	17.390,25	93.000,00
Strategia obszaru funkcjonalnego - zielona infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego	16.260,16	3.739,84	20.000,00
Dokumentacja dla Zagłębiowskiego	1.959.349,59	450.650,41	2.410.000,00

Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy			
Opracowanie koncepcji urbanistyczno-architektonicznej	48.780,49	11.219,51	60.000,00
Wykonanie dokumentacji projektowej (dokumentacji budowlano-wykonawczej) – Gmina Dąbrowa Górnicza	609.756,10	140.243,90	750.000,00
Wykonanie dokumentacji projektowej (dokumentacji budowlano-wykonawczej) – Miasto Będzin	406.504,06	93.495,94	500.000,00
Wykonanie dokumentacji projektowej (dokumentacji budowlano-wykonawczej) – Miasto Sosnowiec	609.756,10	140.243,90	750.000,00
Wykonanie dokumentacji projektowej (dokumentacji budowlano-wykonawczej) – Gmina Siewierz	81.300,81	18.699,19	100.000,00
Wykonanie dokumentacji projektowej (dokumentacji budowlano-wykonawczej) – Gmina Sławków	81.300,81	18.699,19	100.000,00
Wykonanie dokumentacji projektowej (dokumentacji budowlano-wykonawczej) – Gmina Psary	81.300,81	18.699,19	100.000,00
Opracowanie oceny walorów przyrody ożywionej i nieożywionej wraz z modelem urbanistycznym w dolinie Przemszy - Powiat Będziński	40.650,41	9.349,59	50.000,00
Koszt zakupu sprzętu komputerowego (laptopa)	4.065,04	934,96	5.000,00
RAZEM	2.193.960,36	491.414,64	2.685.375,00

Źródło: Opracowanie własne

Wydatki proponowane w budżecie są konieczne dla realizacji działań przewidzianych w projekcie. Budżet projektu sporządzono z uwzględnieniem realiów rynkowych a wszystkie wydatki nie odbiegają znacząco od istniejących na rynku standardów.

Szczegółowy budżet projektu został określony w załączniku nr 2 do Analizy Wykonalności.

II.6. Analiza ryzyka i sposobów zarządzania nim

Celem tej części Analizy jest zidentyfikowanie – na bazie uwarunkowań oraz wcześniejszych analiz (finansowej i poniżej wskazanej prawno-organizacyjnej) i innych – czynników jakościowych i ilościowych mogących mieć wpływ na zakres, harmonogram oraz budżet projektu.

Proszę odnieść się ewentualnych kwestii prawnych związanych z realizacją projektu, które warunkują osiągnięcie planowanych rezultatów. Odniesienie do zgodności projektu z prawem unijnym i krajowym (w szczególności w zakresie prawa zamówień i pomocy publicznej) należy zawrzeć w części V wniosku aplikacyjnego.

Należy określić rodzaj czynnika, a następnie określić stopień prawdopodobieństwa jego występowania, skalę negatywnego oddziaływania na realizację projektu i wreszcie wskazywać planowane sposoby ograniczania prawdopodobieństwa ich wystąpienia i/lub skali negatywnego wpływu na projekt. Wyniki analizy ryzyka należy zestawić w tabeli w części VI wniosku aplikacyjnego.

Przykładowo można tu wskazać na konieczne działania, które powinny być wykonane przez inne instytucje (spoza składu partnerstwa) w celu umożliwienia powstania produktów partnerstwa, uzyskania rezultatów oraz osiągnięcia wskaźników oddziaływania i na tym tle wskazanie, jakie działania będą podjęte przez partnerów w celu minimalizacji wystąpienia takiego ryzyka lub minimalizacji skutków jego ewentualnego wystąpienia.

Dla niniejszego projektu zidentyfikowano szereg czynników mogących wpływać na jego realizację. Potencjalne ryzyko może pojawić się na etapie realizacji założonych w projekcie działań przez poszczególnych Partnerów oraz finansowania całości kosztów projektu. Zidentyfikowano następujące główne źródła ryzyka w projekcie:

1. Ryzyko wykonalności organizacyjno-prawnej projektu

Czynnik ryzyka:

W przypadku wspólnej realizacji projektu w partnerstwie przez kilka podmiotów, kluczowym zagrożeniem wykonalności projektu jest rezygnacja z udziału w projekcie i odstąpienie od umowy partnerstwa, a także niewypełnianie przez Partnera nałożonych na niego obowiązków związanych z realizacją projektu.

Rezygnacja z udziału w projekcie przez jednego z Partnerów może wywierać wpływ w szczególności na zakres zaplanowanych w projekcie działań, poziom osiągnięcia założonych w projekcie wskaźników produktu i rezultatu, a tym samym na osiągnięcie głównego celu projektu.

Istotność dla realizacji projektu:

Bardzo ważne

Prawdopodobieństwo wystąpienia:

Niskie

Plan zarządzania/ przeciwdziałania ryzyku:

Niniejszy projekt realizowany jest w partnerstwie, w którym uczestniczy 7 jednostek samorządu terytorialnego Zagłębia Dąbrowskiego: Dąbrowa Górnicza, Powiat Będziński, Siewierz, Sławków, Będzin, Sosnowiec i Psary oraz podmioty sektora społecznego (szereg organizacji pozarządowych), sektora gospodarczego oraz, instytucja naukowa. W celu przystąpienia do wspólnej realizacji projektu i podpisania porozumienia gminy podjęły stosowne uchwały w sprawie udziału w projekcie predefiniowanym „Budowanie kompetencji do współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej jako narzędzi rozwoju lokalnego i regionalnego” w ramach Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014., natomiast organizacje pozarządowe zadeklarowały wolę współpracy w ramach projektu. Wszyscy partnerzy podpisali list intencyjny a po otrzymaniu dofinansowania zostanie zawarta umowa partnerska, która określi odpowiedzialność uczestników za prawidłową i skuteczną realizację projektu oraz podstawowe zasady współpracy pomiędzy nimi.

Zawarta umowa partnerstwa jest podstawowym narzędziem przeciwdziałania ryzyku związanemu z wykonalnością organizacyjno-prawną projektu. Umowa stanowi, iż w przypadku, gdy Partner nie wypełnia swoich obowiązków wynikających z zawartej umowy, Beneficjent w porozumieniu z Operatorem Programu może wykluczyć Partnera z Partnerstwa. Natomiast w przypadku, gdyby niewypełnienie przez Partnera obowiązków związanych z realizacją Projektu spowodowało konsekwencje finansowe, Beneficjent w porozumieniu z Operatorem Programu może zażądać zwrotu środków przekazanych Partnerowi oraz dochodzić odszkodowania w wysokości powstałej szkody.

W myśl przytoczonych zapisów, rezygnacja jednego z Partnerów nie oznacza braku możliwości dalszej realizacji projektu przez pozostałych członków Partnerstwa. Wymagać będzie jednak zmian w projekcie, które dotyczyć mogą również zaplanowanych wskaźników jego realizacji. Należy jednak podkreślić, iż udział wszystkich Partnerów jest bardzo ważny dla powodzenia realizacji projektu i osiągnięcia wszystkich założonych celów. Dlatego też, niezwykle ważnym zadaniem jest stałe zacieśnienie współpracy pomiędzy gminami biorącymi udział w projekcie, bieżące zgłaszanie wszelkich nieprawidłowości, problemów, nieprzewidzianych okoliczności powstałych w toku realizacji projektu przez każdego z Partnerów, a także podejmowanie wspólnych działań na rzecz przeciwdziałania powstałym trudnościom, wzajemne wsparcie i pomoc Partnerów. Sprawna organizacja, podejmowanie decyzji i rozstrzyganie wszelkich sporów a także rozwiązywanie problemów, jakie w ramach realizacji projektu mogą się pojawić, zapobiega wystąpieniu powyższego ryzyka.

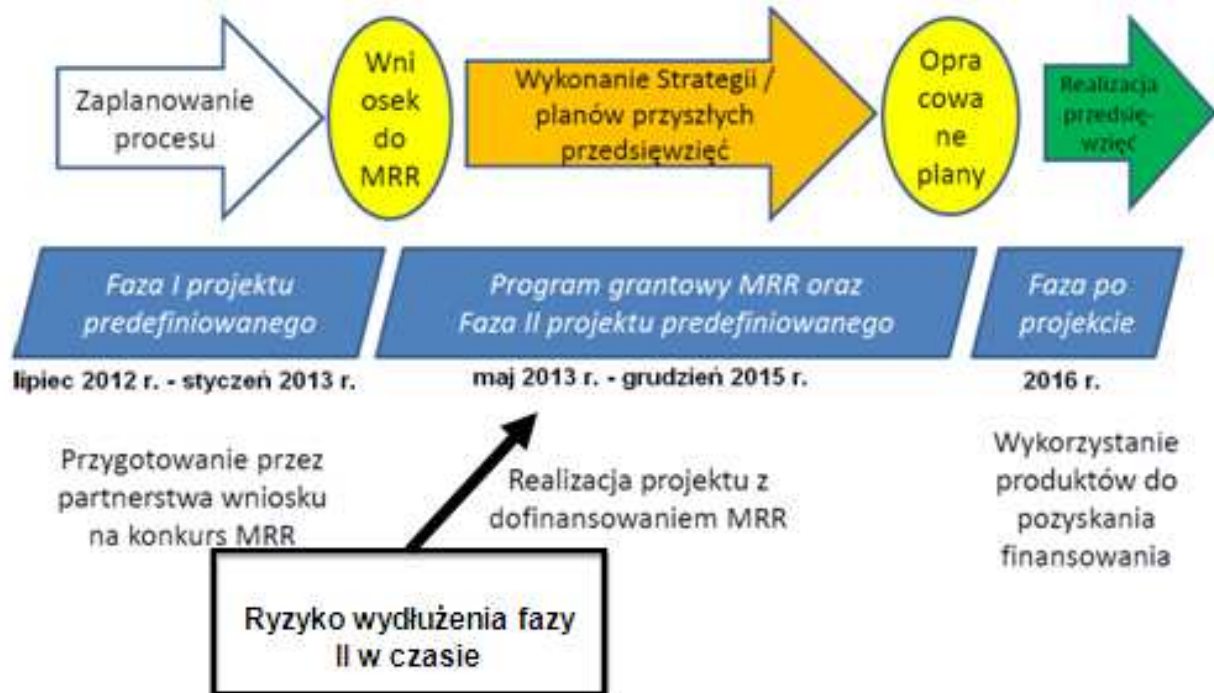
2. Ryzyko terminowej realizacji projektu

Czynnik ryzyka:

Istotnym czynnikiem ryzyka mogą być wszelkie opóźnienia w stosunku do przyjętego harmonogramu realizacji poszczególnych etapów projektu. Opóźnienia mogą powstać już w fazie

przygotowania i przeprowadzenia procedury przetargowej (bądź konkursowej), mającej na celu wyłonienie wykonawców poszczególnych zadań (wykonawców strategii i planów przyszłych przedsięwzięć, studiów wykonalności, koncepcji zagospodarowania terenu, dokumentacji budowlano-wykonawczej etc.), a następnie w trakcie właściwej fazy realizacji projektu. Tego rodzaju opóźnienia mogą skutkować wydłużeniem fazy II projektu predefiniowanego i przesunięciem części zaplanowanych działań w czasie.

Rysunek 24. Ryzyko terminowej realizacji projektu partnerskiego

Istotność dla realizacji projektu:

Ważne

Prawdopodobieństwo wystąpienia:

Średnie

Plan zarządzania/ przeciwdziałania ryzyku:

Plan zarządzania ryzykiem terminowej realizacji projektu zakłada przeprowadzenie szczegółowej identyfikacji wszelkich możliwych zagrożeń, mogących negatywnie wpływać na terminowy przebieg działań w projekcie oraz w miarę możliwości neutralizowanie ich. Niezwykle ważnym elementem przeciwdziałania ryzyku, będzie bieżące monitorowanie postępu rzeczowego projektu oraz raportowanie o wszelkich odstępstwach od przyjętego harmonogramu. W przypadku, gdyby na skutek opóźnień, realizacja projektu miała wykroczyć poza rok 2015, dopuszcza się dokonanie ewentualnych modyfikacji zakresu zamierzonych działań w sposób gwarantujący zarówno osiągnięcie założonych wcześniej celów i rezultatów projektu, jak i dotrzymanie planowanego terminu wykonania.

3. Ryzyko rzetelności zaangażowanych wykonawców

Czynnik ryzyka:

Kolejnym zidentyfikowanym czynnikiem ryzyka w projekcie jest wybór wykonawcy o odpowiednich kwalifikacjach i doświadczeniu oraz rzetelność wykonywanych prac. Problemem w fazie przygotowania planów przyszłych przedsięwzięć może okazać się jakość zamawianej dokumentacji.

Istotność dla realizacji projektu:

Ważne

Prawdopodobieństwo wystąpienia:

Średnie

Plan zarządzania/ przeciwdziałania ryzyku:

Skutecznym sposobem przeciwdziałania ryzyku jest przygotowanie procedury przetargowej w sposób ułatwiający wybór wykonawcy posiadającego stosowną wiedzę, doświadczenie i zasoby umożliwiające realizację inwestycji zgodnie z założonym planem i oczekiwaniami Inwestora. Dobrym sposobem ograniczenia ryzyka związanego z rzetelnością zaangażowanych wykonawców dla ważniejszych obiektów, może być zastosowanie drogi konkursowej, zamiast przetargu. Niewątpliwie jednak droga konkursowa może wydłużyć okres realizacji projektu a tym samym stanowić zagrożenie dla jego terminu końcowego. Natomiast w wyniku zastosowania tego trybu wyłonienia wykonawcy, Inwestor zyskuje gwarancję wyższej jakości usług projektowych, a co za tym idzie wyższej jakości przestrzeni publicznej.

4. Ryzyko wykonalności finansowej projektu

Czynnik ryzyka:

Aspekt finansowy jest jednym z podstawowych czynników branych pod uwagę przy planowaniu każdej inwestycji. Ryzyko wykonalności finansowej projektu związane jest przede wszystkim z niezapewnieniem odpowiednich źródeł finansowania (w tym ryzyko ewentualnego nieotrzymania wnioskowanego grantu z uwagi na dużą konkurencję przy ubieganiu się o środki pochodzące z tego instrumentu), przekroczeniem założonego budżetu, czy utratą bieżącej płynności finansowej projektu.

Istotność dla realizacji projektu:

Średnie

Prawdopodobieństwo wystąpienia:

Średnie

Plan zarządzania/ przeciwdziałania ryzyku:

Wśród środków zaradczych, proponowanych dla niniejszego projektu wymienić należy przede wszystkim zagwarantowanie wyższych środków własnych Partnerów na realizację projektu w przypadku nieotrzymania dofinansowania oraz poszukiwanie innych zewnętrznych źródeł finansowania, a także prowadzenie stałego monitoringu finansowego projektu.

5. Ryzyko społecznego protestu przeciwko planowanym zmianom

Czynnik ryzyka:

Konsultacje społeczne, a także partycypacyjny proces planowania zagospodarowania przestrzeni publicznej niesie ryzyko protestów grup formalnych i nieformalnych mających swoje interesy w dotychczasowych, utrwalonych „zwykajowo” rozwiązaniach przestrzenno-organizacyjnych. W przypadku używania argumentów nośnych społecznie istnieje ryzyko opóźnień bądź konieczności wprowadzania dodatkowych zmian w ogólnie zaakceptowanej koncepcji przestrzennej. Ryzyko jest tym większe, im większe znaczenie dla planowania pozostałych przestrzeni ma fragment objęty protestem społecznym.

Istotność dla realizacji projektu:

Średnie

Prawdopodobieństwo wystąpienia:

Średnie

Plan zarządzania/ przeciwdziałania ryzyku:

Ten aspekt będzie szczególnie brany pod uwagę w analizie wyników socjologicznych badań diagnostycznych, które mają pokazać sposób dotychczasowego użytkowania tych przestrzeni przez mieszkańców. Przedmiotem tych badań jest również identyfikacja postaw ludzi w stosunku do planowanych zmian.

W ramach podsumowania wyniki analizy ryzyka zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 9. Analiza ryzyka

Lp.	Czynnik ryzyka	Istotność dla realizacji projektu (bardzo ważne/ważne/moło ważne)	Prawdopodobieństwo wystąpienia (wysokie/średnie/niskie)	Plan zarządzania / przeciwdziałania ryzyku
1.	Ryzyko wykonalności organizacyjno-prawnej projektu	Bardzo ważne	Niskie	Przestrzeganie zasad zawartej umowy partnerstwa, która określa odpowiedzialność Beneficjenta oraz poszczególnych Partnerów za prawidłową i skuteczną realizację projektu i podstawowe zasady współpracy pomiędzy partnerami. Bieżące zgłaszanie wszelkich nieprawidłowości, problemów, nieprzewidzianych okoliczności powstałych w toku realizacji projektu przez każdego z Partnerów, a także podejmowanie wspólnych działań naprawczych. Skuteczne działanie zgodnie z założeniami umowy partnerskiej Komitetu Sterującego.
2.	Ryzyko terminowej realizacji projektu	Ważne	Średnie	Bieżące monitorowanie postępu rzeczowego projektu oraz raportowanie o wszelkich odstępstwach od przyjętego harmonogramu. W przypadku, gdyby na skutek opóźnień, realizacja projektu miała wykroczyć poza rok 2015, dopuszcza się dokonanie ewentualnych modyfikacji zakresu zamierzonych działań w sposób gwarantujący zarówno osiągnięcie założonych wcześniej celów i rezultatów projektu, jak i dotrzymanie planowanego terminu wykonania.
3.	Ryzyko rzetelności zaangażowanych wykonawców	Ważne	Średnie	Przygotowanie procedury przetargowej w sposób ułatwiający wybór wykonawcy posiadającego stosowną wiedzę, doświadczenie i zasoby umożliwiające realizację inwestycji zgodnie z założonym planem i oczekiwaniami Inwestora. Rozważenie zastosowania drogi konkursowej, zamiast przetargu, co może stanowić gwarancję wyższej jakości usług projektowych.
4.	Ryzyko wykonalności finansowej projektu	Średnie	Średnie	Zagwarantowanie wyższych środków własnych Partnerów na realizację projektu w przypadku nieotrzymania dofinansowania oraz poszukiwanie innych zewnętrznych źródeł finansowania. Prowadzenie stałego monitoringu finansowego projektu.
	Ryzyko społecznego protestu przeciwko planowanym zmianom	Średnie	Średnie	Aspekt będzie szczególnie brany pod uwagę w analizie wyników socjologicznych badań diagnostycznych, które mają pokazać sposób dotychczasowego użytkowania tych przestrzeni przez mieszkańców. Przedmiotem tych badań jest również identyfikacja postaw ludzi w stosunku do planowanych zmian. Dokonanie głębokiej analizy potrzeb i właściwie przeprowadzone konsultacje społeczne będą gwarancją nie wystąpienia ryzyka.

Źródło: Opracowanie własne

III. PARTNERSTWO- ANALIZA INSTYTUCJONALNA I ORGANIZACYJNO-PRAWNA

Przed wypełnianiem niniejszej części Analizy proszę o zapoznanie się z wytycznymi Operatora Programu dot. partnerstw.

Głównym celem tej części Analizy jest wykazanie zdolności organizacyjnej członków partnerstwa do przeprowadzenia projektu i wskazanie formuły (w zależności od formy partnerstwa) zarządzania projektem i wykorzystania produktów projektu po jego zakończeniu.

Zgodnie z wymaganiami określonymi we wniosku należy określić role partnerów (w szczególności w kontekście struktury zarządzania i aspektów zarządzania finansowego). Trzeba opisać obowiązki i zakres odpowiedzialności jednostek zaangażowanych w realizację projektu (w szczególności zadania i obowiązki partnera/-ów), wzięwszy pod uwagę ich naturalne silne strony i posiadane doświadczenie.

III.1. Charakterystyka beneficjentów - partnerów

Należy scharakteryzować partnerów określając ich formę prawną, w tym w przypadku JST opisać ich przynajmniej w obszarze zakreślonym planowanymi przedsięwzięciami (zgodnie z lokalizacją wskazaną w punkcie II.1). Podobnie wg kluczowych informacji należy scharakteryzować pozostałych partnerów (spoza JST). W tej części należy opisać wcześniejsze doświadczenie partnerów we współpracy (historię współpracy wszystkich lub części obecnych partnerów, wspólne przedsięwzięcia).

Projekt realizowany jest w partnerstwie, w którym uczestniczą następujące podmioty:

1. siedem jednostek samorządu terytorialnego Zagłębia Dąbrowskiego reprezentujące dwa typy samorządów – powiat i gminę, w tym:

- Dąbrowa Górnicza – miasto na prawach powiatu,
- Powiat Będziński – powiat,
- Będzin – gmina miejska w powiecie będzińskim,
- Sosnowiec – miasto na prawach powiatu,
- Siewierz – gmina miejska w powiecie będzińskim,
- Sławków – gmina miejska w powiecie będzińskim,
- Psary – gmina miejsko-wiejska w powiecie będzińskim.

2. podmioty sektora pozarządowego, tj. organizacje pozarządowe z obszaru funkcjonalnego :

- Stowarzyszenie Regionalne Forum dla Zagłębia Dąbrowskiego z siedzibą w Będzinie;
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych „Nie bójmy się przyszłości” z siedzibą w Sosnowcu;
- Stowarzyszenie Ziemia i My – Centrum Edukacji Ekologicznej z siedzibą w Dąbrowie Górniczej;
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (Oddział w Dąbrowie Górniczej);
- Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalno-Ekologiczno-Sportowych ODFRONTU z siedzibą w Dąbrowie Górniczej;
- Speleoklub Dąbrowa Górnicza;
- Stowarzyszenie Reumatyków i ich Sympatyków „SOMA” z siedzibą w Dąbrowie Górniczej;
- Stowarzyszenie „Projekt Dorotka” z siedzibą w Będzinie;
- Towarzystwo Przyjaciół Groźca z siedzibą w Będzinie.

3. podmiot sektora gospodarczego działający w obszarze funkcjonalnym:

- Zagłębiowska Izba Gospodarcza.

4. instytucja naukowa działająca w obszarze funkcjonalnym:

- Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej.

Podmioty uczestniczące w projekcie w dniu **12 kwietnia 2013r.** podpisały **list intencyjny** zawierając ściśle partnerstwo oraz uzgodniły treść umowy partnerskiej, która zostanie podpisana niezwłocznie po wybraniu projektu do dofinansowania. Zarówno list intencyjny, jak i uzgodniony projekt umowy stanowią integralną część składanej aplikacji.

Partnerzy zobowiązali się do bezterminowej współpracy w zakresie wspólnego kształtowania przestrzeni publicznych pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi, podmiotami sektora gospodarczego oraz instytucjami naukowymi.

III.1.1. Forma prawna uczestników projektu

Projekt realizowany jest w partnerstwie, w którym uczestniczy siedem jednostek samorządu terytorialnego Zagłębia Dąbrowskiego.

Samorządy biorące udział w projekcie, w oparciu o wcześniejszą współpracę przy realizacji szeregu innych projektów, zainicjowały utworzenie Partnerstwa Zagłębia Dąbrowskiego, mającego na celu ochronę i rewitalizację z udziałem społeczności lokalnej walorów i cennych przyrodniczo terenów znajdujących się w obszarze funkcjonalnym. Wszystkie miasta i gminy uczestniczące w projekcie łączy zagłębiowska tożsamość kulturowa i plany w zakresie kształtowania wspólnej przestrzeni publicznej.

Rolę Lidera i beneficjenta projektu pełni Dąbrowa Górnicza.

Gmina Dąbrowa Górnicza wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność, posiada osobowość prawną, a jej niezależność prawną podlega ochronie sądowej. Gmina działa w oparciu o Statut Miasta Dąbrowa Górnicza przyjęty Uchwałą Nr II/9/2002 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 29 listopada 2002 roku z późn. zm. a także przepisów ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. oraz ustawy o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r. Organami miasta są:

- 1/ Rada Miejska – organ stanowiący i kontrolny,
- 2/ Prezydent Miasta – organ wykonawczy.

Gmina Dąbrowa Górnicza, jako Lider będzie koordynować realizację projektu. Jest jednocześnie podmiotem uprawnionym do reprezentowania stron umowy partnerstwa w stosunkach zewnętrznych. Szczegółowe obowiązki Lidera – Gminy Dąbrowa Górnicza zostały określone w uzgodnionym projekcie umowy partnerskiej (porozumieniu), a ich zarys został opisany w rozdziale III.2. „Organizacja partnerstwa: wykonalność instytucjonalno-organizacyjna, sposób zarządzania i monitoringu”.

Zgodnie z umową partnerską wiodącą rolę w projekcie odgrywać będzie Lider – Gmina Dąbrowa Górnicza. Jednakże z uwagi na fakt, iż w granicach administracyjnych poszczególnych gmin zamawiającymi/inwestorami będą właściwe urzędy gmin/miasta i gminy – w realizację projektu zaangażowane będą wszystkie jednostki samorządu terytorialnego odpowiadając za działania, do których realizacji się zobowiązały.

Miasto Sosnowiec jest posiadającą osobowość prawną jednostką samorządu terytorialnego działającą w oparciu ustawę o samorządzie gminnym z dnia 8.03.1990r., ustawę o samorządzie powiatowym z dnia 5.06.1998r. oraz Statut Miasta Sosnowca przyjęty Uchwałą Nr 61/VII/03 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 23.01.2003 roku z późn. zm.

Powiat Będziński jest posiadającą osobowość prawną jednostką samorządu terytorialnego działającą w oparciu ustawę o samorządzie powiatowym z dnia 5.06.1998r. oraz Statut przyjęty Uchwałą Nr XXII/348/2013 Rady Powiatu Będzińskiego z dnia 28.02.2013r.

Miasto Będzin jest posiadającą osobowość prawną jednostką samorządu terytorialnego działającą w oparciu ustawę o samorządzie gminnym z dnia 8.03.1990r. oraz Statut Miasta Będzina przyjęty Uchwałą Nr XLI/693/2009 Rady Miejskiej w Będzinie z dnia 9.06.2009r.

Kolejny partner projektu **Gmina Psary**, jest posiadającą osobowość prawną jednostką samorządu terytorialnego działającą w oparciu ustawę o samorządzie gminnym z dnia 8.03.1990r. oraz Statut Gminy Psary przyjęty uchwałą Nr XXVIII/203/2009 Rady Gminy Psary z dnia 28.01.2009r.

Gmina Sławków - miasto i gmina w powiecie będzińskim, jest posiadającą osobowość prawną jednostką samorządu terytorialnego działającą w oparciu ustawę o samorządzie gminnym z dnia 8.03.1990r. oraz Statut Miasta Sławków przyjęty uchwałą Nr XXVI/228/2012 Rady Miejskiej w Sławkowie z dnia 20.09.2012r.

Kolejnym partnerem projektu jest **Siewierz** - gmina miejsko-wiejska powiatu będzińskiego, będąca posiadającą osobowość prawną jednostką samorządu terytorialnego, działającą w oparciu ustawę o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. oraz Statut przyjęty uchwałą Nr XII/93/07 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 25.10.2007 roku z późn. zm.

W Partnerstwie Gmin Zagłębia Dąbrowskiego uczestniczą także podmioty sektora społecznego, gospodarczego oraz naukowego.

Współpraca międzysektorowa w ramach projektu jest niezbędnym elementem determinującym jego powodzenie. Współpracę z organizacjami pozarządowymi rozpoczęto już przy diagnozowaniu problemów w obszarze funkcjonalnym. W wyniku licznych spotkań z organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi w Zagłębiu Dąbrowskim deklarację współpracy złożyły:

1. Stowarzyszenie Regionalne Forum dla Zagłębia Dąbrowskiego z siedzibą w Będzinie, które ma charakter regionalny i funkcjonuje 2007 roku. Głównymi celami jego działalności jest m.in.:

- a) popieranie wszelkich działań mających na celu promocję Zagłębia Dąbrowskiego;
- b) popieranie i wspomaganie inicjatyw społecznych w zakresie gospodarki, ochrony środowiska, kultury, sportu i turystyki Zagłębia Dąbrowskiego;
- c) wspieranie rozwoju infrastruktury;
- d) rozwój świadomości obywatelskiej;
- e) kultywowanie tradycji historycznych i kulturowych Zagłębia Dąbrowskiego;
- f) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących Zagłębia Dąbrowskiego;
- g) wspieranie aktywności społecznej mieszkańców;
- h) wymiana informacji i doświadczeń pomiędzy osobami i instytucjami zainteresowanymi;
- i) integracja społeczności z poszczególnych rejonów Zagłębia Dąbrowskiego.

W ramach Stowarzyszenia funkcjonują także miejskie stowarzyszenia zwykłe w Czeladzi, Dąbrowie Górniczej, Sosnowcu oraz Będzinie.

2. Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych „Nie bójmy się przyszłości” z siedzibą w Sosnowcu działające od 2002 roku, którego misją jest: „Pomagać, stymulować i angażować lokalną społeczność w działania podnoszące świadomość dotyczącą rozwoju i aktywizacji środowisk lokalnych, w szczególności dzieci i młodzieży”. Cele działalności stowarzyszenia to przede wszystkim:

- a) działanie i wspieranie wszelkich inicjatyw mających na uwadze pomoc, ochronę praw oraz tworzenie optymalnych warunków rozwoju dzieci i młodzieży;
- b) pomaganie w zdobywaniu wiedzy i kwalifikacji umożliwiających młodym ludziom pełnienie funkcji społecznych i zawodowych w społeczeństwie;
- c) aktywizowanie, szczególnie ludzi młodych, do działań pro-społecznych na rzecz swojego środowiska;
- d) promocja ekologii, ochrony środowiska i zdrowego stylu życia;
- e) wspieranie rozwoju oświaty, kultury, sportu, rekreacji i turystyki w lokalnym środowisku społecznym.

3. Stowarzyszenie Ziemia i My – Centrum Edukacji Ekologicznej z siedzibą w Dąbrowie Górniczej jest stowarzyszeniem działającym od 1999r. którego misją jest szeroko pojęta edukacja ekologiczna prowadzona wszędzie i wśród wszystkich. Celem Stowarzyszenia jest inicjowanie, koordynowanie i prowadzenie edukacji środowiskowej, działalności kulturowej, prozdrowotnej i krajoznawczej oraz podejmowanie działań zmierzających do podniesienia świadomości ekologicznej społeczeństwa. Stowarzyszenie Ziemia i My – Centrum Edukacji Ekologicznej realizuje swoje cele m.in. poprzez:

- a) popularyzowanie idei rozwoju zrównoważonego;
- b) tworzenie klimatu wśród społeczności lokalnych do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom w zakresie ochrony przyrody, środowiska i krajobrazu;
- c) przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Stowarzyszenie Ziemia i My – Centrum Edukacji Ekologicznej od 2008r. jest członkiem Dąbrowskiego Forum Organizacji Pozarządowych (www.ngo.dabrowa-gornicza.pl), którego celem jest współpraca na rzecz budowy społeczeństwa obywatelskiego.

4. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (Oddział w Dąbrowie Górniczej), którego celami statutowymi jest m.in.:

- a) rozwijanie oświaty, kultury, kultury fizycznej, rekreacji oraz ochrony środowiska przez turystykę i krajoznawstwo;
- b) krzewienie zamiłowań krajoznawczych i umiejętności turystycznych;
- c) szerzenie kultury turystyki, wykorzystując poznawcze, wypoczynkowe i zdrowotne walory wędrownictwa;
- d) szerzenie wiedzy ekologicznej i wspieranie działań podejmowanych w tej dziedzinie;
- e) wytyczanie, znakowanie i utrzymywanie szlaków turystycznych;
- f) organizowanie i popieranie działań zmierzających do zabezpieczenia, ochrony i zachowania walorów naturalnych i kulturowych Polski, między innymi przez działalność wydawniczą oraz gromadzenie zbiorów.

5. Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalno-Ekologiczno-Sportowych ODFRONTU z siedzibą w Dąbrowie Górniczej, którego działalność związana jest z propagowaniem proekologicznych postaw i aktywnego wypoczynku.

6. Speleoklub Dąbrowa Górnicza jest klubem działającym w ramach Polskiego Związku Alpinizmu od 1969 roku zrzeszającym grotolazów. Celem działalności jest m.in.:

- a) prowadzenie działalności sportowej, naukowej, edukacyjnej i innej: służącej poznawaniu jaskiń, rejonów jaskiniowych, gór i rejonów wspinaczkowych w Polsce i na świecie;
- b) inicjowanie i prowadzenie działań służących popularyzacji wiedzy o górach, jaskiniach, a także wszelkich sportach i innej działalności tam uprawianej;
- c) propagowanie aktywnego wypoczynku;
- d) propagowanie kultury i bezpieczeństwa uprawiania działalności górskiej oraz zasad ochrony przyrody.

7. Stowarzyszenie Reumatyków i ich Sympatyków „SOMA” z siedzibą w Dąbrowie Górniczej, którego celem jest działanie na rzecz osób ze schorzeniami reumatycznymi m.in. poprzez:

- a) świadczenie wzajemnej pomocy w zakresie rehabilitacji kompleksowej;
- b) integrację społeczną;
- c) współtworzenie społeczeństwa obywatelskiego.

8. Stowarzyszenie „Projekt Dorotka” z siedzibą w Będzinie, które powstało w 2011 roku i skupia osoby, które chcą podjąć systematyczne działania zmierzające do przywrócenia Wzgórza św. Doroty zlokalizowanym w Będzinie – Grodźcu, godnego miejsca na mapie turystycznej, kulturalnej, religijnej i przyrodniczej. Organizacja chce tworzyć warunki do rozwoju i promocji tego wyjątkowego miejsca, dlatego wśród jej członków są przedstawiciele organizacji turystycznych, w tym animatorzy turystyki rowerowej i motocyklowej, przedstawiciele kościoła i lokalnej społeczności.

9. Towarzystwo Przyjaciół Grodźca z siedzibą w Będzinie, którego przedmiotem działania jest przywrócenie historycznej godności dzielnicy oraz rozślawienie jej dobrego imienia w mieście, regionie, kraju i świecie a także podnoszenie kultury osobistej i ogólnej społeczności lokalnej.

Rolą parterów społecznych będzie włączanie się w proces konsultacji społecznych, opiniowanie powstających opracowań i dokumentów oraz aktywny udział w kształtowaniu koncepcji rozwoju parku

Linearnego na wszystkich etapach jego powstawania i funkcjonowania. Rola tych organizacji będzie także czynne uczestnictwo w procesie zarządzania przyszłą infrastrukturą Parku Linearnego, która w długofalowym zamierzeniu powinna uwzględniać tzw. rozwiązania ekonomii społecznej.

W Partnerstwie Gmin Zagłębia Dąbrowskiego uczestniczy także podmiot reprezentujący **sektor gospodarczego**, tj. Zagłębiowska Izba Gospodarcza.

Zagłębiowska Izba Gospodarcza (ZIG) w Dąbrowie Górniczej skupia około 50 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą w różnych branżach na terenie Zagłębia Dąbrowskiego i województwa śląskiego. Do Izby należą zarówno duże przedsiębiorstwa takie jak Koksownia „Przyjaźń” w Dąbrowie Górniczej, Kopalnia Węgla Kamiennego „Kazimierz-Juliusz” w Sosnowcu, jak również małe i średnie firmy produkcyjno - usługowe i oddziały banków.

Celem działalności Izby jest integracja podmiotów gospodarczych oraz organizowanie współpracy z samorządami lokalnymi. ZIG jest jednym z pierwszych w kraju samorządów gospodarczych, który skupia także samorządy terytorialne. Członkami Izby są trzy miasta naszego regionu: Dąbrowa Górnicza, Czeladź. Udział przedstawicieli samorządów daje możliwość spojrzenia na wszystkie inicjatywy i prace podejmowane przez Izbę z perspektywy miasta i regionu. Istotnym zadaniem Izby jest koordynowanie i ukierunkowywanie współpracy pomiędzy gminami a firmami działającymi na terenie Zagłębia Dąbrowskiego.

Główne cele działania Zagłębiowskiej Izby Gospodarczej można określić następująco:

- reprezentowanie interesów gospodarczych zrzeszonych w niej podmiotów w szczególności wobec organów państwowych;
- inicjowanie i koordynowanie przedsięwzięć gospodarczych z udziałem zainteresowanych przedsiębiorstw i organów samorządu terytorialnego;
- organizowanie pomocy członkom Izby w rozwiązywaniu problemów ekonomicznych, organizacyjnych i prawnych związanych z podejmowaniem i prowadzeniem przez nich działalności gospodarczej;
- popieranie i upowszechnianie wszelkiego rodzaju działalności i przedsięwzięć proekologicznych;
- popieranie przedsiębiorczości oraz wspieranie działalności przedsiębiorców w nawiązywaniu kontaktów z partnerami krajowymi i zagranicznymi;
- kształtowanie i upowszechnianie zasad etyki oraz norm uczciwości i solidarności w działalności gospodarczej;
- wyrażanie opinii o rozwiązaniach oraz projektach rozwiązań odnoszących się do funkcjonowania gospodarki oraz dokonania ocen odnośnie wdrażania, funkcjonowania przepisów prawnych dotyczących działalności gospodarczej.

Rolą partnera będzie integrowanie działań przedsiębiorców wokół projektu, promowanie idei zrównoważonego rozwoju w prowadzonej działalności gospodarczej, a także współdziałanie w poszukiwaniu inwestorów, którzy po zrealizowaniu inwestycji podejmą działalność gospodarczą zarówno na terenie Parku (gastronomia, wypożyczalnia sprzętu sportowego, organizacja wydarzeń sportowych i rekreacyjnych), jak i w obszarze wokół niego.

W Partnerstwie Gmin Zagłębia Dąbrowskiego uczestniczy także **Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego (WSPS) w Dąbrowie Górniczej**, która jest pierwszą niepubliczną uczelnią o **charakterze medycznym** w Zagłębiu Dąbrowskim i reprezentuje w projekcie **sektor naukowy**. Uczelnia rozpoczęła działalność w 2004 roku i w chwili obecnej kształci na poziomie wyższym na kierunkach: ratownictwo medyczne, fizjoterapia, położnictwo, kosmetologia, zdrowie publiczne pielęgniarstwo oraz logistyka. Od początku swej działalności podwoiła liczbę kierunków kształcenia, dostosowując ofertę edukacyjną do wymagań i potrzeb rynku. Celem działalności Uczelni jest wykształcenie studentów, którzy oprócz gruntownej wiedzy teoretycznej nabędą umiejętności praktyczne pozwalające im na podjęcie pracy w różnych sektorach życia gospodarczego i społecznego. Z uwagi na charakter uczelni i kierunki kształcenia będzie ona ważnym wsparciem o charakterze opiniotawczo-doradczym dla projektu, którego przedmiot i zakres związany jest szeroko rozumianymi

działaniami na rzecz ochrony środowiska i polepszenia warunków życia mieszkańców, dla których ważnym czynnikiem jest także możliwość funkcjonowania w zdrowej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej.

Rolą partnera będzie proponowanie innowacyjnych rozwiązań z zakresu rekreacji i rehabilitacji na obszarze przyszłego Parku Linearnego, a także uczestniczenie w bieżącym zarządzaniu przyszłym terenem Parku po zrealizowaniu inwestycji, tak aby promować i rozwijać w jego ramach aktywny i zdrowy tryb spędzania czasu mieszkańców i gości odwiedzających obszar Zagłębia Dąbrowskiego.

Partnerstwo ma charakter otwarty – zarówno w sensie instytucjonalnym, jak i obszarowym. Na każdym etapie wdrażania projektu możliwe jest jego poszerzenie o kolejne organizacje i instytucje (w szczególności społeczne). Dopuszcza się także możliwość (co więcej wzmocniłoby to proekologiczny charakter projektu) rozbudowy Parku Linearnego o kolejne samorządy zlokalizowane w dolinie rzek Przemszy i Brynicy.

III.1.2. Doświadczenie partnerów projektu

Jednostki samorządu terytorialnego - miasta i gminy Zagłębia Dąbrowskiego uczestniczące w projekcie posiadają doświadczenie w realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, w tym przedsięwzięć partnerskich. Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec, Będzin oraz Sławków i Siewierz a więc większość miast i gmin partnerstwa uczestniczyła w kilku wspólnych przedsięwzięciach, których rezultaty pozytywnie wpłynęły na rozwój Zagłębia Dąbrowskiego i przyczyniły się do podjęcia dalszej współpracy. Z pewnością na bazie nabytych w trakcie realizacji wspólnych projektów doświadczeń ukształtowane zostało **Partnerstwo Gmin Zagłębia Dąbrowskiego**.

Poniżej przedstawiono **wykaz projektów partnerskich realizowanych przez Gminy Zagłębia Dąbrowskiego** współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej, w tym projekty w których Dąbrowa Górnicza pełniła także rolę lidera.

Tabela 10. Wykaz projektów partnerskich realizowanych przez Gminy Zagłębia Dąbrowskiego współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej

Tytuł projektu	Źródło współfinansowania (Program)	Wartość projektu PLN	Wartość dofinansowania PLN	Partnerzy	Cele projektu	Rezultaty projektu
Modernizacja infrastruktury autobusowej transportu publicznego na terenie gmin Będzin, Dąbrowa Górnicza i Sosnowiec	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006	73 409 070,97	29 460 187,29	Sosnowiec – Lider Dąbrowa Górnicza – Partner Będzin – Partner PKM – Partner	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa jakości transportu publicznego; Podniesienie standardu obsługi pasażerskiej; Poprawa jakości środowiska naturalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> Modernizacja linii autobusowych; Przebudowa układów komunikacyjnych; Zakup autobusów niskopodłogowych.
System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej w Województwie Śląskim (SEKAP)	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	22 261 083,42	15 710 174,56	Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego – Lider Partnerzy – 54 jst województwa śląskiego, w tym, Dąbrowa Górnicza, Psary, Będzin, Siewierz i Sławków, Powiat Będziński	Stworzenie warunków organizacyjnych i technicznych dla świadczenia usług publicznych drogą elektroniczną oraz wzrost efektywności pracy administracji w realizacji tych usług.	Stworzenie teleinformatycznego systemu dla świadczenia usług publicznych w formie elektronicznej w gminach województwa śląskiego.
Rozwój infrastruktury aktywnych form turystyki i rekreacji na terenie gmin Będzin, Siewierz, Sławków i Dąbrowa Górnicza - Centrum Sportów Letnich i Wodnych POGORIA - Etap I	Programu Rozwoju Subregionu Centralnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013	19 282 915,51	7 918.017,89	Dąbrowa Górnicza – Lider Będzin – Partner Siewierz – Partner Sławków – Partner	<ul style="list-style-type: none"> Tworzenie i rozwój regionalnych produktów turystycznych; Poprawa atrakcyjności turystycznej zagłębia dąbrowskiego i całego subregionu. 	Stworzenie systemu ścieżek rowerowych i infrastruktury aktywnych form turystyki (Centrum Sportów Letnich i Wodnych) - wzrost atrakcyjności obszarów turystycznych Zagłębia Dąbrowskiego
Rozwój selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin Dąbrowa	Programu Rozwoju Subregionu Centralnego	12 916 814,64	7 940 991,59	Dąbrowa Górnicza – Lider Siewierz – Partner	Ograniczenie ilości odpadów deponowanych na składowiskach, a tym	<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie systemu selektywnej zbiórki odpadów na terenie

Górnicza, Siewierz i Sławków	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 - 2013			Sławków – Partner	samym przywrócenie wartości środowiskowych zdegradowanym przestrzeniom	gmin Zagłębia Dąbrowskiego ▪ Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców (zielone miasta Zagłębia Dąbrowskiego i Jury Krakowsko-Częstochowskiej)
Gospodarcza Brama Śląska – etap I Uruchomienie Zagłębiowskiej Strefy Gospodarczej	Programu Rozwoju Subregionu Centralnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 - 2013	199 364 736,85	146 260 292,94	Jaworzno Lider Partner Sosnowiec , Jaworzno, Będzin , Czeladź	Celem projektu jest przygotowanie terenów inwestycyjnych I stworzenie impulsów rozwojowych i umożliwienie prowadzenia działalności gospodarczej	Udostępnienie przedsiębiorcom terenów inwestycyjnych wraz z uzbrojeniem

Źródło: opracowanie własne

III.2. Organizacja partnerstwa: wykonalność instytucjonalno-organizacyjna, sposób zarządzania i monitoringu

Jeżeli wnioskodawca w momencie składania wniosku nie przedstawia umowy partnerskiej (gdzie szczegółowo należy opisać podział zadań między partnerami) a jedynie list intencyjny to szczegółowy podział zadań należy wskazać w Analizie Wykonalności. W szczególności należy wskazać role i zadania partnerów spoza JST.

W rozdziale powinny znaleźć się informacje, które pozwolą odpowiedzieć na pytanie: Czy partnerstwo, jako całość posiada zdolność organizacyjną do wdrożenia projektu?

W tej części należy opisać m.in:

- aktualny status partnerstwa wdrażającego projekt, określić jego formę prawną i/lub planowany model docelowy; przedmiot działań partnerstwa (np. wynikający ze statutu, umowy, posiadanej strategii);
- zdolność instytucjonalną do wdrażania projektu przez poszczególnych partnerów i całe partnerstwo, w kontekście głównych zaplanowanych działań (istotnych z punktu widzenia projektu) oraz wcześniejsze doświadczenia partnerów w zarządzaniu/wdrażaniu podobnych projektów (finansowanymi ze środków funduszy strukturalnych, Mechanizmu Finansowego EOG, Norweskiego Mechanizmu Finansowego lub innych zewnętrznych środków pomocowych), lub ze środków własnych, a wymagających koordynacji – jako obecna grupa (wszystkich) partnerów lub w mniejszych grupach w ramach dzisiejszego partnerstwa.
- strukturę zarządzania: jak będzie zorganizowane zarządzanie strategiczne projektem: (lider partnerstwa, komitet sterujący?, zarząd stowarzyszenia/związku komunalnego?) oraz zarządzanie operacyjne: już istniejąca komórka/specjalnie utworzona w ramach partnerstwa jednostka projektowa;
- wielkość i źródła pochodzenia środków niezbędnych do finansowania kosztów funkcjonowania partnerstwa obecnie; wielkość i źródła pochodzenia środków niezbędnych do sfinansowania kosztów wdrożenia projektu w ramach udziału własnego w podziale na poszczególnych członków partnerstwa;
- czy jeśli dojdzie do sytuacji, że w planie działań/wydatków nie zostanie ujęty jakiś istotny produkt częściowy, lub jego koszty będą wyższe niż zakładano - to jego koszt pokryją sami partnerzy i w jaki sposób (poza budżetem zgłaszanego projektu). Proszę uwzględnić ryzyko związane z taką sytuacją również w części VI wniosku aplikacyjnego.

III.2.1. Aktualny status partnerstwa wdrażającego projekt

Projekt realizowany jest w partnerstwie, w którym uczestniczy 7 jednostek samorządu terytorialnego Zagłębia Dąbrowskiego: Dąbrowa Górnicza, Powiat Będziński, Siewierz, Sławków, Będzin, Sosnowiec i Psary oraz podmioty sektora społecznego – organizacje pozarządowe, podmiot sektora gospodarczego – Zagłębiowska Izba Gospodarcza oraz Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej reprezentująca sektor naukowy.

Partnerstwo Gmin Zagłębia Dąbrowskiego zaistniało w lipcu 2012 roku. kiedy trzy duże miasta Zagłębia Dąbrowskiego: Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec i Będzin na bazie uprzednich doświadczeń, jak również planowanych przyszłych działań partnerskich, zainicjowały współpracę poprzez podpisanie listu intencyjnego w sprawie przystąpienia do realizacji projektu predefiniowanego "Budowanie kompetencji do współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej jako narzędzi rozwoju lokalnego i regionalnego".

Projekt predefiniowany jest projektem doradczym realizowanym przez Związek Miast Polskich we współpracy ze Związkiem Powiatów Polskich i Związkiem Gmin Wiejskich oraz Norweskim Związkiem Władz Lokalnych i Regionalnych. Jego celem jest pomoc w utworzeniu lokalnych partnerstw działających na danym obszarze funkcjonalnym, a następnie w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie projektów do konkursu w ramach wdrażanego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Programu Regionalnego „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, finansowanego z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2009-2014.

Na bazie tak utworzonego partnerstwa wszyscy jego uczestnicy – początkowo miasta Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec oraz Będzin zobowiązali się podjąć współpracę w zakresie wypracowania wspólnych rozwiązań dotyczących kształtowania przestrzeni publicznej terenów zdegradowanych, tworzących spójny terytorialnie obszar funkcjonalny.

Liderem projektu została wybrana **Gmina Dąbrowa Górnicza**, która zgłosił udział Partnerstwa Gmin Zagłębia Dąbrowskiego do projektu predefiniowanego i dzięki jego umieszczeniu na liście pierwszych 20 partnerstw otrzymało ono tzw. pełną pomoc doradczą uwzględniającą wsparcie i pomoc w zakresie :

- zidentyfikowania problemów obszaru funkcjonalnego;
- ustalenia zakresu i sposobów współpracy w celu ich rozwiązania;
- określenia zakresu i celu wspólnego projektu;
- przygotowania Analizy Wykonalności i wniosku aplikacyjnego o dofinansowanie w ramach środków EOG na lata 2009-2014.

Dodatkowym wsparciem dla partnerów była pomoc ekspertów sektorowych ds. rewitalizacji oraz zagospodarowania terenów zielonych (architekci krajobrazu), którzy na miejscu zapoznali się z problematyką obszaru funkcjonalnego i przygotowali wstępne diagnozy i propozycje ich rozwiązania. Należy zaznaczyć, iż w trakcie prac przygotowawczych odbywały się liczne spotkania konsultacyjne, w tym również z partnerami społecznymi i gospodarczymi działającymi w obszarze funkcjonalnym. Część z nich zadeklarowała chęć uczestnictwa w realizacji projektu **jako organu opiniotwórczego i konsultacyjnego**. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami sektora pozarządowego, gospodarczego i naukowego jest bowiem najważniejszym elementem planowanego do realizacji projektu.

Kalendarium współpracy Partnerstwa Gmin Zagłębia Dąbrowskiego obrazują poniższe daty:

17 lipca 2012

Zgłoszenie Partnerstwa Gmin Zagłębia Dąbrowskiego (Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec, Będzin) do projektu predefiniowanego „Budowanie kompetencji do współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej jako narzędzi rozwoju lokalnego i regionalnego” realizowanego w ramach MF EOG 2009-2014 (tzw. fundusze norweskie).

26 lipca 2012

Decyzja w sprawie zakwalifikowania się partnerstwa do udziału w projekcie i otrzymanie pełnej pomocy doradczej (26 partnerstw w skali całego kraju).

13 sierpnia 2012

Spotkanie inauguracyjne udział Partnerstwa Gmin Zagłębia Dąbrowskiego w projekcie.

13 sierpień – 22 sierpień 2012

Przyłączenie się do partnerstwa Gmin: Sławków, Siewierz, Psary oraz Powiatu Będzińskiego, a także wola przystąpienia Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, jako obserwatora i podmiotu wspierającego partnerstwo organizacyjnie. Ostatecznie ŚZGiP stał się jedynie podmiotem wspierającym z uwagi na możliwość udziału maksymalnie w dwóch partnerstwach.

20 sierpień – 30 września 2012

Tworzenie zespołów roboczych ds. realizacji projektu w poszczególnych gminach, zbieranie informacji i materiałów dotyczących przestrzeni publicznej przewidzianej do rewitalizacji, konsultacje z podmiotami deklarującymi chęć uczestniczenia w projekcie i utworzenie listy potencjalnych partnerów społecznych oraz gospodarczych (organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze, itp.).

Rysunek 25. Spotkania partnerskie

Źródło: foto własne

06 wrzesień 2012

Spotkanie w formie warsztatów przedstawicieli wszystkich gmin-partnerów z Indywidualnymi Doradcami, na którym zaprezentowano obszary planowane do rewitalizacji oraz omówione problemy występujące na obszarze funkcjonowania partnerstwa wraz z określeniem wstępnego zakresu pożądanych działań. Ustalenia w zakresie podziału ról i obowiązków pomiędzy partnerami, wstępnych założeń projektu oraz struktury budżetu.

25 września 2012

Spotkanie przedstawicieli wszystkich gmin-partnerów z Indywidualnymi Doradcami oraz Doradcą sektorowym ds. rewitalizacji, który ocenił na wizjach lokalnych działania planowane do realizacji w ramach projektu z punktu widzenia procesu rewitalizacyjnego.

wrzesień 2012

Podjęcie uchwał u poszczególnych partnerów w sprawie zawarcia porozumienia pomiędzy gminami w sprawie udziału w projekcie predefiniowanym oraz wprowadzenie przedsięwzięć wraz z zabezpieczeniem środków finansowych na wkład własny w wieloletnich programach inwestycyjnych.

październik - grudzień 2012

Spotkania konsultacyjne partnerów oraz podmiotów z sektora pozarządowego, gospodarczego oraz naukowego w celu podjęcia współpracy. Deklaracje organizacji pozarządowych w sprawie udziału w projekcie.

grudzień 2012 – luty 2013

Praca nad wspólnym projektem z udziałem Indywidualnych Doradców oraz doradców sektorowych – przygotowanie dokumentów aplikacyjnych (wniosku wraz z analizą wykonalności). Opracowanie i uzgadnianie wzoru umowy partnerskiej oraz listu intencyjnego.

Dokumenty aplikacyjne zostały przygotowane przez partnerów własnymi siłami, tj. bez udziału podmiotu zewnętrznego.

styczeń 2013

Ogłoszenie konkursu przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w ramach programu „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa”.

kwiecień 2013

Podpisanie listu intencyjnego

III.2.2 Zdolność instytucjonalną do wdrażania projektu przez poszczególnych partnerów i całe partnerstwo.

Partnerstwo Gmin Zagłębia Dąbrowskiego posiada pełną zdolność organizacyjną niezbędną do realizacji projektu.

W dniu **12 kwietnia 2013** roku podpisany został **list intencyjny** ze wszystkimi partnerami będący deklaracją współpracy w zakresie wspólnego przygotowania i realizacji projektu pn. „Zagłębiowski Park Linearny - rewitalizacja obszaru funkcjonalnego doliny rzek Przemszy i Brynicy”.

W wyniku licznych konsultacji zarówno z jednostkami samorządu terytorialnego, jak i pozostałymi partnerami projektu wypracowany został wzór umowy partnerskiej – porozumienia, w której uregulowane zostały wzajemne prawa i obowiązki stron.

Umowa partnerska określa zasady funkcjonowania Partnerstwa oraz zasady współpracy Beneficjenta i Partnerów przy realizacji Projektu. Zgodnie z ustaleniami i zapisami umowy Beneficjentem i zarówno Liderem projektu jest Gmina Dąbrowa Górnicza. Pozostałe podmioty mają status partnera projektu.

Strony umowy zobowiązały się w niej współdziałać w celu osiągnięcia założonych celów projektu. Jednocześnie Strony zobowiązały się ponosić odpowiedzialność za skuteczne i terminowe wdrożenie projektu zgodnie z zatwierdzonym wnioskiem aplikacyjnym i umową o dofinansowanie projektu zawartą pomiędzy Operatorem Programu a Beneficjentem.

Partnerzy projektu upoważniają w umowie Beneficjenta do reprezentowania ich wobec Operatora Programu, Krajowego Punktu Kontaktowego oraz osób trzecich. Zakres upoważnienia określony został we wzorze Pełnomocnictwa, stanowiącym załącznik nr 1.

Zgodnie z umową partnerską strony zobowiązane będą realizować powierzone zadania z najwyższą starannością, zgodnie ze strategicznymi dokumentami programowymi i umową o dofinansowanie projektu.

Szczególne obowiązki spoczywać będą na Beneficjencie projektu, tj. Gminie Dąbrowa Górnicza. Jako instytucja wiodąca w Partnerstwie, odpowiedzialny jest za całościową koordynację, zarządzanie oraz wdrożenie Projektu, w szczególności:

1/ reprezentowanie Partnera przed Operatorem Programu, Krajowym Punktem Kontaktowym oraz przedstawicielami darczyńców, jak również podmiotami uprawnionymi do kontroli i audytu Projektu;

2/ gromadzenie od Partnera wszystkich informacji i dokumentów niezbędnych do przygotowania wniosku aplikacyjnego;

3/ przygotowanie i złożenie do Operatora Programu wniosku aplikacyjnego;

4/ koordynowanie, monitorowanie i nadzorowanie prawidłowości realizacji działań w ramach Projektu;

5/ podejmowanie środków naprawczych w przypadku opóźnień i nieprawidłowości w realizacji Projektu, a także gromadzenie i przekazywanie informacji o nieprawidłowościach do Operatora Programu;

6/ koordynowanie i monitorowanie właściwej promocji Projektu;

7/ współpracę z upoważnionymi instytucjami krajowymi oraz strony darczyńców w zakresie audytu i kontroli prawidłowej realizacji Projektu;

8/ wskazanie odrębnego rachunku bankowego Projektu w wybranym przez siebie banku, który będzie jedynym rachunkiem służącym do rozliczeń pomiędzy Operatorem Programu a Beneficjentem;

9/ prowadzenie ewidencji zdarzeń księgowych w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację kosztów ponoszonych na realizację projektu oraz powiązanie płatności z dokonywanymi wydatkami z projektu, a także identyfikację dowodów, na podstawie, których dokonano płatności;

10/ bieżące zarządzanie środkami finansowymi zgromadzonymi na rachunku bankowym Projektu;

11/ monitorowanie wydatków dokonywanych w ramach Projektu zgodnie z założonym budżetem Projektu;

12/ opracowywanie i terminowe przedkładanie do Operatora Programu wniosków o płatność oraz raportów z realizacji projektu na obowiązujących wzorach oraz w oparciu o informacje i dokumenty dostarczone przez Partnera;

13/ konsultowanie z Operatorem Programu wszelkich problematycznych kwestii związanych z realizacją harmonogramu finansowego Projektu, w tym konieczności przesunięć środków w budżecie Projektu.

14/ wniesienia odpowiedniego wkładu finansowego w realizację Projektu, tj. zabezpieczenie wkładu własnego na realizację zadań, za które jest „odpowiedzialny” oraz wkładu własnego w ramach działań wspólnych.

Zgodnie z umową Partnerzy projektu zobowiązani będą m.in. do:

1/ dostarczenia Beneficjentowi wszystkich informacji niezbędnych do przygotowania i realizacji wniosku aplikacyjnego;

2/ wniesienia odpowiedniego wkładu finansowego w realizację Projektu, tj. zabezpieczenie wkładu własnego na realizację zadań, za które są odpowiedzialni;

3/ poddania realizacji projektu audytowi oraz kontroli ze strony Operatora Programu oraz upoważnionych instytucji krajowych i strony państw - darczyńców oraz udostępnienia wszelkich wymaganych dokumentów w tym zakresie;

4/ respektowania i przestrzegania wszelkich zaleceń i terminów określonych przez upoważnione instytucje w zakresie realizacji Projektu, w tym w celu naprawy i usunięcia ewentualnych uchybień lub nieprawidłowości;

5/ właściwej promocji Projektu, w tym do umieszczenia logo Norweskiego Mechanizmu Finansowego i/lub Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego w materiałach promocyjnych, informacyjnych oraz innych dokumentach wytwarzanych w ramach Projektu;

6/ prowadzenie ewidencji zdarzeń księgowych w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację kosztów ponoszonych na realizację projektu oraz powiązanie płatności z dokonywanymi wydatkami z projektu, a także identyfikację dowodów, na podstawie, których dokonano płatności;

7/ współpracę z Beneficjentem w przygotowaniu raportów z realizacji projektu oraz wniosków o płatność oraz dostarczenie wszystkich niezbędnych dokumentów dotyczących realizowanych przez niego działań w terminach i formie umożliwiającej przygotowanie i terminowe złożenie wniosku o płatność przez Beneficjenta;

8/ zwrot wszelkich kwot otrzymanych w nadmiernej wysokości lub kwot uznanych za nienależnie wypłacone w zakresie realizowanej przez Partnera części Projektu;

9/ w przypadku zgłoszenia uwag do wniosku o płatność przez Operatora Programu niezwłoczne dostarczenie wymaganych wyjaśnień i/lub dokumentów dotyczących realizowanych przez Partnera działań.

10/ zapewni osiągnięcie zakładanych wskaźników wynikających z realizowanej przez niego części Projektu.

III.2.3. Struktura zarządzania projektem

W wyniku konsultacji i licznych uzgodnień mając na uwadze zarówno odpowiednie możliwości finansowe i zdolności organizacyjne poszczególnych partnerów oraz przy uwzględnieniu warunków konkursu, zgodnie z którym podmioty nie będące jednostkami samorządu terytorialnego realizować mogą w ramach projektu jedynie zadania opiniotwórczo-konsultacyjne, Strony umowy partnerskiej ustaliły następujący podział zadań:

Gmina Dąbrowa Górnicza jest odpowiedzialna za realizację następujących działań:

- a) przygotowanie i złożenie do Operatora Programu wniosku aplikacyjnego;
- b) zapewnienie struktur organizacyjnych, tj. Kierownika (koordynatora) projektu i personelu projektu, w celu prawidłowego zarządzania i obsługi projektu;
- c) sprawozdawczość oraz opracowywanie wniosków o płatność,
- d) koordynację konsultacji społecznych, w tym socjologicznego projektu badawczego;
- e) koordynację prac nad opracowaniem Strategii obszaru funkcjonalnego - zielona infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego, w tym przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego
- f) koordynację prac nad opracowaniem Planu Rozwoju Instytucjonalnego Partnerstwa, w tym przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego;
- g) przeprowadzenie działań szkoleniowo-doradczych (spotkań i szkoleń z zakresu komunikacji i współpracy partnerskiej);
- h) realizację i koordynację działań promocyjno-informacyjnych dla projektu w tym przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego;
- i) koordynację prac nad opracowaniem koncepcji urbanistyczno-architektonicznej Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy, w tym przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego;

j) opracowanie dokumentacji projektowej dla przedsięwzięcia planowanego do realizacji na terenie Parku „Zielona” w ramach Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy.

Powiat Będziński jest odpowiedzialny za realizację następujących działań:

- a) współpracę z wykonawcami opracowań w ramach projektu, w tym Strategii obszaru funkcjonalnego - zielona infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego, Planu Rozwoju Instytucjonalnego Partnerstwa oraz koncepcji urbanistyczno – architektonicznej Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy;
- b) współpracę w zakresie przeprowadzania działań promocyjno-informacyjnych;
- c) udział w konsultacjach społecznych, w tym współpraca w zakresie opracowywania socjologicznego projektu badawczego;
- d) opracowanie oceny walorów przyrody ożywionej i nieożywionej wraz z modelem urbanistycznym w dolinie Przemszy.

Miasto Będzin jest odpowiedzialne za realizację następujących działań:

- a) współpracę z wykonawcami opracowań w ramach projektu, w tym Strategii obszaru funkcjonalnego - zielona infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego, Planu Rozwoju Instytucjonalnego Partnerstwa oraz koncepcji urbanistyczno-architektonicznej Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy;
- b) współpracę w zakresie przeprowadzania działań promocyjno-informacyjnych;
- c) udział i organizacja konsultacji społecznych, w tym współpraca w zakresie opracowywania socjologicznego projektu badawczego;
- d) opracowanie dokumentacji projektowej dla Parku „Rozkówka” oraz „Małpi gaj” i „Brzozowica” w ramach Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy.

Miasto Sosnowiec jest odpowiedzialne za realizację następujących działań:

- a) współpracę z wykonawcami opracowań w ramach projektu, w tym Strategii obszaru funkcjonalnego - zielona infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego, Planu Rozwoju Instytucjonalnego Partnerstwa oraz koncepcji urbanistyczno-architektonicznej Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy;
- b) współpracę w zakresie przeprowadzania działań promocyjno-informacyjnych;
- c) udział i organizacja konsultacji społecznych, w tym współpraca w zakresie opracowywania socjologicznego projektu badawczego;
- d) opracowanie dokumentacji projektowej dla terenów Parku miejskiego im. L. Kruczkowskiego wraz z Egzotarium w ramach Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy.

Gmina Siewierz jest odpowiedzialna za realizację następujących działań:

- a) współpracę z wykonawcami opracowań w ramach projektu, w tym Strategii obszaru funkcjonalnego - zielona infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego, Planu Rozwoju Instytucjonalnego Partnerstwa oraz koncepcji urbanistyczno-architektonicznej Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy;
- b) współpracę w zakresie przeprowadzania działań promocyjno-informacyjnych;
- c) udział i organizacja konsultacji społecznych, w tym współpraca w zakresie opracowywania socjologicznego projektu badawczego;
- d) opracowanie dokumentacji projektowej dla terenów zlokalizowanych w gminie Siewierz w ramach Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy.

Gmina Sławków jest odpowiedzialna za realizację następujących działań:

- a) współpracę z wykonawcami opracowań w ramach projektu, w tym Strategii obszaru funkcjonalnego - zielona infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego, Planu Rozwoju Instytucjonalnego Partnerstwa oraz koncepcji urbanistyczno-architektonicznej Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy;
- b) współpracę w zakresie przeprowadzania działań promocyjno-informacyjnych;
- c) udział i organizacja konsultacji społecznych, w tym współpraca w zakresie opracowywania socjologicznego projektu badawczego;
- d) opracowanie dokumentacji projektowej dla terenów zlokalizowanych w gminie Sławków w ramach Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy.

Gmina Psary jest odpowiedzialna za realizację następujących działań:

- a) współpracę z wykonawcami opracowań w ramach projektu, w tym Strategii obszaru funkcjonalnego - zielona infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego, Planu Rozwoju Instytucjonalnego Partnerstwa oraz koncepcji urbanistyczno-architektonicznej Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy;
- b) współpracę w zakresie przeprowadzania działań promocyjno-informacyjnych;
- c) udział i organizacja konsultacji społecznych, w tym współpraca w zakresie opracowywania socjologicznego projektu badawczego;
- d) opracowanie dokumentacji projektowej dla wieży widokowej na Górze Siewierskiej w ramach Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy.

Partnerzy niebędący jednostkami samorządu terytorialnego, tj.

- **Stowarzyszenie Regionalne Forum dla Zagłębia Dąbrowskiego,**
- **Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych „Nie bójmy się przyszłości”,**
- **Stowarzyszenie Ziemia i My Centrum Edukacji Ekologicznej,**
- **Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze,**
- **Speleoklub Dąbrowa Górnicza,**
- **Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalno-Ekologiczno-Sportowych ODFRONTU,**
- **Stowarzyszenie Reumatyków i ich Sympatyków „SOMA”,**
- **Stowarzyszenie Projekt Dorotka,**
- **Towarzystwo Przyjaciół Grodzca**
- **Zagłębiowska Izby Gospodarcza**
- **Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej**

pełnią w projekcie rolę opiniodawczo-konsultacyjną, zgodnie z założeniami programu MRR. Niemniej jednak nie mogąc partycypować w budżecie są odpowiedzialni za realizację następujących działań:

- a) współpracę z wykonawcami opracowań w ramach projektu, w tym Strategii obszaru funkcjonalnego - zielona infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego, Planu Rozwoju Instytucjonalnego Partnerstwa oraz koncepcji urbanistyczno-architektonicznej Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy;
- b) współpracę w zakresie przeprowadzania działań promocyjno-informacyjnych;
- c) udział i współpracę w zakresie przeprowadzenia konsultacji społecznych, w tym opracowywania socjologicznego projektu badawczego;

- d) opiniowanie opracowań sporządzonych w ramach projektu;
- e) zapewnienie wsparcia doradczo-konsultacyjnego dla projektu zgodnie z profilem swojej działalności.

Jednocześnie, tak jak wszyscy partnerzy projektu będą uczestniczyć w spotkaniach i szkoleniach, mających na celu wdrożenie Planu rozwoju instytucjonalnego partnerstwa oraz w warsztatach z zakresu komunikacji i współpracy partnerskiej.

W celu zapewnienia całkowitej współodpowiedzialności za działania i cele projektu i współdecydowania partnerów w projekcie powołany zostanie **Komitet Sterujący** składający się z przedstawicieli partnerów, który zapewni prawidłowe zarządzanie projektem.

System Zarządzania projektem określa odrębny **załączniku nr 2 do umowy partnerskiej**, który jest wynikiem licznych uzgodnień ze wszystkimi jego partnerami.

W celu sprawnego i prawidłowego zarządzania projektem powołuje się tzw. **Zespół Zarządzania Projektem**, który ma trójpoziomą strukturę organizacyjną i pełni obowiązki związane z zarządzaniem strategicznym oraz operacyjnym. Poziomy te stanowią: Komitet Sterujący, Kierownik Projektu (koordynator), Kierownicy Zespołów Roboczych (koordynatorzy).

Komitet Sterujący jest organem kolegialnym, składającym się z przedstawicieli Stron Umowy partnerskiej (po jednym od każdego partnera). Komitet odpowiada za jakość osiąganych rezultatów, wspiera merytorycznie realizację Projektu, jest upoważniony do zajmowania stanowiska we wszystkich sprawach dotyczących realizacji Projektu. Pracą Komitetu Sterującego kierować będzie Przewodniczący, którym jest przedstawiciel Lidera projektu. Głównymi zadaniami Komitetu Sterującego są w szczególności:

- podejmowanie kluczowych decyzji dotyczących realizacji Projektu;
- ocena i akceptacja, na zasadzie konsensusu, zaproponowanych przez kierownika i zespół projektowy działań w projekcie;
- dokonywanie zmian dotyczących realizacji Projektu;
- dbanie o płynność finansową projektu;
- monitoring celów i rezultatów projektu;
- rozstrzyganie kwestii spornych pomiędzy partnerami.

Komitet Sterujący będzie obradował nie rzadziej niż raz na kwartał a podejmowane przez niego decyzje zapadać będą na zasadzie porozumienia. W przypadku, gdy nie będzie to możliwe, decyzje podejmowane będą bezwzględną większością głosów przy obecności, co najmniej połowy uprawnionych do głosowania. W przypadku równości głosów decyduje głos Przewodniczącego, którym jest przedstawiciel Lidera projektu.

Projektem w warstwie operacyjnej zarządza **Kierownik projektu** (koordynator), który odpowiada między innymi za:

- f) nadzór merytoryczny nad realizacją Projektu, tj. nadzorowanie prawidłowej i terminowej realizacji Projektu, zgodności z przyjętym harmonogramem, budżetem oraz wszystkimi zapisami umowy o dofinansowanie, przepisami prawa oraz wytycznymi związanymi z realizacją Projektu;
- g) sprawozdawanie przed Komitetem Sterującym z postępów realizacyjnych projektu;
- h) współpracę z Kierownikami Zespołów Roboczych (koordynatorami).
- i) w zakresie realizacji projektu;
- j) nadzór nad sporządzaniem raportów rzeczowych i wniosków o płatność;
- k) kontrola postępu i koordynacja prac.

Kierownik Projektu (koordynator) stanowi personel Lidera projektu, tj. jest zatrudniony przez Gminę Dąbrowa Górnicza.

Realizacją projektu zajmować się będą **Zespoły robocze** tworzone przez pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz przedstawicieli partnerów społecznych, gospodarczych i naukowych funkcjonujących na danym terenie. W skład zespołów roboczych funkcjonujących w JST wchodzić będą m.in. specjaliści z zakresu: zamówień publicznych, finansów, informacji i promocji, monitoringu i

ewaluacji.

Zadaniem zespołów jest terminowa realizacja harmonogramu w celu osiągnięcie zaplanowanych celów projektu, przy czym zgodnie z zasadami programu zadaniem przedstawicieli partnerów społecznych, gospodarczych i naukowych będzie opiniowanie dokumentów i opracowań oraz pełne wsparcie konsultacyjno-doradcze w całym okresie realizacji projektu. Zespołami roboczymi zarządzają **Kierownicy Zespołów Roboczych** (koordynatorzy). Spotkania zespołów roboczych odbywać się będą nie rzadziej niż raz w miesiącu i w każdym koniecznym przypadku na wniosek kierowników zespołów roboczych lub Kierownika projektu.

W celu zapewnienia prawidłowej komunikacji i przepływu informacji pomiędzy partnerami odbywać się będą regularne, comiesięczne spotkania zespołów roboczych oraz doraźnie zwoływane przez Kierownika projektu w przypadku konieczności dokonania ustaleń w zakresie realizacji projektu. Członkowie zespołów w celu komunikacji wykorzystywać będą stronę internetową oraz tzw. newsletter. W przypadku konieczności podjęcia strategicznych decyzji zwoływany będzie Komitet Strategiczny, który będzie obradował nie rzadziej niż raz na kwartał.

III.2.4. Doświadczenie partnerów w zarządzaniu i wdrażaniu projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej

Jednostki samorządu terytorialnego - miasta i gminy Zagłębia Dąbrowskiego uczestniczące w projekcie posiadają doświadczenie w realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, w tym przedsięwzięć partnerskich, których wykaz został przedstawiony w rozdziale III.1 Charakterystyka beneficjentów – partnerów.

W celu potwierdzenia doświadczenia przedstawiono wykaz projektów podobnych do niniejszego, realizowanych przez Gminy Zagłębia Dąbrowskiego współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej.

Tabela 11. Wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej - GMINA DĄBROWA GÓRNICZA

Źródło współfinansowania (Program)	Tytuł projektu	Wartość projektu	Wartość dofinansowania
Program PHARE	Utworzenie kompleksowego centrum wsparcia łagodzącego społeczne skutki restrukturyzacji sektora hutnictwa	626 166,34 euro	438 500,11 euro
Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006	Eurocamping Będów: baza biwakowo – campingowo – rekreacyjna przy ul. Żołnierskiej 130 w Dąbrowie Górniczej – Będowie	4 461 628,40 pln	1 803 437,13 pln
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013	Rozwój selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin Dąbrowa Górnicza, Siewierz i Sławków	12 916 814, 64 pln	7 940 991,59 pln
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013	Rozwój infrastruktury aktywnych form turystyki i rekreacji na terenie gmin Będzin, Siewierz, Sławków i Dąbrowa Górnicza - Centrum Sportów Letnich i Wodnych POGORIA - Etap I	19 282 915,51 pln	7 918 017,89 pln
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2007-2013	Inwestuj w Dąbrowie Górniczej – promocja potencjału gospodarczego miasta	194 674,28 pln	150 800,13 pln
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Utworzenie mapy akustycznej Gminy Dąbrowa Górnicza	813 738,00 pln	691 252,30 pln
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Dębowy Świat dla aktywnych – promocja potencjału turystycznego Dąbrowy Górniczej	571 980,00 pln	480 520,73 pln

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Miejski System Informacji Turystycznej w Gminie Dąbrowa Górnicza	453 867,55 pln	324 524,61 pln
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Inwestuj w Dąbrowie Górniczej – promocja potencjału gospodarczego miasta – Etap II	621 115,82 pln	442 496,01 pln
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Miejski System Informacji Przestrzennej, Miasto Dąbrowa Górnicza	3 902 712,33 pln	3 291 487,85 pln
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 – 2013	Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w Gminie Dąbrowa Górnicza – ETAP I	513 510 625,47 pln	282 152 724,71 pln
Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007 – 2013	Kompleksowe przygotowanie terenu inwestycyjnego Tuczawa – dąbrowska strefa aktywności gospodarczej (Tuczawa B)	353 420,00 pln	167 450,00 pln
Program Operacyjny Współpracy Międzyregionalnej – URBACT II	OP-ACT - Options of actions for strategic positioning of small and medium sized cities (Opcje działań dla strategicznego sytuowania miast małej i średniej wielkości)	635 880,00 euro	35 328,00 euro
Program Operacyjny Współpracy Międzyregionalnej – INTERREG IVC	RE-GREEN „REgional policies towards GREEN buildings” (RE-GREEN „Polityki regionalne na rzecz ZIELONYCH budynków”)	1 500 000,00 euro	85 697 euro

Tabela 12. Wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej - Miasto Będzin

Źródło współfinansowania (Program)	Tytuł projektu	Wartość projektu (pln)	Wartość dofinansowania (pln)
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 – 2013	Gospodarka wodno-ściekowa w Będzinie	28 381 900,00	21 286 425,00
Program Operacyjny dla Europy Środkowej /„Central Europe Programme”	Europejskie dziedzictwo kultury przemysłowej – Cementownia Grodziec	347 675,11	236 679,36
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Zachowanie dziedzictwa kulturowego i osiągnięć kulturalnych Zagłębia	17 828 724,21	14 291 069,23

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Rozwój infrastruktury aktywnych form turystyki i rekreacji na terenie gmin Będzin, Siewierz, Sławków i Dąbrowa Górnicza – Centrum Sportów Letnich i Wodnych Pogoria – Etap I	837 787,58	535 192,99
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Gospodarcza Brama Śląska - Etap I: Uruchomienie Zagłębiowskiej Strefy Gospodarczej	23 089 798,18	19 626 328,45
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Będzin górą! Promocja potencjału inwestycyjnego Miasta Będzina	350 000,00	292 500,00

Tabela 13. Wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej - Miasto Sosnowiec

Źródło współfinansowania (Program)	Tytuł projektu	Wartość projektu (pln)	Wartość dofinansowania (pln)
Program PHARE	Rekultywacja centralnej części terenu, o powierzchni 4,95 ha, byłej KWK Sosnowiec” w Sosnowcu	4 889 859,00	1 902 966,10
Program ISPA	Gospodarka ściekowa w Sosnowcu.	104 500 000,00	61 661 297,00
Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 -2006	Budowa Centrum Dydaktyczno-Naukowego Neofilologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (I etap)	41 886 516,30	31 931 683,62
Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004 -2006	Adaptacja budynku pokopalnianego dla potrzeb wydziałów Politechniki Śląskiej	6 104 226,08	4 562 419,66
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Rewitalizacja terenów po byłej KWK „Sosnowiec” - etap I: Przebudowa ul. Kombajnistów wraz z uzbrojeniem w Sosnowcu - etap II	12 460 729,31	3 522 311,05
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Budowa Centrum Dydaktyczno-Naukowego Neofilologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach – etap II	4 692 663,41	3 948 320,89
Regionalny Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Gospodarcza Brama Śląska-etap I: Uruchomienie Zagłębiowskiej Strefy Gospodarczej - SPNT, zad. 3 - Budowa infrastruktury technicznej na potrzeby SPNT - etap I	9 803 526,38	8 332 997,42

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Gospodarcza Brama Śląska - etap I: Uruchomienie Zagłębiowskiej Strefy Gospodarczej - Kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych - rejon Maczki – Bór	25 874 717,52	18 114 705,28
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Gospodarcza Brama Śląska-etap I: Uruchomienie Zagłębiowskiej Strefy Gospodarczej-SPNT, zad. 1- Adaptacja budynku do nowej funkcji produkcyjno-badawczej, w tym m.in. dla branży farmaceutycznej – etap I	17 263 138,61	14 421 625,99
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Gospodarcza Brama Śląska etap I: Uruchomienie Zagłębiowskiej Strefy Gospodarczej- SPNT, zadanie 2 – Budowa i adaptacja pozostałych obiektów służących Zagłębiowskiej Strefie Gospodarczej - etap I	28 082 507,78	20 060 244,68
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Utworzenie mapy akustycznej dla Gminy Sosnowiec	738 300,00	627 555,00
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Budowa Zintegrowanego Systemu Informacji Przestrzennej w Mieście na prawach Powiatu - Sosnowiec	2 975 205,58	2 528 924,74
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Budowa Skate Parku wraz z obiektami towarzyszącymi i przebudowa infrastruktury aktywnych form turystyki (trasy rolkowe, rowerowe, piesze) w Parku im. Jacka Kuronia w Sosnowcu	4 417 391,19	3 754 782, 51
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013	Budowa Kompleksowego Systemu Gospodarki Odpadami w Sosnowcu	83 400 000,00	44 200 000,00

Tabela 14. Wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej - Gmina Siewierz

Źródło współfinansowania (Program)	Tytuł projektu	Wartość projektu (pln)	Wartość dofinansowania (pln)
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013	Wykonanie platformy widokowej wraz ze schodami w wieży bramnej Zamku w Siewierzu	319 967,62	271 972,47
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013	Prace budowlano – konserwatorskie na Zamku w Siewierzu – etap II	1 633 968,26	1 141 162,80

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013	Teatr Multimedialny Zamku Siewierskiego pn.: Komnata Natchnień	471 380,18	395 308,39
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013	Multimedialna podróż w czasie na Zamku Siewierskim	252 379,60	149706,24
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	Ekspozycja zabytków archeologicznych w piwnicy Zamku Siewierskiego	12 681,90	7 276,50
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	Utworzenie miejsca wypoczynku przy Remizie OSP w Wojkowicach Kościelnych	42 527,25	22 207,50
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013	Rozwój infrastruktury aktywnych form turystyki i rekreacji na terenie gmin Będzin, Siewierz, Sławków i Dąbrowa Górnicza - „Centrum Sportów Letnich i Wodnych – POGORIA – Etap I” – Gmina Siewierz	2 407 557,01	910 377,04
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013	Rozwój selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin Dąbrowa Górnicza, Siewierz i Sławków	1 743 472,41	1 481 951,55

Tabela 15. Wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej - Gmina Sławków

Źródło współfinansowania (Program)	Tytuł projektu	Wartość projektu (pln)	Wartość dofinansowania (pln)
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013	Rozwój selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin Dąbrowa Górnicza, Siewierz i Sławków	16 841 509,15	7 940 991,59
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013	Rozwój infrastruktury aktywnych form turystyki i rekreacji na terenie gmin Będzin, Siewierz, Sławków i Dąbrowa Górnicza - Centrum Sportów Letnich i Wodnych - Pogoria - etap I	28 451 658,90	7 999 999,96
Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 -2006	System Elektronicznej Komunikacji dla Administracji Publicznej w Województwie Śląskim	26 464 400,00	19 848 300,00

Tabela 16. Wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej - Gmina Psary

Źródło współfinansowania (Program)	Tytuł projektu	Wartość projektu (pln)	Wartość dofinansowania (pln)
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007- 2013	Place zabaw – zagospodarowanie przestrzeni publicznej w sołectwach gminy Psary	668.422,02	409.968,00
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007- 2013	Zagospodarowanie terenu-plac zabaw, boiska sportowe, ścieżki, parkingi wiata stalowa w Psarach	835.042,49	339.448,00
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007- 2013	Budowa infrastruktury sportowej przy boisku w Brzękowicach Dolnych	303 989,41	185.359 ,00
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007- 2013	Budowa boisk wielofunkcyjnych ogólnodostępnych w Gołąszy Górnej	331.934,04	171.925,00
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007- 2013	Budowa boisk wielofunkcyjnych ogólnodostępnych w Górze Siewierskiej	300 192,45	169.816,00
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007- 2013	Budowa boisk wielofunkcyjnych ogólnodostępnych w Gródkowie	314.472,05	178.131,00
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007- 2013	Budowa boisk wielofunkcyjnych ogólnodostępnych w Malinowicach	513 982,56	301 479,00

Tabela 17. Wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej - Powiat Będziński

Źródło współfinansowania (Program)	Tytuł projektu	Wartość projektu (pln)	Wartość dofinansowania (pln)
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Zintegrowany system informacji przestrzennej wsparciem dla administracji publicznej w powiecie poprzez zwiększenie zakresu i dostępności usług świadczonych drogą elektroniczną	1 338 540,00	1 137 945, 15 zł
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Kompleksowa termomodernizacja wraz z wymianą lub modernizacją źródła ciepła budynków użyteczności publicznej z terenu Powiatu Będzińskiego	3 388 071,44 zł	1 766 706,34 zł
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	Tworzenie map akustycznych dla obszaru Powiatu Będzińskiego	2 196 000,00 zł	1 866 600,00 zł

III.2.5. Doświadczenie Lidera w zarządzaniu i wdrażaniu projektów partnerskich

Wszyscy partnerzy projektu mają doświadczenie w realizacji przedsięwzięć współfinansowanych z funduszy i programów Unii Europejskiej. Dąbrowa Górnicza jako Lider niniejszego projektu ma ponadto doświadczenie w koordynacji projektów partnerskich, ponieważ w latach 2007-2012 była liderem dwóch projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2007-2013. W projektach uczestniczyło również część gmin tworzących obecne Partnerstwo Gmin Zagłębia Dąbrowskiego, tj. Miasto Będzin oraz Gminy Siewierz i Sławków.

Pierwszy z projektów pn. „Rozwój infrastruktury aktywnych form turystyki i rekreacji na terenie gmin Będzin, Siewierz, Sławków i Dąbrowa Górnicza - Centrum Sportów Letnich i Wodnych Pogoria – etap I”, który uzyskał dofinansowanie w ramach tzw. Programu Rozwoju Subregionu Centralnego RPO WSL 2007-2013 przyczynił się do poprawy atrakcyjności turystycznej Zagłębia Dąbrowskiego oraz wzrostu znaczenia turystyki i kultury jako czynników stymulujących rozwój społeczno-gospodarczy. W efekcie współpracy dokonano kompleksowej przebudowy i rozbudowy Centrum Sportów Letnich i Wodnych POGORIA w Dąbrowie Górniczej, powstała infrastruktura sportowo-rekreacyjna przy zamku w Siewierzu oraz stworzono system ścieżek rowerowych łączących gminy z całym powstającym obecnie w subregionie systemem szlaków rowerowych. Całkowita wartość projektu wynosiła 19.282.915,51 pln natomiast wielkość dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosiła 7.918.017,89 pln.

Rysunek 26. Centrum Sportów Letnich i Wodnych POGORIA

www.dabrowa-gornicza.pl

Dąbrowa Górnicza była również Liderem partnerskiego projektu „Rozwój selektywnej zbiórki odpadów na terenie Gmin Dąbrowa Górnicza, Siewierz i Sławków” realizowanego także w ramach Programu Rozwoju Subregionu Centralnego RPO WSL 2007 – 2013. Głównym celem projektu było ograniczenie ilości odpadów deponowanych na składowiskach, a tym samym przywrócenie wartości środowiskowych zdegradowanym przestrzeniom. W ramach projektu prowadzona była intensywna edukacja ekologiczna mająca na celu kształtowanie właściwej postawy proekologicznej wśród mieszkańców. Edukacja ekologiczna i kampania promocyjno-informacyjna stanowiła istotny komponent projektu i dzięki jej wdrożeniu Lider posiada obecnie doświadczenie w zakresie współpracy z mieszkańcami w ważnych kwestiach problemowych występujących w regionie. Projekt zapoczątkował społeczną debatę na temat ochrony walorów i zasobów przyrodniczych Zagłębia Dąbrowskiego, a jednocześnie stał się bazą do dalszej współpracy miast w zakresie kształtowania przestrzeni publicznych. Całkowita wartość projektu wynosiła 12.916.814,64 pln, przy dofinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości 7.940.991,59 pln. W jego rezultacie na terenie gmin Zagłębia Dąbrowskiego powstał system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w tym tzw. Gminne Centra Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych.

Rysunek 27. System selektywnej zbiórki odpadów komunalnych

www.dabrowa-gornicza.pl

III.2.6. Wielkość i źródła pochodzenia środków niezbędnych do finansowania kosztów funkcjonowania partnerstwa obecnie

Lider projektu odpowiedzialny za realizację powyższych przedsięwzięć posiada zarówno zdolność organizacyjną, jak i doświadczenie poparte licznymi wdrożonymi procedurami i rozwiązaniami, które gwarantują powodzenie niniejszego projektu. Wdrożenie projektów partnerskich pozwoliło opracować i wdrożyć z powodzeniem procedury, określające zasady współpracy i rozliczeń finansowych pomiędzy gminami.

Z pewnością na bazie nabytych w trakcie realizacji powyższych projektów doświadczeń ukształtowane zostało Partnerstwo Gmin Zagłębia Dąbrowskiego.

Struktura finansowania kosztów projektu przedstawia się następująco:

- całkowita wartość nakładów netto: **2.193.960,36 zł**
- całkowita wartość nakładów brutto: **2.685.375,00 zł**
- wartość kosztów kwalifikowanych: **2.685.375,00 zł**
- wartość kosztów niekwalifikowanych: **0 zł**

Planowane finansowanie kosztów kwalifikowanych przedstawia się następująco:

- **EOG:** **85,00%** **2.282.568,75 zł**
- **Budżety Gmin** **15,00%** **402.806,25 zł**

w tym:

- Budżet Gminy Dąbrowa Górnicza 162.806,25 zł
- Budżet Powiatu Będzińskiego 7.500,00 zł
- Budżet Miasto Sosnowiec: 112.500,00 zł
- Budżet Gminy Będzin 75.000,00 zł
- Budżet Gminy Siewierz 15.000,00 zł
- Budżet Gminy Sławków 15.000,00 zł
- Budżet Gminy Psary 15.000,00 zł

Szczegóły źródeł finansowania przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Źródła finansowania projektu

Nakłady na realizację projektu	Razem	2013	2014	2015
Koszty				
Suma kosztów brutto	2.685.375,00	41.375,00	258.500,00	2.385.500,00
Suma kosztów netto	2.193.960,36	34.830,29	214.930,88	1.944.199,19
<i>VAT razem</i>	491.414,64	6.544,71	43.569,12	441.300,81
Koszty całkowite	2.685.375,00	41.375,00	258.500,00	2.385.500,00
Koszty niekwalifikowane	0,00	0,00	0,00	0,00
Koszty kwalifikowalne	2.685.375,00	41.376,00	258.500,00	2.385.500,00
Struktura finansowania kosztów całkowitych [PLN]	Razem	2013	2014	2015
Środki własne, w tym	402.806,25	6.206,25	38.775,00	357.825,00
<i>Gmina Dąbrowa Górnicza</i>	162.806,25	6.206,25	38.775,00	117.825,00
<i>Powiat Będziński</i>	7.500,00	0,00	0,00	7.500,00
<i>Miasto Sosnowiec</i>	112.500,00	0,00	0,00	112.500,00
<i>Miasto Będzin</i>	75.000,00	0,00	0,00	75.000,00
<i>Gmina Siewierz</i>	15.000,00	0,00	0,00	15.000,00
<i>Gmina Sławków</i>	15.000,00	0,00	0,00	15.000,00
<i>Gmina Psary</i>	15.000,00	0,00	0,00	15.000,00
EOG	2.282.568,75	35.168,75	219.725,00	2.027.675,00
RAZEM	2.685.375,00	41.376,00	258.500,00	2.385.500,00
Struktura finansowania kosztów całkowitych [%]	Razem	2013	2014	2015
Środki własne, w tym	15%	0,23%	1,44%	13,33%
<i>Gmina Dąbrowa Górnicza</i>	6,06%	0,23%	1,44%	4,39%
<i>Starostwo Będzińskie</i>	0,28%	0,00%	0,00%	0,28%
<i>Miasto Sosnowiec</i>	4,19%	0,00%	0,00%	4,19%
<i>Miasto Będzin</i>	2,79%	0,00%	0,00%	2,79%
<i>Gmina Siewierz</i>	0,56%	0,00%	0,00%	0,56%
<i>Gmina Sławków</i>	0,56%	0,00%	0,00%	0,56%
<i>Gmina Psary</i>	0,56%	0,00%	0,00%	0,56%
EOG	85%	1,31%	8,18%	75,51%
RAZEM	100%	1,54%	9,62%	88,84%

Źródło: Opracowanie własne

Środki finansowe na realizację projektu zostały zabezpieczone w budżetach jednostek samorządu terytorialnego, tj. Gminy Dąbrowa Górnicza, Starostwa Będzińskiego, Sosnowca, Będzina, Siewierza, Sławkowa oraz Psar w ramach Wieloletnich Programów Inwestycyjnych:

1/ **Gmina Dąbrowa Górnicza** - uchwała Nr XXIII/450/13 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 30.01.2013r.

2/ **Powiat Będziński** – uchwała Nr XXII/346/2013 Rady Powiatu Będzińskiego z dnia 28.02.2013 r.

3/ **Miasto Będzin** - uchwała Nr XXXI/311/2012 z dnia 19.12.2012r. w sprawie budżetu miasta Będzina na 2013r. oraz Uchwała Nr XXXI/310/2012 z dnia 19.12.2012r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Będzina na lata 2013-2020.

4/ **Miasto Sosnowiec** – uchwała Nr 607/XXXVI/2013 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 21.03.2013r.

5/ **Gmina Siewierz** – uchwała Nr XXVII/226/12 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 20.12.2012r.

6/ **Gmina Sławków** – uchwała Nr XXIX/270/2012 Rady Miejskiej w Sławkowie z dnia 27.12.2012 r.

7/ **Gmina Psary** – uchwała Nr XXIX/322/2013 Rady Gminy Psary z dnia 21.03.2013r.

Zgodnie z zapisami umowy partnerskiej każda ze stron umowy partnerskiej zobowiązana jest zapewnić środki finansowe na realizację Projektu, zgodnie z planowanym budżetem, w części zadań za które jest odpowiedzialna. Strony zobowiązane są do wniesienia **wkładu własnego** dla zadań (działań) **w wysokości 15% wydatków kwalifikowanych**, za które są odpowiedzialne. Partnerzy zobowiązują się także do zwrotu wkładu własnego poniesionego przez Lidera projektu w ramach działań wspólnych, proporcjonalnie do finansowego udziału w projekcie.

Podatek VAT jest w projekcie wydatkiem kwalifikowanym, ponieważ zarówno w trakcie jego realizacji jak i po jego zakończeniu nie ma możliwości odzyskania w żaden sposób poniesionego kosztu podatku VAT.

Wydatki proponowane w budżecie są konieczne dla realizacji działań przewidzianych w projekcie. Budżet projektu sporządzono z uwzględnieniem realiów rynkowych a wszystkie wydatki nie odbiegają znacząco od istniejących na rynku standardów.

III.2.7. Zdolność partnerstwa do pokrycia kosztów nieprzewidzianych w budżecie projektu

Strony umowy partnerskiej zobowiązane są pokryć ze środków własnych wszelkie wydatki niekwalifikowane, jakie pojawia się w trakcie realizacji projektu. Wydatki niekwalifikowane dotyczące poszczególnych działań pokrywa strona, która jest za dane działanie odpowiedzialna.

Natomiast wydatki niekwalifikowane związane z działaniami wspólnymi pokrywa Lider projektu, natomiast partnerzy zobowiązani są do zwrotu poniesionych przez niego kosztów, proporcjonalnie do udziału w projekcie, co zostało zapisane w umowie partnerskiej.

III.3. Plan rozwoju instytucjonalnego

W tym punkcie oczekuje się charakterystyki planowanych działań z zakresu rozwoju instytucjonalnego partnerstwa, tak, aby było ono zdolne utrzymać a nawet zwiększać mobilizację swoich członków przez okres trwania projektu oraz po jego zakończeniu, budować wzajemne zaufanie, rozwijać ich współpracę, tak, aby partnerzy i ich personel mogli w przyszłości podejmować kolejne ambitne zadania rozwojowe (należy pamiętać, że jest to program pilotażowy, który ma testować, rozwijać i w efekcie promować współpracę w formule partnerstwa!). Jeśli partnerstwo obejmuje podmioty z kilku sektorów – wszystkie one powinny być objęte planem rozwoju instytucjonalnego, stosownie do możliwości i potrzeb.

Plan rozwoju instytucjonalnego powinien być dostosowany do sytuacji oraz oczekiwań rozwojowych poszczególnych partnerstw i może odnosić się do takich zagadnień jak (przykładowo): oceny adekwatności obecnej formuły organizacyjno-instytucjonalnej do obecnych i przyszłych wyzwań, przed jakimi stoi partnerstwo i w związku z tym możliwości i planów doskonalenia form współdziałania, niezbędnych wspólnych lub zindywidualizowanych szkoleń personelu partnerów, aby zapewnić, m.in. lepszą komunikację wewnątrz partnerstwa i rozwój profesjonalny personelu partnerstwa, wizja docelowego stanu rozwoju instytucjonalnego partnerstwa (w okresie trwania projektu i po jego zakończeniu), itp.

Miasta, gminy i powiat zagłębiowski obszaru funkcjonalnego, a także szereg organizacji społecznych, gospodarczych i naukowych zawarło porozumienie, którego nadrzędną ideą jest stworzenie kompleksowego planu rozwoju obszarów położonych wzdłuż Przemszy i Brynicy. Plan ten pozwoli na rewitalizację zarówno samych rzek, jak i terenów położonych w ich sąsiedztwie, a w konsekwencji doprowadzi do zmiany poprzemysłowego wizerunku miast Zagłębia Dąbrowskiego i przyczyni się do radykalnego podniesienia jakości życia mieszkańców tego obszaru.

Wielosektorowe partnerstwo tworzą obecnie Gmina Dąbrowa Górnicza, która jest liderem, Powiat Będziński, Miasto Będzin, Miasto Sosnowiec, Gmina Psary, Gmina Siewierz, Gmina Sławków, Zagłębiowska Izba Gospodarcza, Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego, Stowarzyszenie Regionalne Forum dla Zagłębia Dąbrowskiego, Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych, Stowarzyszenie Ziemia i My – Centrum Edukacji Ekologicznej, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (Oddział w Dąbrowie Górniczej – Stowarzyszenie), Speleoklub Dąbrowa Górnicza, Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalno-Ekologiczno-Sportowych ODFRONTU, Stowarzyszenie Reumatyków i ich Sympatyków „SOMA”, Stowarzyszenie „Projekt Dorotka”, Towarzystwo Przyjaciół Grodzca.

Partnerstwo ma otwartą formułę i w trakcie swej działalności może poszerzać się o kolejne podmioty, które będą zainteresowane współtworzeniem projektu rewitalizacji Przemszy i Brynicy i konsekwentnym dążeniem do zmiany wizerunku obszaru Zagłębia Dąbrowskiego.

Główne cele Partnerstwa

- działanie na rzecz poprawy zagospodarowania przestrzennego przez ułatwienie planowania inwestycji i wzrost atrakcyjności terenów nadbrzeżnych;
- określenie roli rzek (Przemszy i Brynicy) oraz zbiorników wodnych (zespół zbiorników Pogorii) na obszarze Zagłębia Dąbrowskiego, jako elementu definiującego nowe paradygmaty rozwoju obszaru przemysłowego;
- uczynienie z idei "odwracania miast" tworzących partnerstwo „do rzeki” jako jednego z fundamentów rozwoju obszaru;
- nadanie miastom i gminom tworzącym partnerstwo ożywczego impulsu ekonomicznego poprzez spójną formę połączenia projektów przestrzennego zagospodarowania obszarów położonych wzdłuż Przemszy i Brynicy;
- integracja planowanych inwestycji w obszary zielone wzdłuż rzek i zbiorników wodnych obszaru w jedną spójną koncepcję Parku Linearnego;
- poprawa jakości środowiska naturalnego Zagłębia Dąbrowskiego;
- poprawa jakości życia mieszkańców Zagłębia Dąbrowskiego;
- stworzenie nowych, atrakcyjnych terenów służących mieszkańcom obszaru funkcjonalnego (pozyskanie nowych, atrakcyjnych terenów zielonych i pod budownictwo mieszkaniowe);
- wdrożenie rozwiązań w zakresie wspólnego planowania przestrzennego na obszarze partnerstwa, w szczególności w zielonym pasie wzdłuż Przemszy i Brynicy,
- rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego i aktywizowanie go do podejmowania wspólnych działań i inicjatyw na swoim terenie, których celem jest wzrost atrakcyjności i jakości życia na obszarze Zagłębia Dąbrowskiego.

Źródła finansowania działań

Działania przewidziane w projekcie w pierwszym jego etapie finansowane będą z budżetów JST tworzących Partnerstwo oraz środków zewnętrznych, w tym ze środków EOG 2009-2014.

Inwestycje realizowane w ramach partnerstwa będą finansowane w długiej perspektywie czasu z budżetu JST tworzących partnerstwo, środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego w ramach nowej perspektywy finansowej 2014 – 2020 a może nawet 2021 – 2027, środków sektora prywatnego, w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

Podstawowe działania Partnerstwa

W krótkiej perspektywie czasu Partnerstwo planuje podjąć następujące działania:

- opracowanie *Plan rozwoju instytucjonalnego partnerstwa* wraz z szerokimi konsultacjami społecznymi i promocją idei rewitalizacji obszarów doliny rzeki Przemszy i Brynicy;
- opracowanie *Strategii obszaru funkcjonalnego - zielona infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego*,
- opracowanie *Koncepcji Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy*, która zawierać będzie m.in. określenie dominujących funkcji poszczególnych obszarów tworzących Park Linearny;
- opracowanie dokumentacji projektowej dla pierwszych elementów Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy;
- opracowanie koncepcji wspólnego zarządzania przez Partnerstwo przyszłym Parkiem Linearnym;
- opracowanie wspólnego kalendarza imprez i wydarzeń w Parku Linearnym (które mogą odbywać się także wcześniej, przed etapem inwestycyjnym, na terenach, które docelowo staną się zwartym obszarem parkowym);

- aktywizacja lokalnej społeczności dla podejmowania wspólnych działań w obszarze Parku, a tym samym budowanie społeczeństwa obywatelskiego zainteresowanego współtworzeniem rozwoju obszaru na którym żyje;
- promocja nowych terenów inwestycyjnych (głównie związanych z budownictwem mieszkaniowym) i pozyskiwanie inwestorów, którzy zaakceptują model zrównoważonego budownictwa na obszarach przylegających do Parku Linearnego).

Czas trwania Partnerstwa

Partnerstwo jako inicjatywa wielosektorowa i otwarta na nowe podmioty w swoim założeniu ma być inicjatywą stałą i ciągle się rozwijającą. Przy czym inny będzie charakter działań partnerstwa w pierwszym okresie (okresie opracowywania koncepcji), zaś inny w okresie inwestycyjnym i poinwestycyjnym, kiedy Partnerstwo skupi się na atrakcyjnym zarządzaniu powstałą infrastrukturą i dbałością o poszerzanie idei zrównoważonego rozwoju na kolejne obszary miast i gmin tworzących Partnerstwo.

Trwałość Partnerstwa

Fakt, iż trzon Partnerstwa tworzą Jednostki Samorządu Terytorialnego gwarantuje jego trwałość i stabilny charakter. Ponadto obecni partnerzy z sektora społecznego, gospodarczego i naukowego to instytucje o uznanej renomie w lokalnym środowisku i działające z powodzeniem od szeregu lat. Istotne jest także to, że Partnerstwo jest i będzie otwarte na nowe podmioty, co z pewnością wpłynie na podtrzymywanie aktywności członków Partnerstwa.

Mierniki

Mierniki aktywności i jakości pracy Partnerstwa będą różne w zależności od fazy jego rozwoju.

W pierwszej fazie istotnymi miernikami będzie:

- liczba organizacji społecznych zaangażowanych w proces tworzenia koncepcji Parku Linearnego Doliny Przemszy i Brynicy;
- liczba mieszkańców obszaru biorących udział w procesie konsultacji idei projektu;
- liczba przedsięwzięć (spotkań, konferencji, publikacji, szkoleń) zorganizowanych przez partnerstwo.

W drugiej fazie rozwoju najistotniejszymi miernikami będzie liczba opracowanych dokumentów, w tym koncepcji rozwoju Parku Linearnego, poszczególnych dokumentacji dla elementów składowych Parku Linearnego.

W trzeciej fazie rozwoju podstawowym miernikiem będzie powierzchnia zrewitalizowanych terenów.

Natomiast w fazie ostatniej liczba podejmowanych przez partnerstwo inicjatyw (w tym społecznych), liczba wydarzeń na obszarze Parku Linearnego oraz terenach przyległych, a także liczba pozyskanych przez miasta partnerskie nowych inwestorów oraz wskaźniki dotyczące wzrostu jakości życia mieszkańców Zagłębia Dąbrowskiego.

IV. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Działania projektu (w każdej ich fazie i dziedzinie) w ramach partnerstwa JST powinny zakładać rzeczywiste i jak najpełniejsze uczestnictwo mieszkańców, organizacji społecznych i gospodarczych. Takie uspołecznione działanie daje pełniejszą legitymację, kanalizuje na wczesnym etapie potencjalne i często nieuniknione kontrowersje społeczne, mobilizuje zasoby i generuje wcześniej nieujawnione potencjały, weryfikuje alternatywne rozwiązania i jest narzędziem wzajemnej edukacji członków partnerstwa i lokalnych interesariuszy - sprzyjając prawidłowej komunikacji społecznej.

Oczekuje się w tym rozdziale skrótkowego opisanie czy, w jakich działaniach oraz w jakich formach partnerzy planują korzystać z w/w możliwości i funkcji partycypacji społecznej (*w części 3.1 wniosku aplikacyjnego należy w sposób ogólny wskazać narzędzia partycypacji społecznej wykorzystywane w przygotowaniu/ wdrażaniu projektu*). Czy będą wykorzystane zinstytucjonalizowane (obowiązkowe lub dobrowolne) procedury konsultacyjne; opiniodawcze, analityczne, itp.; jakie instrumenty i narzędzia partycypacji, informacji i komunikacji będą wykorzystywane? (w tym poddawania ocenie społecznej planów i wyników realizacji projektu). Mogą być one przedstawione np. w postaci konkretnych planów i harmonogramów oraz opisu stosowanych (proponowanych) form i narzędzi partycypacyjnych, itp. Ze względu na pilotażowy charakter niniejszego programu, którego rezultaty i doświadczenia będą szeroko upowszechniane - powinny odnosić się do rekomendowanych wyżej funkcji partycypacji społecznej w lokalnym zarządzaniu sprawami publicznymi.

Uwaga – odrębnym zagadnieniem jest obowiązkowy plan informacji i promocji projektu, wynikający z ogólnych zasad MF EOG – wytyczne znajdują się na stronie www.eog.gov.pl w zakładce Dokumenty – załącznik nr 4 do Regulacji MF EOG.

W ramach projektu konieczne jest zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne i zachęcenie ich do udziału w konsultacjach społecznych na każdym etapie realizacji projektu, przede wszystkim dlatego, że planowana jest zmiana w przestrzeni publicznej o wielu funkcjach ważnych dla mieszkańców. Przestrzenie „zielone” są strategiczne z punktu widzenia budowania spójności społecznej, gdyż są częścią składową dziedziny działań publicznych i zapewniają podstawowe miejsce, w którym ludzie z różnych grup społecznych, kulturowych i demograficznych spotykają się i kontaktują ze sobą.

Konsultacje społeczne z pewnością okażą się bardzo korzystne, ponieważ dzięki nim gminy mogą porównać swoje idee i koncepcje z potrzebami ludzi korzystających później z przestrzeni parkowej. Uaktywnienie społeczności lokalnej zwłaszcza zamieszkałej w bezpośrednim sąsiedztwie parku, dotkniętych wykluczeniem społecznym, pomoże również w kształtowaniu poczucia utożsamiania się z przestrzenią poddaną rewitalizacji.

W ramach działań projektowych konieczne będzie uzyskanie od mieszkańców informacji na temat możliwych kierunków rozwoju przestrzeni publicznych objętych projektem. Wieloletni program działań dla przestrzeni parkowej, stworzony w oparciu o konsultacje społeczne, będzie miał na celu wyprowadzenie obszaru z tzw. stanu „kryzysowego” i przywrócenie mu utraconych funkcji, prowadząc w ten sposób do poprawy jakości życia lokalnej wspólnoty.

Traktowanie miejskich przestrzeni zielonych w sposób funkcjonalny skutkuje tym, iż planuje się ich wielofunkcyjność na przyszłość, przy czym najpierw należy wyjąć od zidentyfikowanie tych funkcji, które pełnią one dzisiaj - często w sposób przypadkowy i utrwalony jedynie zwyczajami środowiskowymi. Takiej identyfikacji mają służyć **socjologiczne badania diagnostyczne** już na początku realizacji projektu, których celem jest m.in. pokazanie dotychczasowego sposobu korzystania z tych przestrzeni przez mieszkańców i przepływy komunikacyjne ludzi w tym terenie, a także badanie postaw w stosunku do planowanych zmian (deklaracja: udziału, współdziałania lub protestowania) oraz ich oczekiwań na przyszłość. Będzie to pierwszy krok w ramach planowanych konsultacji społecznych.

Niezwykle istotne w planowaniu przyszłej koncepcji terenów zielonych Zagłębia Dąbrowskiego i budowy Parku Linearnego jest uwzględnienie w procesie konsultowania i projektowania różnych użytkowników, z których każdy ma swoje własne wymagania dotyczące przestrzeni zielonych. Wśród najważniejszych grup włączonych w proces planowania należy wskazać:

- dzieci przedszkolne,
- dzieci szkolne,
- młodzież nastoletnia i młodzi dorośli,
- osoby pracujące,
- mężczyźni i kobiety,
- rodziny, rodzice lub opiekunowie z małymi dziećmi,
- osoby bezrobotne,
- okoliczni mieszkańcy,
- osoby dojeżdżające do pracy i pracownicy z zewnątrz,
- ludzie biznesu, w tym przyszli inwestorzy,
- emeryci i seniorzy,
- osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie,
- imigranci i mniejszościowe grupy etniczne,
- turyści i goście.

Szczególnie istotnym zagadnieniem w procesie projektowania przestrzeni Parku Linearnego będzie przyjrzenie się zagadnieniom związanym z picią i zadbanie, by przyszła inwestycja w maksymalny sposób była **„projektem dla wszystkich”**. Stąd tak ważne w procesie konsultacji będzie zadbanie o zagadnienia, na które często nie zwraca się uwagi, takie jak potrzeby kobiet (**problematyka bezpieczeństwa w procesie projektowania dotycząca kobiet i dzieci**) i innych grup mniejszościowych, a także kwestii osób niepełnosprawnych (**dostępność „bez barier” i**

oferta dodatkowa). Bezpośrednie zaangażowanie poszczególnych grup partnerów w procesie planowania będzie jednym z najlepszych sposobów zapewniających sprostanie wymaganiom.

Głównymi podmiotami w procesie planowania będą zatem: właściciele/gestorzy terenów objętych projektem, instytucje finansujące, przedstawiciele społeczności lokalnych, odpowiednie grupy zainteresowania oraz organizacje pozarządowe, władze miejskie, inne władze biorące odpowiedzialność za przyszłą infrastrukturę (służby ratunkowe, służby odpowiedzialne za utrzymanie czystości), środowiska gospodarcze z okolicznych terenów oraz planujące swoją aktywność w przyszłości w oparciu o powstałą infrastrukturę; inni specjaliści z zewnątrz.

Jednym z pierwszych elementów projektu tworzenia koncepcji i opracowania dokumentacji budowy Parku Linearnego będzie określenie głównych uczestników projektu. Ich podstawową listę wskazano powyżej, przy czym będzie ona stale modyfikowana i rozszerzana w trakcie procesu konsultacji. Część procesu określania głównych partnerów będzie dotyczyła podejmowania decyzji, czym są podstawowe zagadnienia w odniesieniu do projektu branego pod uwagę. W zależności od tych decyzji lista partnerów będzie zmieniała się w zależności od stopnia zaangażowania w proces.

Na potrzeby realizacji projektu rekomenduje się interaktywny sposób określania tematów i poszerzania grup partnerów. Stworzony zostanie podstawowy krąg osób/instytucji zaangażowanych w proces, a te osoby z kolei będą proszone o wydanie swojej opinii dotyczącej kolejnych partnerów, a także będą wyrażały opinię dotyczącą kolejnych istotnych zagadnień związanych z projektem, co spowoduje poszerzenie listy.

Jednocześnie twórcy projektu zdają sobie sprawę, iż o ile pierwsza grupa partnerów związana z „oficjalnymi” osobami/instytucjami jest stosunkowo łatwo osiągalna (wysłanie pism, ankiet, zaproszenie na spotkanie na adresy biur), o tyle włączenie w proces szeroko rozumianej strony społecznej wymagać będzie podjęcia specjalnych działań ukierunkowanych na pozyskanie tej grupy interesariuszy.

Biorąc pod uwagę, iż nie jest to grupa jednolita i nie zawsze chętna do udziału w tego typu konsultacjach planuje się już we wczesnej fazie realizacji projektu **szeroką akcją informacyjną** z wykorzystaniem lokalnych mediów (stacji radiowych, gazet, w tym gazetek osiedlowych), w ramach **tzw. kampanii informacyjno-promocyjnej projektu**. Informacja o projekcie przekazywana będzie również za pośrednictwem organizacji lokalnych, szkół, klubów i innych podmiotów, poprzez rozpowszechnianie broszur, umieszczanie plakatów i informacji w sklepach oraz miejscach publicznych (część tych przedsięwzięć została już bezpośrednio odzwierciedlona w budżecie projektu, a w ramach realizacji projektu będą jeszcze poszukiwane inne najbardziej efektywne kanały komunikacji, zupełnie bezkosztowe). Warto jednocześnie pamiętać, iż środki komunikacji masowej będą odpowiednie w początkowej fazie projektu, natomiast na dalszym etapie procesu uspołecznienia (po zidentyfikowaniu właściwych grup docelowych) akcent przesunie się na **formy bardziej interaktywne**, takie jak: ankiety, wywiady, osobiste zaproszenia, spotkania oraz strona internetowa. Narzędzia te będą wykorzystywane do uzyskania informacji na temat oczekiwań i opinii danych grup ludności o różnych zagadnieniach i propozycjach.

Z chwilą nawiązania kontaktów ze społecznością lokalną, zaangażowanie jej w spotkania projektowe będzie jedną z ważniejszych kwestii rozwoju projektu. Przygotowanie, organizacja i przeprowadzenie **debat konsultacyjnych z mieszkańcami** będzie przebiegało w oparciu o analizy zawarte w Raportach z projektu badawczego, dotyczące potencjalnych działań w parkowej przestrzeni publicznej. Zakłada się, iż będą one przybierały dwie formy:

- stosunkowo regularnych spotkań głównego zespołu projektu, które będą angażowały przedstawicieli grup społecznych oraz
- rzadsze spotkania otwarte, na które będą zapraszani przedstawiciele społeczności lokalnej oraz inne organizacje partnerów.

Do prowadzenia spotkań otwartych zapraszane będą osoby z zewnątrz, niekoniecznie związane z projektem, co winno przyczynić się do nowego spojrzenia na różne aspekty projektu, a tym samym poszerzy horyzonty osób i grup decydujących o ostatecznym kształcie zagospodarowania Parku Linearnego.

Planuje się, iż spotkania te odbywać się będą w kluczowych/przełomowych momentach rozwoju projektu. Wstępnie planuje się, co najmniej od 1 do 6 spotkań na każdym obszarze, przy

czym w zależności od rozwoju projektu liczba ta może zostać zmodyfikowana. Przewidywany układ spotkań, (który może jeszcze ulec zmianie) przedstawia się następująco:

1. Spotkanie wprowadzające, przedstawiające zadania projektu i omawiające wizje dla danego terenu, przedstawienie i uzgodnienie harmonogramu projektu.
2. Spotkanie w celu omówienia wyników analizy i przeprowadzenia dyskusji oraz oceny mocnych i słabych stron obecnego stanu terenu, nakreślenia i uzgodnienia programu.
3. Prezentacja reakcji na pierwsze pomysły i wersje projektu oraz ich ocena z punktu widzenia różnych grup użytkowników.
4. Prezentacja i wyjaśnienie ostatecznych propozycji projektu końcowego wraz z dyskusją dotyczącą przedziałów czasowych oraz budżetu na wdrożenie planów projektu.

Spotkania te będą organizowane w odpowiednich odstępach czasu tak, aby wyniki każdego z nich mogły być odpowiednio rozwinięte. Zakładanym celem - oprócz bieżącej konsultacji - jest edukacja dotycząca planowania przestrzeni publicznej, ich funkcji, znaczenia dla indywidualnego i zbiorowego użytkownika, interakcji społecznych tam zachodzących tak ważnych dla mieszkańców w kontekście tożsamości i symboliki miejsca.

Ważnym elementem konsultacji oprócz spotkań i debat będą także warsztaty plenerowe, w które zaangażowane zostaną grupy naukowe z lokalnych i regionalnych uczelni wyższych pod patronatem partnera projektu Wyższej Szkoły Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej.

Aktywność młodych ludzi – jak się przewiduje - przejawiać się będzie w dyskusjach internetowych. Śledzenie tej aktywności będzie ważnym zadaniem zespołu projektowego, a wsłuchiwanie się w oczekiwania tej najbardziej przyszłościowej grupy użytkowników będzie zadaniem dla projektantów.

Strony internetowe są także sposobem na inicjowanie wydarzeń happeningowych, które w przypadku grup młodych ludzi – mogą być formą spotkań konsultacyjnych na „świeżym powietrzu”.

Wyniki wszystkich spotkań publicznych będą łączyły się z harmonogramem regularnych spotkań zespołów roboczych projektu.

Najbardziej innowacyjnym elementem współtworzenia przestrzeni Parku Linearnego jest **LIFE PLANNING – podejście partycypacyjne do procesu twórczego planowania miejsc**, szczególnie ważnych dla społeczności lokalnych, którego celem jest także zwiększenie zaangażowania różnych grup użytkowników oraz podniesienia temperatury konsultacji społecznych. W umowie z architektami zapewniony zostanie taki sposób ich pracy, który przewiduje gotowość wprowadzania zmian w wyniku zgłaszanych uwag i propozycji mieszkańców:

- a/ dla niektórych fragmentów przestrzeni zostaną zaprezentowane alternatywne rozwiązania: jedno bardzo kontrowersyjne inne - stanowiące ogólnie akceptowalne rozwiązania;
- b/ mieszkańcy będą współdecydować o nazewnictwie alejek/zakątków/skwerków/placyków na rewitalizowanych przestrzeniach;
- c/ poszczególne grupy społeczne (organizacje), które wyrażą taką intencję, będą mogły zaproponować swoje rozwiązanie jakiejś określonej przestrzeni.

Najpopularniejsza funkcja miejskich przestrzeni zielonych to wypoczynek, zabawa, sport i rekreacja. Ale przecież są to także miejsca pełne wielu innych kontekstów. I do poszukiwania innych, dodatkowych funkcji zaproszone zostaną wspólnoty lokalne i organizacje, by zaproponować programy edukacyjno-rozrywkowo-kulturalne dla poszczególnych obiektów, a także zidentyfikować miejsca, które mogą posłużyć do budowania ścieżek ekologicznych, historycznych, tematycznych itp. Im więcej funkcji taka przestrzeń spełni w przyszłości tym większa jej wartość dla społeczności miejskiej.

W czasie trwania projektu w każdym urzędzie będzie miejsce „dla Projektu”, gdzie prezentowane będą bieżące działania oraz pokazane zostaną wizualizacje planowanych rozwiązań w przestrzeni Parku Linearnego. Mieszkańcy znajdą tam ulotki, fotogramy, ankiety, a także informacje o najważniejszych tematach, wokół których toczy się właśnie dyskusja na forach internetowych.

Miejskie przestrzenie zielone są miejscem indywidualnych i grupowych przeżyć, mają społeczne znaczenie dla ludzi i środowisk. Ich zmiana, zaplanowana przecież na lata, musi być przyjazna i - w szerokim znaczeniu tego słowa – bezpieczna dla mieszkańców, jako obecnych i przyszłych użytkowników tych przestrzeni. W naszym projekcie plany dotyczą wspólnych działań kilku

miast, a Park Linearny ma dodatkowo łączyć obszar Zagłębia Dąbrowskiego „zielonym elementem” o dopełniających się funkcjach rekreacyjnych, edukacyjnych, rozrywkowych, sportowych itd. Sukces nie tylko społeczny, którego oczekuje się w wyniku realizacji zaplanowanych zmian może stać się unikatowy w skali międzynarodowej. A wtedy zaplanowany model działań przygotowawczych, w tym partycypacyjnego podejścia do projektowania może stać się wskazówką dla projektantów w innych miastach i obszarach.

Jednocześnie beneficjent zapewnia, aby osoby biorące udział w projekcie były poinformowane o finansowaniu płynącym z właściwego Programu oraz Mechanizmu Finansowego, a wszelkie materiały informacyjne i promocyjne będą zgodne z Podręcznikiem Komunikacji i Identyfikacji Wizualnej.

V. WNIOSKI Z ANALIZY WYKONALNOŚCI

Ta część dokumentu stanowi syntezę całego opracowania, dlatego należy wypełniać ją w ostatniej kolejności. Powinna zawierać krótkie, logiczne podsumowanie odnośnych części Analizy. Zestawione powinny być podstawowe dane projektu (przyjęte i założone), uzupełnione wnioskami i rekomendacjami wynikającymi z przeprowadzonych analiz.

Wnioski i rekomendacje wynikające z tej części Analizy powinny klarownie uzasadniać realizację projektu - racjonalność działań w ramach samego projektu, jakie należy podjąć w celu zapewnienia jego efektywnej i skutecznej realizacji, ale też racjonalność polityczną, ekonomiczną, społeczną, techniczno-środowiskową, prawną. Należy również uwzględnić wnioski dotyczące zarządzania ryzykiem. Na podstawie wniosków dotyczących zarządzania ryzykiem należy przytoczyć, jakie kroki zapobiegawcze podjąć, aby zapewnić wykonalność instytucjonalną.

Partnerstwo Gmin Zagłębia Dąbrowskiego jest strukturą trwałą, która w podobnym układzie instytucjonalnym (w części dotyczącej JST) realizowała wspólne projekty, których rezultaty pozytywnie wpłynęły na rozwój regionu i przyczyniły się do podjęcia dalszej współpracy.

Z pewnością na bazie nabytych w trakcie realizacji wspólnych projektów doświadczeń ukształtowane zostało Partnerstwo Gmin Zagłębia Dąbrowskiego, które tworzy obecnie 7 JST, w tym 6 gmin oraz powiat, a także 9 organizacji pozarządowych, lokalny samorząd gospodarczy oraz jednostka naukowa.

Celem ogólnym projektu jest wzmocnienie współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego gmin i powiatu tworzących obszar funkcjonalny Zagłębia Dąbrowskiego przy rozwiązywaniu najistotniejszych problemów społeczno-ekonomicznych, a także stworzenie szerokiej platformy z sektorem społecznym i gospodarczym, który włączy się w kreowanie wspólnych projektów prorozwojowych.

Natomiast bezpośrednim celem projektu jest podjęcie działań, które poprzez szereg przekształceń przestrzennych rozpoczną proces zmiany wizerunku przemysłowego obszaru Zagłębia Dąbrowskiego i tym samym przyczynią się do ograniczenia wielu problemów, które dotyczą miasta i gminy Zagłębia borykające się ze społeczno-gospodarczymi skutkami transformacji gospodarczej, a w konsekwencji doprowadzenie do tego, iż staną się one atrakcyjnym miejscem pracy, zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Zamysłem twórców projektu jest połączenie całego obszaru funkcjonalnego jednym korytarzem ekologicznym przebiegającym dolinami dwóch rzek przepływających przez wszystkie miasta partnerskie: Przemszy i Brynicy. Stworzona zostanie dzięki temu **zielona infrastruktura**, która rozpocznie systemowe przekształcanie zaniedbanych i zdegradowanych do tej pory obszarów miast. Przedmiotem projektu będzie zatem opracowanie Strategii obszaru funkcjonalnego - zielonej infrastruktury Zagłębia Dąbrowskiego, jako punktu wyjścia do wspólnych procesów planistycznych oraz szczegółowych dokumentów dotyczących budowy tzw. Parku Linearnego, który docelowo pokrywać się będzie z zaplanowanym korytarzem ekologicznym. Powstaną zatem opracowania, których celem będzie waloryzacja przyrodnicza doliny Przemszy wraz z wytycznymi urbanistycznymi dla doliny Przemszy, koncepcja urbanistyczno-architektoniczna Zagłębiowskiego Parku Linearnego oraz opracowania i dokumentacje dla 6 inwestycji punktowych w przebiegu przyszłego Parku Linearnego. Działaniom tym towarzyszyć będzie intensywna kampania promocyjno-informacyjna, której celem będzie włączenie jak najszerszej grupy mieszkańców i osób/instytucji zainteresowanych w proces opiniowania i projektowania, zarówno na etapie koncepcji przestrzennych, jak i szczegółowych rozwiązań projektowych.

Dokumentacja wytworzona w ramach projektu jest niezbędna do tego, aby przystąpić do etapu inwestycyjnego. Jest to o tyle ważne, iż projekt budowy Parku Linearnego został zgłoszony do Programu Rozwoju Subregionu Centralnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, jako projekt subregionalny podregionu sosnowieckiego, istotny dla rozwoju całej aglomeracji śląskiej. Oznacza to że samorządy tworzące Partnerstwo, szukając źródeł finansowania, są zdeterminowane do tego, aby projekt został zrealizowany. W konsekwencji efekty osiągnięte w ramach niniejszego projektu zostaną skonsumowane w kolejnym etapie (tj. po roku 2014).

Wszystkie planowane w ramach projektu działania są logicznie ze sobą powiązane i niezbędne do przeprowadzenia w celu osiągnięcia zamierzonego celu, jakim jest współpraca w zakresie utworzenia Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy. Konstrukcja projektu przewiduje przejście od opracowania o charakterze strategiczno-planistycznym dla całego obszaru funkcjonalnego, poprzez waloryzację i opracowania dla planowanego korytarza ekologicznego w postaci Parku Linearnego doliny Przemszy i Brynicy, aż po opracowania punktowe, tworzące pierwsze, ważne lokalizacje przyszłego Parku. Wszystko uzupełnione szerokimi konsultacjami i procesem rzeczywistego uspołecznienia idei, z zaangażowaniem środowisk obywatelskich, gospodarczych i naukowych Zagłębia. Całość w sposób bezpośredni lub pośredni wpisuje się 4 priorytety EOG oraz co w najmniej 2 cele tematyczne polityki spójności priorytety UE na lata 2014-2020.

Niezwykle istotnym w ramach zgłaszanego projektu jest też silny akcent położony na wymiar **partycypacji społecznej**. Obecny jest on w projekcie w dwóch wymiarach – po pierwsze szerokiego otwarcia na parterów społecznych, którzy już dziś zaangażowali się w proces opracowywania projektu (udział w przygotowaniu aplikacji) i w sposób formalny (poprzez podpisanie listu intencyjnego) zgłosili chęć udziału w jego kolejnych etapach, po wtóre – poprzez konsultacje społeczne na każdym etapie projektowania przyszłych terenów zielonych. Pozwoli to zestawić i porównać zakładane idee projektu z rzeczywistymi potrzebami i oczekiwaniami lokalnej społeczności. Pozwoli też w znaczącym stopniu utożsamić się mieszkańcom tych obszarów z podejmowanymi działaniami/decyzjami, a w konsekwencji lepiej zadbać o przyszłą infrastrukturę zieloną.

Istotą projektu jest zrównoważony rozwój obszaru funkcjonalnego Zagłębia Dąbrowskiego w jego najbardziej klasycznym rozumieniu tj. osiągnięciu synergii pomiędzy sferą społeczną (rozumianą tu jako zapewnienie mieszkańcom obszaru lepszej jakości życia), sferą gospodarczą (rozumianą jako zapewnienie warunków do trwałego rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem atutów obszaru), a sferą związaną z ochroną zasobów naturalnych. Co równie istotne, projekt w sposób bezpośredni lub pośredni dotyka takich obszarów priorytetowych EOG jak:

- kształtowanie przestrzeni publicznej, w tym zwłaszcza zintegrowana rewitalizacja obszarów zdegradowanych i działania na rzecz rozwoju przestrzeni publicznych służących wzmocnieniu lokalnych więzi społecznych;
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
- polityka mieszkaniowa jako sposób na rozwiązywanie problemów społecznych (funkcja socjalna) i gospodarczych (wzrost mobilności mieszkańców, zwiększenie inwestycji w infrastrukturę mieszkaniową);
- problemy zmian demograficznych, w szczególności dostosowanie „oferty” miast do cyklu życia człowieka; projekty na rzecz różnych pokoleń; rozwój usług z zakresu edukacji, opieki zdrowotnej, kultury, rekreacji.

A także w swojej istocie bezpośrednio dotyka dwóch priorytetów UE zapisanych w strategii Europa 2020, w tym:

- dostosowanie do zmian klimatycznych oraz zapobieganie i zarządzanie ryzykiem (ograniczenie miejskiej wyspy ciepła i jej negatywnych skutków, poszerzanie terenów zielonych absorbujących zanieczyszczenia);
- ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów (sukcesywna rewitalizacja dwóch rzek, które obecnie są mocno zanieczyszczone i ochrona terenów wokół nich, wraz z tworzeniem warunków do powstawania siedlisk dla zwierząt i roślin).

Działania zaplanowane w ramach projektu przyczynią się do rozwiązania zidentyfikowanych w Zagłębiu Dąbrowskim problemów przestrzenno-społecznych. Wszystkich uczestników projektu łączy zagłębiowska tożsamość kulturowa i plany w zakresie kształtowania wspólnej przestrzeni publicznej, dlatego dzięki realizacji przedmiotowego projektu podjęte zostaną wspólne przedsięwzięcia prorozwojowe i to w układzie partnerskim obejmującym wszystkie sektory, tj. publiczny, społeczny, gospodarczy i naukowy. Partnerzy ze wszystkich sektorów będą wspólnie dążyć do zmiany przemysłowego wizerunku obszaru funkcjonalnego, poprzez kompleksową rekonstrukcję obszarów zielonych i przygotowanie niezbędnych dokumentów umożliwiających inwestycje w tzw. „zieloną infrastrukturę” i utworzenie Zagłębiowskiego Parku Linearnego Doliny rzek Przemszy i Brynicy.

Tabela 19. Streszczenie projektu w układzie kryteriów oceny merytorycznej

Kryterium	Podstawowe założenia zawarte w projekcie	Strona w Analizie Wykonalności zawierająca rozszerzenie informacji
1. Potencjał partnerstwa		
1.1 Rozmiar, różnorodność, skład z punktu widzenia celów projektu		
Zakres partnerstwa (liczba formalnie współpracujących podmiotów)	W partnerstwie uczestniczy 18 podmiotów	55 - 56
Różnorodność w wymiarze międzysamorządowym (obecność jednostek samorządowych różnego typu – gminy, powiaty, samorząd województwa);	W partnerstwie uczestniczą dwa typy JST: - gminy; - powiat.	55 - 60
Różnorodność w wymiarze międzysektorowym (obecność przedstawicieli różnych sektorów – administracja publiczna, sektor gospodarczy, sektor pozarządowy, instytucje naukowe)	Partnerstwo zostało zawiązane pomiędzy 4 różnymi sektorami: - administracja publiczna (7 JST) - sektor gospodarczy (Zagłębiowska Izba Gospodarcza) - sektor pozarządowy (9 NGO) - instytucja naukowa (Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej)	55 - 60
Struktura partnerstwa uzasadniona przedmiotem projektu	Zaproponowana struktura obejmuje terytorialnie zwarty obszar 6 gmin i jednego powiatu w przebiegu dwóch dolin rzecznych (Przemszy i Brynicy). Włączenie w projekt szeregu organizacji społecznych, o różnych kompetencjach gwarantuje uwzględnienie interesów różnych grup interesariuszy, poszerza zakres wiedzy projektodawcy o ważne dla projektu obszary tematyczne. Włączenie w projekt samorządu gospodarczego gwarantuje uwzględnienie interesów przedsiębiorców w realizowanym projekcie, zaś pozyskanie uczelni wyższej (posiadającej m.in. kierunki z zakresu zdrowia publicznego) gwarantuje implementację w projekcie najnowszych zdobyczy nauki w zakresie rekreacji i właściwego wykorzystania terenów zielonych.	Cały dokument
Czy lider uczestniczył w dotychczas realizowanym projekcie partnerskim, jako partner?	Lider uczestniczył, jako partner, w co najmniej 2 projektach.	60 - 62
Czy lider uczestniczył w dotychczas realizowanym projekcie partnerskim, jako lider?	Lider uczestniczył, jako lider w 2 projektach.	78 - 79
Czy wszyscy pozostali uczestnicy partnerstwa uczestniczyli w	Wszyscy pozostali partnerzy (w różnym układzie instytucjonalnym)	72 - 77

dotychczas realizowanych projektach partnerskich (zarówno, jako Liderzy lub partnerzy)?	uczestniczyli w projektach partnerskich. Część z nich także, jako liderzy innych projektów.	
1.3 System zarządzania projektem		
Współodpowiedzialność partnerów za działania i cele projektu oraz współdecydowanie na poziomie wdrażania projektu	Struktura partnerstwa (w tym konstrukcja Komitetu Sterującego) zakłada całkowitą odpowiedzialność i współdecydowanie partnerów w projekcie.	65 - 71 oraz Załącznik nr 3 do wniosku - <i>wzór umowy partnerskiej</i> (§ 3)
Jak efektywny jest mechanizm podejmowania decyzji Strategicznych (równość) i operacyjnych (sprawność)?	Przyjęto, iż na poziomie Komitetu Sterującego zapadać będą kluczowe decyzje dla projektu (ustalono podejmowanie decyzji na zasadach porozumienia. W przypadku, gdy nie będzie to możliwe, decyzje podejmowane będą bezwzględną większością głosów przy obecności, co najmniej połowy uprawnionych do głosowania. a w przypadku braku tej możliwości większością głosów, co zapewnia maksymalną równość parterów). Decyzje o charakterze operacyjnym podejmowane będą przez kierownika projektu, co z kolei zapewni sprawność procesów decyzyjnych.	70 - 71
Czy przyjęto rozwiązania w zakresie komunikacji, które usprawniają przepływ informacji między partnerami?	Ustalono i zapisano rozwiązania ułatwiające przepływ informacji i komunikację między partnerami: comiesięczne spotkania robocze, spotkania Komitetu Sterującego, bieżący newsletter dystrybuowany do członków zespołu roboczego ze wszystkimi informacjami o postępach projektu, strona internetowa projektu)	70 -71
Czy istnieją odpowiednie zasady rozliczeń (przyjęte przez Partnerów w formie pisemnej i należyście/ wyczerpująco opisanej)?	Odpowiednie zasady rozliczeń zostały określone w procedurze realizacji projektu, której celem jest określenie przejrzystego trybu postępowania związanego z realizacją projektu w zakresie przepływu środków finansowych, w tym obiegu i archiwizacji dokumentów księgowych.	Załącznik nr 3 do wniosku - <i>wzór umowy partnerskiej</i> (załączniku nr 5 do umowy - Procedura realizacji projektu)
1.4 Ocena potencjalnej trwałości partnerstwa		
Doświadczenie partnerstwa w realizacji zadań objętych projektem (wspólna instytucja z doświadczeniem w obszarze, którego dot. Projekt)	Partnerzy zrealizowali wspólnie kilka przedsięwzięć, w tym także z zakresu zagospodarowania przestrzeni publicznych i kampanii społecznych. Jednocześnie Beneficjent był liderem kilku przedsięwzięć partnerskich w obszarze, którego dot. projekt	60 - 62 78 - 79

Czasowy horyzont współpracy wynikający z dokumentu konstytuującego partnerstwo (bezterminowa, długookresowa, krótko / średniookresowa); Sposób wspólnego wdrażania produktów (np. Strategii rozwoju) powstałych w wyniku realizacji projektu	Partnerzy współpracowali ze sobą wcześniej. Partnerzy zadeklarowali długookresową współpracę mającą na celu doprowadzenie do realizacji działań inwestycyjnych wynikających z niniejszego projektu (wskazany został sposób oraz źródła wspólnego wdrażania produktów projektu). Zakłada się także wspólne zarządzanie zieloną infrastrukturą powstałą w efekcie zrealizowania przyszłej inwestycji, a także kontynuowanie zadań w zakresie wspólnego planowania przestrzennego na obszarze 7 JST.	45 – 46, 56 44 – 47, 56
Plany poszerzenia bazy partnerstwa (jeśli we wniosku scharakteryzowano typ poszukiwanego partnera i uzasadniono potrzebę jego włączenia do projektu);	Partnerstwo ma otwartą formułę i w trakcie swej działalności może poszerzać się o kolejne podmioty i obszary. Z pewnością partnerami docelowymi będą podmioty gospodarcze oraz inne organizacje pozarządowe, nie biorące udziału w projekcie na etapie składania aplikacji, a także zainteresowani mieszkańcy/grupy mieszkańców. Dopuszcza się także możliwość rozbudowy Parku Linearnego i inne miasta i gminy Zagłębia Dąbrowskiego, które przepływa Przemsza i jej dopływy.	60
Ocena jakości i wykonalności planu rozwoju instytucjonalnego partnerstwa	Plan rozwoju instytucjonalnego jest w pełni wykonalny, czego gwarancją jest odpowiednia organizacja, jasno określone zasady współpracy i cele determinujące partnerów projektu, a także bardzo partnerski sposób dochodzenia do formułowania obecnych form współpracy.	81 - 83
2. Ocena działań zaplanowanych w projekcie		
2.1 Cele projektu		
Czy przedstawiono wstępną analizę sytuacji w obszarze funkcjonalnym, opisano kluczowe problemy i ich źródła?	Realizacja projektu opiera się o wstępną analizę zjawisk społecznych zarówno w odniesieniu do całego obszaru funkcjonalnego, jak i szczegółową analizę zjawisk wykonaną przez poszczególnych partnerów dla obszarów bezpośrednio objętych projektem i otaczających go skupisk ludzkich (przyległych osiedli i blokowisk). Zakres projektu jest odpowiedzią na zidentyfikowane problemy.	5 - 11
Adekwatność planowanej interwencji: (czy przygotowywane przedsięwzięcie jest zgodne z przedstawioną diagnozą sytuacji – tj. dotyczy zidentyfikowanych problemów i ukierunkowane jest na usunięcie ich przyczyn?).	Przedsięwzięcie jest zgodne z przedstawioną diagnozą sytuacji i stanowi odpowiedź na problemy zidentyfikowane w obszarze funkcjonalnym.	11 - 12 44 - 47
2.2 Proponowane działania		
Opis planowanych działań (czy działania opisano w sposób	Szczegółowo opisano poszczególne działania w projekcie, a także	26 - 35

<p>merytoryczny i precyzyjny? Czy określono terminy i przypisano odpowiedzialność za ich wykonanie?</p> <p>Czy oczekiwane efekty działań określono w sposób mierzalny i weryfikowalny?</p>	<p>ich produkty i spodziewane rezultaty. Wszystkie elementy projektu (produkty, rezultaty i oddziaływanie) zostało zwymiarowane i zaprezentowane w wymiernych wartościach wraz ze sposobem pomiaru poszczególnych wartości oraz źródłem weryfikacji prezentowanych wartości. Wszystkie działania zaplanowano w czasie (harmonogram) oraz przypisano odpowiedzialność za poszczególne elementy projektu.</p>	<p>36, 40 - 44</p> <p>26 – 28, 35 - 36</p>
<p>Kompletność planowanych działań (czy na zakończenie projektu powstanie kompletna dokumentacja pozwalająca na realizację przewidzianych przedsięwzięć?)</p>	<p>Na zakończenie projektu powstanie kompletna dokumentacja techniczna pozwalająca na realizację przedsięwzięć we wskazanych w projekcie lokalizacjach.</p>	<p>31 - 33</p>
<p>Zasadność planowanych działań (czy wykonanie proponowanych prac jest rzeczywiście niezbędne dla osiągnięcia celu projektu?)</p>	<p>Projekt pokazuje czytelną ścieżkę podejmowanych działań: opracowanie dokumentu nadrzędnego o charakterze strategicznym związanego z planowaniem przestrzennym na obszarze funkcjonalnym; wykonanie waloryzacji przyrodniczej przyszłego obszaru zainwestowania wraz z ramowymi wytycznymi architektonicznymi, opracowanie całościowej koncepcji Parku Linearnego, wykonanie sześciu pierwszy dokumentacji inwestycji punktowych na obszarze przyszłego parku Linearnego. Poszczególne elementy projektu są ze sobą logicznie powiązane i przy zachowaniu hierarchii „z góry do dołu” będą logicznie z siebie wynikały. Nie ma możliwości wykonania dokumentacji technicznych dla poszczególnych lokalizacji bez dokumentów o charakterze nadrzędnym. W takim przypadku efektem byłoby jedynie kilka nie powiązanych ze sobą i wzajemnie na siebie nie oddziałujących inwestycji, a co za tym idzie skuteczność takich działań dla rozwiązania problemów całego obszaru funkcjonalnego i oddziaływanie projektu na przyszłość – byłoby znikome.</p>	<p>28 - 35</p>
<p>Wykonalność planowanych działań (czy zaproponowane terminy wykonania zadań są realne/ osiągalne)?</p> <p>Czy przeanalizowano czynniki ryzyka, które mogą uniemożliwić realizację planowanych działań i/lub osiągnięcie celu projektu? Czy</p>	<p>Zaproponowane terminy realizacji poszczególnych zadań są realne i uwzględniają czas niezbędny do udzielenia zamówień publicznych na poszczególne działania, przygotowania i przeprowadzenia konsultacji społecznych oraz rozliczenie projektu.</p> <p>Przeanalizowano czynniki ryzyka, które mogą uniemożliwić</p>	<p>40 - 44 oraz załącznik nr 1 do AW <i>Harmonogram realizacji</i></p> <p>50 - 54</p>

zaproponowano adekwatne metody zabezpieczenia projektu przed takim ryzykiem?	osiągnięcie celów projektu proponując odpowiednie metody zabezpieczeń przed ich wystąpieniem.	
Czy istnieje efektywny system monitorowania postępów realizacji projektu (wskaźniki, narzędzia, sposób wykorzystania raportów)?	Zaproponowano efektywny i sprawny system monitorowania postępów realizacji projektu.	27 - 28 35 - 36
Czy prawidłowo zaplanowane są działania informacyjno-promocyjne w projekcie?	Zostanie zaprojektowana i wdrożona specyficzna kampania informacyjno-promocyjna, mająca na celu informowanie opinii publicznej o realizacji projektu i promowanie działań partnerstwa w celu zachęcenia jak największej rzeczy mieszkańców obszaru do czynnego udziału w projekcie – załącznik nr 4 do wniosku Plan informacji i promocji.	29 - 31 34 - 35 83 - 87 oraz załącznik nr 4 do wniosku <i>Plan informacji i promocji</i>
2.3 Trwałość produktów i rezultatów projektu		
Czy w dokumentacji projektowej właściwie opisano / zaplanowano sposób wykorzystania produktów projektu? W jaki sposób wnioskodawca zagwarantował, że produkty będą wykorzystywane w realizacji przyszłych przedsięwzięć? Czy produkty projektu będą wspólne dla całego partnerstwa?	Dokumentacja wytworzona w ramach projektu zostanie wykorzystana w procesie aplikowania o środki w ramach kolejnego RPO, na realizację kompleksowego projektu utworzenia Zagłębiowskiego Parku Linearnego doliny rzek Przemszy i Brynicy, zgłoszonego jako projekt subregionalny, ważny dla przekształceń przestrzennych całego województwa śląskiego.	44 - 47
Możliwość wykorzystania efektów projektu w przypadku braku zewnętrznego dofinansowania (czy potencjał uczestników partnerstwa daje szansę na przynajmniej częściowe wykorzystanie dorobku projektu w sytuacji braku dostępu do bezzwrotnych środków pomocy finansowej)?	Partnerzy są zdeterminowani do przeprowadzenia inwestycji opisanej w dokumentacji, jako kluczowej dla zmiany wizerunku obszaru, zaś ich potencjał pozwala na przeprowadzenie inwestycji także z wykorzystaniem jedynie własnych zasobów finansowych. Bez wątpienia jednak inwestycja bez udziału środków zewnętrznych będzie nieco bardziej rozłożona w czasie i być może podzielona na etapy.	45 - 47
Użyteczność planowanych działań w kontekście prac nad modelami współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej (czy produkty projektu lub sam sposób ich przygotowania wnoszą nową jakość do rozwoju współpracy między samorządami oraz ich partnerami? Czy dorobek projektu może zostać upowszechniony?)	Projekt ze względu na swój uniwersalny i nowatorski charakter może zostać w pełni wykorzystany, jako modelowy, a zaproponowane w nim rozwiązania upowszechnione, zwłaszcza w zakresie współpracy międzysektorowej, a także niezwykle kompleksowego modelu partycypacyjnego, angażującego w proces planowania maksymalnie szerokie grupy przyszłych użytkowników infrastruktury, w tym w szczególności sposób mieszkańców terenów (blokowisk i osiedli leżących w bezpośrednim oddziaływaniu przyszłego Parku).	36 - 40 81 - 83
3. Zgodność projektu z zasadami Programu		
3.1 Podejście zintegrowane		

<p>Komplementarność na poziomie celów (czy planowana interwencja pozwala na jednoczesną realizację działań w ramach różnych obszarach kwalifikowalnych Programu Regionalnego?)</p>	<p>Projekt w sposób bezpośredni lub pośredni wpisuje się 4 priorytety obszary kwalifikowane) EOG, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie przestrzeni publicznej - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu - politykę mieszkaniową - problemy zmian demograficznych. <p>Projekt jest także zgodny z poniższymi celami tematycznych polityki spójności Unii Europejskiej określonej na lata 2014 – 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów; - promowanie dostosowań do zmian klimatycznych, zapobiegania i zarządzania ryzykiem. 	<p>12 - 16</p>
<p>Komplementarność na poziomie działań (czy działania przewidziane do realizacji w ramach projektu wzmacniają się wzajemnie? i czy zagwarantowana jest synergia między działaniami?)</p>	<p>Przewidziano w projekcie spójną sekwencję działań od dokumentów o charakterze strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego, poprzez dokumenty, które mają opisać w szerokim kontekście (przestrzennym, architektonicznym, przyrodniczo-ekologicznym, rekreacyjnym, społecznym i gospodarczym) obszar przyszłego Parku Linearnego, aż po dokumentację techniczną sześciu pierwszych inwestycji punktowych w przyszłym przebiegu Parku.</p> <p>Całość uzupełniona szerokimi konsultacjami społecznymi, których celem jest włączenie mieszkańców w proces projektowania przyszłej infrastruktury.</p>	<p>28 – 35</p>
<p>Wartość dodana wynikająca ze współpracy partnerów (czy proponowany skład partnerstwa prowadzi do powstania istotnych synergii, które by się nie pojawiły w sytuacji braku współpracy, zarówno podczas realizacji projektu, jak też w ramach planowanej przyszłej interwencji)</p>	<p>Synergia partnerstwa występuje na dwóch płaszczyznach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. międzysektorowość – w projekcie uczestniczą samorządy dwóch szczebli, organizacje pozarządowe, samorząd gospodarczy i uczelnia – każdy z sektorów wnosi do projektu swój zasób wiedzy, doświadczeń i oczekiwań, co do ostatecznego kształtu i funkcji obszarów poddanych interwencji. 2. różnorodność sektora pozarządowego – partnerzy z sektora NGO zostali dobrani w taki sposób, aby reprezentować maksymalnie szerokie spektrum różnych kompetencji, co pozwoli wypracować optymalny kształt przyszłej inwestycji spełniającej oczekiwania wielu różnych grup interesariuszy. <p>Taki układ partnerski daje też ogromną możliwość rozwijania w przyszłości szerokiej współpracy przy innych projektach i</p>	<p>55 - 60 81 - 83</p>

	budowanie na obszarze funkcjonalnym Zagłębia Dąbrowskiego prawdziwego społeczeństwa obywatelskiego, zaangażowanego w procesy rozwojowe i widzącego jednocześnie wolę prawdziwej rozmowy pomiędzy władzą a obywatelem.	
3.2 Wymiar partycypacji społecznej		
Włączenie partnerów społecznych i lokalnych grup mieszkańców w prace projektowe (intensywność i różnorodność działań, które podejmie partnerstwo-wnioskodawcy/beneficjenci w celu poinformowania lokalnej społeczności, partnerów społecznych o planowanym przedsięwzięciu; sposób, w jaki zapewniony zostanie udział społeczności lokalnej w przygotowywaniu dokumentów strategicznych)	W każdej fazie projektu planowany jest rzeczywisty i jak najpełniejszy udział mieszkańców, organizacji społecznych i gospodarczych, dlatego konsultacje społeczne będą poprzedzały opracowanie wszystkich dokumentów w ramach projektu. W projekcie przewidziano bardzo różne formy konsultacji i partycypacji (szczegółowo opisane w <i>Planie Promocji</i>), które aktywnie wciągną mieszkańców w ten proces i ukażą im realne narzędzia, dzięki którym mogą wpływać na kształtowanie przyszłych procesów.	29 - 31 83 – 87 oraz załącznik nr 4 do wniosku <i>Plan informacji i promocji</i>
Badania preferencji i potrzeb mieszkańców (zakres i formy planowanych w projekcie badań; sposób wykorzystania wyników)	W ramach I etapu konsultacji społecznych przewidziany jest socjologiczny projekt badawczy, obejmujący diagnozę społecznych uwarunkowań procesu planowania oraz tworzenia koncepcji przekształceń obszarów zielonej infrastruktury Zagłębia Dąbrowskiego. Projekt badawczy pozwala na określenie oczekiwań i wizji przyszłych użytkowników przestrzeni publicznych, a jego rezultaty, w tym wnioski zawarte w raporcie diagnostycznym, stanowią istotne wskazówki do dalszego programowania działań oraz przygotowania propozycji do konsultacji z mieszkańcami.	29 – 31 oraz załącznik nr 4 do wniosku <i>Plan informacji i promocji</i>
Konsultacje społeczne (zakres tematyczny i zasięg planowanych w projekcie konsultacji; proponowana procedura ich przeprowadzenia w tym sposób oceny zgłoszonych propozycji; sposób wykorzystania wyników; wykorzystane mechanizmy współdecydowania społecznego)	Zakres tematyczny i zasięg planowanych w projekcie konsultacji społecznych został dostosowany do zakresu i zasięgu projektu. Konsultacje społeczne obejmować będą dwa etapy: - opracowanie socjologicznego projektu badawczego pozwalającego na określenie oczekiwań i wizji przyszłych użytkowników przestrzeni publicznych; - debaty konsultacyjne z mieszkańcami, w tym tzw. LIFE PLANNING Ponadto w celu zagwarantowania współdecydowania społeczeństwa planowane są liczne narzędzia, w tym: - prezentowanie alternatywnych rozwiązań, - współdecydowanie przez mieszkańców o nazewnictwie, - zagospodarowanie przestrzeni przez poszczególne grupy społeczne,	29 – 31 83 – 87 oraz załącznik nr 4 do wniosku <i>Plan informacji i promocji</i>

	- wyrażanie opinii i współdecydowanie mieszkańców poprzez głosowanie na stronie internetowej.	
3.3 Zagadnienia horyzontalne		
<p>Innowacyjność (czy planowana interwencja dotyczy problemów /grup docelowych, rzadko uwzględnianych w programach publicznych?)</p> <p>Czy rozwiązania proponowane dla zidentyfikowanych problemów są nowatorskie pod względem ogólnego podejścia lub stosowanych narzędzi / technologii?</p> <p>Czy układ instytucjonalny partnerstwa lub wybrana metoda współpracy są nowatorskie na tle ogólnokrajowej praktyki?</p>	<p>Projekt dotyczy kompleksowych przekształceń przestrzennych – z zachowaniem ciągłości funkcji - na obszarze sześciu gmin. Próba spójnego planowania przekształceń przestrzennych z zachowaniem uzgodnionych funkcji dla obszaru przekraczającego granice administracyjne jednej gminy jest działaniem innowacyjnym na skale krajową.</p> <p>Kompleksowość rozwiązań, ich realizacja w układzie partnerskim wykraczającym poza granice jednej gminy oraz tożsamy struktur administracyjnych, skala partycypacji społecznej, a także spodziewane oddziaływanie na procesy zmiany wizerunku całego obszaru funkcjonalnego należy uznać za w pełni innowacyjne i nowatorskie w skali polskich samorządów.</p> <p>W skład partnerstwa utworzonego w celu realizacji projektu wchodzi instytucje reprezentujące 4 różne sektory (samorząd, NGO, samorząd gospodarczy i naukę), co więcej każdemu z sektorów przypisana jasna i czytelna funkcja w projekcie, a współpraca partnerska nie kończy się z momentem zrealizowania projektu – takie podejście należy uznać za nowatorskie na tle ogólnokrajowej praktyki.</p>	36 - 39
<p>Dobre rządzenie (czy wniosek uwzględnia problematykę promocji dobrego rządzenia?)</p> <p>Czy zaproponowano odrębne działania służące realizacji tej zasady?</p>	<p>Projekt uwzględnia problematykę promocji dobrego rządzenia. Zaproponowano odrębne działania służące realizacji tych zasad co znalazło odzwierciedlenie zarówno w umowie partnerskiej, jak i w przyjętych zasadach partycypacji społecznej i konsultacji na poszczególnych etapach opracowywania dokumentów.</p> <p>Przygotowując projekt zwrócono uwagę na takie aspekty jak: uczestnictwo, przejrzystość, odpowiadanie na potrzeby, konsensus, równość i włączanie, efektywność, odpowiedzialność.</p>	40
<p>Równość płci/ szans (czy wniosek uwzględnia problematykę równości płci i/lub wyrównywania szans?)</p> <p>Czy zaproponowano odrębne działania służące realizacji tej zasady?</p>	<p>Projekt uwzględnia problematykę równości płci wyrównywania szans.</p> <p>Zaproponowano odrębne działania służące realizacji tych zasad, w szczególności dotyczące zasad projektowania przestrzeni z uwzględnieniem aspektu bezpieczeństwa kobiet oraz zaprojektowania przestrzeni nie tylko wolnej od barier architektonicznych, ale też dających szanse na rehabilitację osób</p>	14 - 15 83 - 87

	niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej. Odrębna kwestą jest uwzględnienie w projekcie interesów grup defaworyzowanych z osiedli otaczających przyszły Park.	
Rozwój zrównoważony (czy wniosek uwzględnia problematykę rozwoju zrównoważonego? Czy zaproponowano odrębne działania służące realizacji tej zasady?	Istotą projektu jest zrównoważony rozwój poprzez utworzenie korytarza ekologicznego wzdłuż koryta Przemszy i Brynicy, przy jednoczesnym uwzględnieniu czynników społecznych i ekonomicznych, które muszą być obecne na etapie projektowania przyszłej zielonej infrastruktury.	14 oraz cały dokument
Współpraca bilateralna z partnerem z państw-darczyńców (czy wniosek uwzględnia problematykę współpracy bilateralnej – wnioskodawca nawiązał w projekcie współpracy z jednostką/ jednostkami z państw-darczyńców? Czy zaproponowano inne działania (np. W ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej) służące realizacji tej zasady? Czy współpraca bilateralna efektywnie przyczyni się do realizacji zaplanowanych działań/ osiągnięcia celów projektu?	Beneficjent nie podjął współpracy bilateralnej z partnerem z państw-darczyńców.	-
3.4 Zakres tematyczny projektu		
Kompleksowy charakter tematyki (zakres tematyczny projektu obejmuje dwa lub więcej obszarów priorytetowych w tym przynajmniej jeden z preferowanych priorytetów 1-8 Programu)	Zakres tematyczny projektu obejmuje 4 obszary kwalifikowane EOG, w tym: - kształtowanie przestrzeni publicznej - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu - politykę mieszkaniową - problemy zmian demograficznych. Projekt realizuje także poniższe cele tematyczne polityki spójności Unii Europejskiej określonej na lata 2014 – 2020: - ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów; - promowanie dostosowań do zmian klimatycznych, zapobiegania i zarządzania ryzykiem.	15 - 16
4. Budżet i efektywność kosztowa		
Czy proponowane wydatki są konieczne dla realizacji działań przewidzianych w projekcie?	Proponowane wydatki są konieczne dla realizacji działań przewidzianych w projekcie – tylko sekwencja dokumentów zarysowana w projekcie (od strategii sektorowej dotyczącej zagospodarowania przestrzennego, poprzez dokumentację dotyczącą Parku Linearnego i sześciu pierwszych inwestycji w jego przebiegu) tworzy logiczną i nierozzerwalną całość, która gwarantuje	47 - 50 79 - 80 oraz załącznik nr 2 do AW Szczegółowy budżet projektu

	osiągnięcie założonego efektu.	
Rzetelność i racjonalność planowania finansowego; budżet sporządzony przejrzysto i rzetelnie (czy stawki jednostkowe stosowane w kalkulacji kosztów uwzględniają realia rynkowe? Czy szacunki pracochłonności i kosztochłonności poszczególnych zadań nie odbiegają znacząco od istniejących na rynku standardów? Czy wszystkie pozycje kosztów są uzasadnione?)	Budżet projektu został zaplanowany w sposób rzetelny i przejrzysty a kalkulacje kosztów zostały dokonane w oparciu o rozeznanie rynku oraz doświadczenia z wcześniej realizowanych projektów. Zastosowane stawki odzwierciedlają rzeczywiste, rynkowe koszty tego typu opracowań i działań.	47 - 50 79 - 80 oraz załącznik nr 2 do AW <i>Szczegółowy budżet projektu</i>
Możliwość osiągnięcia celów projektu mniejszym kosztem (czy uwzględniono wymiar kosztowy i wybrano tańsze / jedno z tańszych podejść?);	Budżet projektu zaplanowano z uwzględnieniem najtańszego podejścia w szacowaniu kosztów, przy założeniu odpowiedniej jakości powstających opracowań. Wydatki proponowane w budżecie są konieczne dla realizacji działań przewidzianych w projekcie. Budżet projektu sporządzono z uwzględnieniem realiów rynkowych a wszystkie wydatki nie odbiegają znacząco od istniejących na rynku standardów.	50
Udział kosztów zarządczych w budżecie projektu (czy poziom kosztów zarządzania jest zasadny w kontekście specyfiki i okresu realizacji projektu?/ czy nakłady na zarządzanie projektem nie przekraczają przyjętego, dopuszczalnego pułapu?).	Nakłady na zarządzanie projektem stanowią 2,21% wartości projektu i są jak najbardziej zasadne w kontekście specyfiki i okresu realizacji projektu.	47 - 50 79 - 80 oraz załącznik nr 2 do AW <i>Szczegółowy budżet projektu</i>

VI. Załączniki

Lista obowiązkowych załączników, jakie Wnioskodawca musi załączyć do wniosku aplikacyjnego została wskazana w regulaminie konkursu i samym formularzu wniosku.

Ponadto do niniejsze Analizy Wykonalności należy dołączyć dwa obowiązkowe załączniki:

1. **Harmonogram realizacji** (całego projektu i poszczególnych działań – załącznik w formacie Excel);
2. **Szczegółowy budżet projektu** (załącznik w formacie Excel).